

Με όνειρο, όραμα και Ηπειρώτικη ψυχή

Πέρασαν δεκαπέντε μήνες αφότου το παρόν Διοικητικό Συμβούλιο συγκροτήθηκε σε σώμα και ανέλαβε τη Διοίκηση της Πανηπειρωτικής Συννομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ). Δύσκολο και ομολογουμένως βαρύ το φορτίο εκπροσώπησης των απόδημων, του προγραμματισμού και της υλοποίησης των αποφάσεων του ΔΣ. Γιατί «κακά τα ψέματα». Η Πανηπειρωτική είναι η τριτοβάθμια αποδημική οργάνωση που αγκαλιάζει πάνω από τετρακόσια σωματεία, τα οποία εκφράζουν και υπηρετούν τον ηπειρώτικο πολιτισμό, την ηπειρώτικη προκοπή και νοσταλγία. Και όλα αυτά δεν είναι απλό ευχολόγιο. Οφείλουμε να προωθήσουμε την επαφή, γνωριμία, σύμπνοια, ενότητα και συνεργασία των μελών των σωματείων και όλων γενι-

Του Μάκη Κιάμου-Χήτου,
προέδρου του ΔΣ της ΠΣΕ

κά των απόδημων Ηπειρωτών. Στόχος η διατήρηση και η καλλιέργεια της αλληλεγγύης, των πατροπαράδοτων ευγενών Ηπειρωτικών παραδόσεων, ηθών και εθίμων και της αγάπης προς την γενέτειρα, όπως ακριβώς ορίζει το Καταστατικό και εν γένει η πολυετής (πάνω από ογδόντα χρόνια) δράση της.

Γι' αυτό από την πρώτη στιγμή το ΔΣ συγκροτήθηκε σε σώμα με συμφωνία όλων των παρατάξεων και με γνώμονα το συμφέρον της πανηπειρωτικής αποδημίας. Κύριο μέλημά μας τα προβλήματα και η επίλυσή τους. Και είναι αλήθεια πως κληθήκαμε να αντιμετωπίσουμε σοβαρά και χρονίζοντα προβλήματα οργανωτικής υφής και άμεσης πρακτικής. Άλλα επιλύθηκαν και άλλα «πήραν το δρόμο» για τη λύση τους. Κορυφαία πράξη ήταν η σύγκληση του Γενικού Συμβουλίου της ΠΣΕ (23.10.2019) με τη συμμετοχή πολιτικών, κοινωνικών, αποδημικών και αυτοδιοικητικών φορέων, που αφορούσε την υπόθεση του Ζαππείου, όπου διατρανώθηκε πως «το Ζάππειο είναι πανεθνικό δημιούργημα. Δεν πωλείται, δεν ιδιωτικοποιείται και δεν αλώνεται. Το υπερασπίζει καταρχάς το ελληνικό πολιτιστικό μεγαλείο και ο αδοϋλως, υπερήφανος και φυσικά άκαμπτos ηπειρωτισμός». Κατά γενική παραδοχή η συμβολή της ΠΣΕ στην επίλυση του προβλήματος του Ζαππείου ήταν ουσιαστική. Με αυτό το πάθος συνεχίζουμε τον αγώνα μας για τη σωστή διαχείριση των εθνικών κληροδοτημάτων. Η ΠΣΕ συγκρότησε επιτροπή για τα Εθνικά Κληροδοτήματα προκειμένου να λειτουργήσουν σύμφωνα ακριβώς με τη βούληση του διαθέτη και στην υπηρεσία πάντοτε του εθνικού ευεργετισμού.

Παράλληλα η αναβάθμιση της επικοινωνιακής τακτικής είναι άμεση. Το γεγονός ότι μετά από διακοπή είκοσι ολόκληρων χρόνων επανακυκλοφόρησε η «Πανηπειρωτική», η εφημερίδα της ΠΣΕ πιστώνεται ως μία σημαντική επιτυχία η οποία θα συμβάλει τα μέγιστα στην ουσιαστική και άμεση ενημέρωση. Πέρα από το γεγονός αυτό το άλλο μέσον ενημέρωσης το f/b λειτουργεί με όλους τους κανόνες της διαφάνειας, της σοβαρότητας και της αλήθειας. Συνεχίζουμε και σύντομα θα λειτουργήσει κανάλι στο YouTube με σκοπό να φιλοξενεί τις δράσεις της ΠΣΕ, αλλά και όλης της οργανωμένης ηπειρωτικής αποδημίας, όπως αυτή διαρθρώνεται με τα μέλη της ΠΣΕ.

Η ΠΣΕ εκπροσωπήθηκε επαρκώς σε όλες τις εκδηλώσεις που είχαν «Ηπειρώτικη χροιά»: Στην αποτελεσματική των Ιωαννίνων, στο Σούλι, στην παράσταση και προσφορά στη Μονή Ντουραχάνι, στις βραβεύσεις από το Ίδρυμα Νεότητας (Γιάννινα και Παραμυθιά).

Πλήθος προβλημάτων είχαν δρομολογηθεί προς επίλυση, αλλά ο κορωνοϊός μας ανάγκασε να αναστείλουμε μερικώς τη δράση μας. Η αναστολή αφορούσε τον πρακτικό τομέα. Οργανώσαμε τηλεδιασκέψεις καθορίσαμε και ιεραρχήσαμε μια αέναη δράση. Έτσι συνεχίζουμε τον αγώνα για τα Εθνικά Κληροδοτήματα, για τη στέγη του Ηπειρώτη, για τον «Πραγματικό Μέτοχο», για την πολιτιστική δράση μας το έτος 2021. Ευελπιστούμε πως θα «τελειώσουμε» το πρόβλημα του κορωνοϊού, για να μπορέσουμε ελεύθερα να προγραμματίσουμε και να «δράσουμε» με τη συμμετοχή και τη βοήθεια όλων των μελών μας. Η ΠΣΕ καλεί όλα τα μέλη της, όλα τα Σωματεία σε μια καθολική, ουσιαστική και αδιάκοπη δράση. Όλοι μαζί οι Ηπειρώτες μεγαλουργούμε!

ΑΙΟΛΙΚΑ ΠΑΡΚΑ- ΔΙΟΔΙΑ

Ουσιαστική παρέμβαση της ΠΣΕ στο Περιφερειακό Συμβούλιο Ηπείρου

Τη φωνή των 600.000 αποδήμων ηπειρωτών μετέφερε η Πανηπειρωτική Συννομοσπονδία Ελλάδας (ΠΣΕ) στο Περιφερειακό Συμβούλιο (ΠΣ) Ηπείρου, που απασχολήθηκε με την εγκατάσταση αιολικών πάρκων στα βουνά της ιδιαίτερης πατρίδας μας.

Σε τηλεδιάσκεψη του ΠΣ Ηπείρου στις 26.6.2020 εκφράστηκε η ειλημμένη απόφαση της Γενικής Συνέλευσης της ΠΣΕ για τη μη εγκατάσταση αιολικών πάρκων και ανεμογεννητριών στα βουνά της Ηπείρου. Η θέση αυτή επαναβεβαιώθηκε και στη συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου της ΠΣΕ που έγινε την ίδια μέρα στα γραφεία της Συννομοσπονδίας στην Αθήνα. Σε άλλη συνεδρίαση του ΠΣ της Ηπείρου η ΠΣΕ εξέφρασε την κατηγορηματική αντίθεσή της με την υποβληθείσα πρόταση για εφαρμογή μέτρων εκπαιδευτικής πολιτικής,

για λίγους περιοίκους και ημετέρους που θα περνούν από τη σήραγγα Πρέβεζας – Ακτίου, ως μικροπολιτική, αφού διαχωρίζει συνειδητά τους ντόπιους κατοίκους και τους απόδημους. Η ΠΣΕ τόνισε πως η μόνη σωστή απόφαση είναι η κατάργηση των πανάκριβων τελών διέλευσης στη γέφυρα Ρίου - Αντιρρίου και Ακτίου – Πρέβεζας, όπως και η κατάργηση των διοδίων στους εθνικούς δρόμους, που έχουν εξελιχθεί σε ανυπερβλήτο εμπόδιο επικοινωνίας των αποδήμων με τα χωριά τους.

σελ 3,8-9

Σημαντικές αποφάσεις του ΔΣ της ΠΣΕ

Ο μεστός διάλογος για τα ζητήματα -τρέχοντα και διαχρονικά- της αποδημίας ήταν το χαρακτηριστικό της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου της Πανηπειρωτικής Συννομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ), που έγινε στις 26 Ιουνίου 2020, με τη φυσική, πλέον, παρουσία των συμβούλων μετά την άρση της καραντίνας για την πανδημία.

Το ΔΣ αποφάσισε να συνεχίσει τις προσπάθειές του για την απαλλαγή των Συλλόγων και των Αδελφοτήτων από την υποχρέωση υποβολής δήλωσης στο Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων, εφόσον δεν ασκούν καμία εμπορική δραστηριότητα. Ομόφωνα αποφασίστηκε, μετά και την κατάσταση που διαμορφώνεται απ' την πανδημία, να αναβληθούν όλες οι

Η συνεδρίαση του ΔΣ έγινε την τήρηση των απαραίτητων μέτρων υγιεινής για την πανδημία

εκδηλώσεις της ΠΣΕ μέχρι τέλος Σεπτεμβρίου.

Τέλος αποφασίστηκε δέσμη μέτρων για την επικοινωνία, την ενημέρωση και τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης της ΠΣΕ.

σελ 3-4

ΚΑΛΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ!

Το ΔΣ της ΠΣΕ εύχεται στους συμπατριώτες μας και σε όλο τον ελληνικό λαό καλές διακοπές, ιδιαίτερα απαραίτητες μετά τη δοκιμασία της πανδημίας. Το φετινό καλοκαίρι δεν θα συνοδευτεί απ' τον ήχο του κλαρίνου καθώς τα πανηγύρια απαγορεύτηκαν για προστασία απ' τον κορωνοϊό, τουλάχιστον, μέχρι τις 31 Ιουλίου 2020. «Οι αποφάσεις πρέπει, βεβαίως, να τηρηθούν, αλλά είναι ανάγκη να προβλέπεται και η αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργούνται από την εφαρμογή αυτή» τονίζει το ΔΣ της ΠΣΕ και ζητά «από την κυβέρνηση να αντιμετωπίσει τους εργαζόμενους στον πολιτισμό ως ξεχωριστή ομάδα πέρα από ΚΑΔ αναγνωρίζοντας το γεγονός ότι είναι από τις πλέον πληττόμενες ομάδες εργαζομένων». (Αναλυτικά στη σελ. 4). Διακοπές θα κάνει και η «Πανηπειρωτική» γι' αυτό και κυκλοφορεί με διπλό φύλλο (Ιουνίου-Ιουλίου 2020).

Το Σούλι διδάσκει

Ο πρόεδρος της ΠΣΕ
καταθέτει στεφάνι στο Σούλι

Οι τελετές μπορεί να αναβάλλονται ή και να ματαιώνονται λόγω απρόβλεπτων γεγονότων, όπως έγινε φέτος, λόγω της πανδημίας, με την ακύρωση των επίσημων εορτών του Σουλίου.

Η εθνική όμως συνείδηση παραμένει «άκαυτη βάτος» και κατευθύνει την εθνική μας διάρκεια. Ο Πρόεδρος της ΠΣΕ **Χρυσόστομος-Μάκης Κιάμος-Χήτος** κατέθεσε (7.6.2020) στεφάνι στο ηρωικό Σούλι, στο μνημείο που στοιχειοδοτεί και σηματοδοτεί την ακατάβλητη ηρωική ψυχή των Σουλιωτών. Ελάχιστος φόρος τιμής και ύψιστο εθνικό καθήκον.

Ηπειρώτικη... ηλιαχτίδα στα Πατήσια

Στα Άνω Πατήσια λειτουργεί ο Παιδικός Σταθμός «Φωτεινή Ηλιαχτίδα», Πλατεία Χαλεπά 10-12, Κυπριάδου και Προμπονά 43. Πρόκειται για έναν Παιδικό Σταθμό με όλες τις σύγχρονες προστιτικές, που στήθηκε με μεράκι και **Ηπειρώτικο πάθος** από την πατριώτισσά μας **Φωτεινή Χήτου**. Η «Φωτεινή Ηλιαχτίδα» ιδρύθηκε το 1996 με σκοπό την φροντίδα και τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών μας! Το 2005 το σχολείο επεκτάθηκε με στόχο τη δημιουργία ενός χώρου υψηλών προδιαγραφών!

Με υπομονή, προσήλωση και όραμα το εξαίρετο εκπαιδευτικό προσωπικό παρέχει τις πολύτιμες εκπαιδευτικές υπηρεσίες.

«Πανηπειρωτική»

Όργανο
της Πανηπειρωτικής
Συνομοσπονδίας Ελλάδας
Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο
**Χρυσόστομος (Μάκης)
Κιάμος-Χήτος,**
Πρόεδρος της Πανηπειρωτικής
Συνομοσπονδίας Ελλάδας
Διευθύνεται
από Συντακτική Επιτροπή
**Χρήστος Τούμπουρος
Μαρίνα Τζάκου
Κώστας Παπαπάνος
Κατερίνα Σχισμένου
Γιώργος Μουσγάς**

Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος

Το Γραφείο Τύπου της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας εξέδωσε την παρακάτω ανακοίνωση: «Η 5η Ιουνίου καθιερώθηκε ως η Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος και αποτελεί την κύρια εκδήλωση του ΟΗΕ για την οικουμενική ενημέρωση του κοινού, σχετικά με περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η ανθρωπότητα.

Η σημερινή πραγματικότητα ορίζει πως η σχέση του ανθρώπου με το περιβάλλον μεταβάλλεται -σε αρνητική βάση-ασυγκρίτως πιο γρήγορα από τις σχέσεις όλων των άλλων ζωντανών πλασμάτων. Η φύση αντιμετωπίζεται ως εμπόρευμα και βιάζεται σε πολλά επίπεδα.

Η ΠΣΕ ενώνει τη φωνή της και τη δράση της με όλους όσοι/ες αγωνίζονται για ένα καθαρό περιβάλλον που θα εξυπηρετεί τον άνθρωπο και θα προωθεί την ποιότητα της ζωής του. Οι προσπάθειές μας εκδηλώνονται πολλαπλώς με Υπομνήματα, Παραστάσεις και Εκδηλώσεις. Ιδιαίτερα την ΠΣΕ απασχολούν η πρόληψη περιβαλλοντι-

κών προβλημάτων στην Ήπειρο από τις εξορύξεις υδρογονανθράκων, τις εγκαταστάσεις ανεμογεννητριών και τη διαχείριση των υδάτινων πόρων όπως εκφράζεται από τις αποφάσεις των οργάνων της.

Και αυτά όλα γιατί πιστεύουμε πως η δυνατότητα να ζούμε σε ένα βιώσιμο, ανθρώπινο περιβάλλον, δεν είναι πρόκληση αλλά οικουμενικό δικαίωμα. Τα δικαιώματα ούτε εκχωρούνται κι ούτε εκποιούνται.

Ο αγώνας για το φυσικό περιβάλλον και στη γενέτειρα, την Ήπειρο είναι διαρκής, έντονος και καθολικός προκειμένου να αποφευχθεί οποιαδήποτε προσπάθεια υποβάθμισης ή και καταστροφής με απώτερο σκοπό να εξυπηρετηθούν ιδιωτικά συμφέροντα. Το περιβάλλον δεν είναι εμπορεύσιμο είδος ούτε προνόμιο κανενός. Είναι δικαίωμα όλων, αλλά και υποχρέωση του καθενός. Υποχρέωση προστασίας. Προς αυτό τον σκοπό και με αυτές τις αρχές η ΠΣΕ δραστηριοποιείται για την προστασία του».

Ευρω-γιορτή στην Κοιλάδα του Αχελώου

Η Εθελοντική Πολιτιστική Ομάδα Αχελώου και η Αδελφότητα Πηγιωτών Άρτας, πραγματοποίησαν στις **21.6.2020** την **Ευρωπαϊκή Γιορτή της Μουσικής στην Κοιλάδα του Αχελώου**. Μια γιορτή διαφορετική από τις άλλες, των προηγούμενων χρόνων, λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού. Οι εκδηλώσεις έγιναν τηρώντας πιστά τα μέτρα προφύλαξης από τη διάδοση του ιού, πάντα σε ευθυγράμμιση με τις επίσημες οδηγίες του κράτους για τη δημόσια υγεία!

Οι εκδηλώσεις έγιναν σε τέσσερα σημεία της περιοχής: Στις **Πηγές Άρτας**, με ένα ιδιαίτερο πρόγραμμα. Στον **Αχελώο**, στη γέφυρα Αυλακίου που ενώνει την Αιτωλοακαρνανία με την Καρδίτσα, το Βάλτο με την Αργιθέα, στη θέση Τριχίες. Στην ιστορική **γέφυρα «Μανώλη»** στον Αγραφιώτη ποταμό, παραπόταμο του Αχελώου. Στα όρη **Βάλτου**, Ίναχος ποταμός - εγκαταλελειμμένος οικισμός «Δρομίστα» Βάλτου.

Συμμετείχαν σπουδαία «ονόματα» των γραμμάτων, των τεχνών και του καλλιτεχνικού χώρου. Το ενδιαφέρον όλων ήταν έντονο για τις εκδηλώσεις αυτές, που μοναδικό στόχο έχουν την προβολή της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, των μνημείων, του φυσικού περιβάλλοντος και όλων τον «πλούτο» της Κοιλάδας του Αχελώου. Ακούστηκαν τραγούδια που αφορούν τη μουσική παράδοση του τόπου, την έντεχνη και λαϊκή μουσική, τη βυζαντινή.

Ιδιαίτερη εντύπωση προκάλεσε το

αφιέρωμα στα «Σαρακατσάνικα Τραγούδια». Στο αφιέρωμα αυτό μίλησε ο π. πρύτανης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων **Γιώργος Καψάλης**, καθηγητής της Ελληνικής Φιλολογίας στο Παιδαγωγικό Τμήμα και καταγόμενος από την Ήπειρο και από Σαρακατσάνικη οικογένεια. Μεταξύ των άλλων είπε και τα εξής: «Έγραψα το βιβλίο που φέρνει τον χαρακτηριστικό τίτλο «Όσα μου είπαν τα Σαρακατσάνικα Τραγούδια». Έγραψα ακόμα και για τα τραγούδια του γάμου, καθώς το ψίκι του γαμπρού ξεκινούσε να πάρει τη νύφη, για αυτήν την απερίγραπτη χαρά του φλάμπουρα που έσκιζε τις ράχες και τα βουνά. Έγραψα και για τον πόνο, τον πόνο της καρδιάς, για τα δάκρυα που χύναμε, καθώς ξεκινούσαμε τις αδερφές και τις ξαδέρφες για το καινούργιο τους σπιτικό, καθώς ακουγόταν βασανιστικά το τραγούδι: «Χρυσή μηλίτσα ν-είχαμαν, μάνα μου, στην αυλή μας, κι ήρθαν ξένοι, παντάξεννοι, μάν' μ', κι μας την πήραν. Ξισκίωσαν του σπιτάκι μας κι ισκίωσαν του δικό τους». Έγραψα ακόμα και για τα πεύκα και τα έλατα, τα βουνά και τα χειμαδιά, τα κοπάδια και τα άλογα, που συντρόφευαν τα παιγνίδια και τη ζωή μας ολόκληρη. Έγραψα για όλα αυτά, προσπαθώντας να αναστήσω και να ζωντανέψω τραγούδια και ανθρώπους, τη φύση ολόκληρη, την ίδια τη ζωή. Ανακουφίστηκα με όσα έγραψα, ηρέμησε και γαλήνεψε η ψυχή μου, πιστεύοντας πως έκανα κάτι που άξιζε τον κόπο, που το ήθελα πολύ, που το όφειλα ίσως κιόλας».

Το ιστορικό γεφύρι της Πλάκας, αναστηλωμένο πλέον, επισκέφθηκε 11.7.2020 ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, στα πλαίσια της επίσκεψής του στην Πράμαντα. Στις δηλώσεις του, αφού χαρακτήρισε το γεφύρι «θαύμα πολιτιστικής κληρονομιάς» τόνισε: «Είναι ένα έργο, το οποίο ξεκίνησε από την προηγούμενη κυβέρνηση και θέλω πάντα να αποδίδω τα εύσημα σε όλους, όσοι δούλεψαν πολύ σκληρά, για να μπορέσει σήμερα να ολοκληρωθεί, να παραδοθεί και επίσημα εντός του επόμενου μήνα, για να μπορέσουν και πάλι, να το απολαμβάνουν και πάλι όλοι οι επισκέπτες αλλά φυσικά και οι κάτοικοι της περιοχής, η ιστορία της οποίας είναι ταυτισμένη με το γεφύρι της Πλάκας».

Υπόμνημα της Ομοσπονδίας Τζουμερκιωτών

Στην ομαλή και ασφαλή πρόσβαση στα Τζουμερκα επικεντρώνεται το υπόμνημα της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Τζουμερκιωτών προς τον Περιφερειάρχη Ηπείρου **Αλέκο Καχριμάνη**. Το υπόμνημα (29.6.2020) υπογράφεται απ' τον πρόεδρο της Ομοσπονδίας **Χρήστο Λαναρά** και τη Γενική Γραμματέα **Ιωάννα Κώστα** και κοινοποιείται και προς τον Αντιπεριειάρχη Άρτας **Βασίλη Ψαθά**.

Το υπόμνημα έχει ως εξής:

«Αξιότιμε κ. Αλέξανδρε Καχριμάνη, Η Ομοσπονδία Αδελφοτήτων Τζουμερκιωτών, που εκπροσωπεί 35 και πλέον χωριά των Τζουμερκίων δέχεται κατ' εξακολούθηση τα τελευταία χρόνια τα παράπονα και τις διαμαρτυρίες των συμπατριωτών μας και πολλών εκ των επισκεπτών των Τζουμερκίων, σχετικά με την ομαλή και ασφαλή πρόσβασή τους στα Τζουμερκα.

Στην παρούσα επιστολή μας επικεντρώσαμε το ενδιαφέρον μας στα εξής:

Α) Η παράκαμψη του Αμμότοπου και η δημιουργία πλήρους κόμβου στον Αμμότοπο. Μέχρι σήμερα ο ημικόμβος στον Αμμότοπο προωθεί την είσοδο από την Πάτρα και την Αθήνα προς τα χωριά των Τζουμερκίων χωρίς όμως να εξυπηρετεί την άμεση πρόσβαση των τοπικών κοινωνιών και των επισκεπτών προς την πρωτεύουσα της Ηπείρου και έδρα της Περιφερειακής μας ενότητας. Επιπλέον η παράκαμψη του χωριού με τα στενά δρομάρια θα διευκόλυνε σε μεγάλο βαθμό την ασφαλή κυκλοφορία μικρών και μεγάλων οχημάτων. Εκτός κι αν προκρίνετε την δημιουργία μιας σήραγγας που θα συνδέσει τον κόμβο στο Γοργόμυλο με τη Ροδαυγή και τα Κεντρικά Τζουμερκα!

Β) Η βελτίωση του επαρχιακού οδικού δικτύου Ροδαυγής – Γέφυρας Πλάκας. Η συγκεκριμένη διαδρομή χρίζει μεγάλης προσοχής από τους οδηγούς όλους τους μήνες του χρόνου κι έχει σημαδευτεί από αρκετά τροχαία ατυχήματα. Το χειμώνα οι καταπτώσεις προκαλούν σοβαρά προβλήματα στην κυκλοφορία των οχημάτων, κλείσιμο του δρόμου και παράκαμψη της κυκλοφορίας, ενώ σε πολλά σημεία ο δρόμος στενεύει απότομα και οχήματα από διαφορετικές κατευθύνσεις δε χωρούν να περάσουν. Απαιτούνται άμεσα ριζικές παρεμβάσεις θεραπείας από την Περιφέρεια για να λυθούν τα προβλήματα.

Γ) Η περιφερειακή συνένωση των Τζουμερκίων. Θα πρέπει να συνεχιστεί το ενδιαφέρον εκ μέρους της Περιφέρειας Ηπείρου για την σταδιακή ολοκλήρωση της ορεινής οδικής διαδρομής Βουργαρελίου-Σκιαδάδες-Καταρράκτης-Άγνα-ντα-Πράμαντα, ώστε να έρθουν πιο κοντά τα κεφαλοχώρια των Τζουμερκίων.

Δ) Η συντόμευση του επαρχιακού δρόμου Άρτας-Βουργαρελίου.

Για την συντόμευση του οδικού δικτύου που οδηγεί προς το Βουργαρέλι χρειάζεται να υλοποιηθεί η παραλίμνια οδός μέχρι τις Μελάτες που θα συντομεύσει την απόσταση από την Άρτα μέχρι το Βουργαρέλι κατά 20 λεπτά. Είναι ένα θέμα που η Περιφέρεια θα πρέπει να προωθήσει άμεσα.

Ε. Σύνδεση Θεοδωριάνων-Μελισουργών.

Σας παρακαλούμε θερμά να μεριμνήσετε για την προώθηση των παραπάνω έργων, τα οποία αποτελούν δίκαιο και διαχρονικό αίτημα όλων των κατοίκων των χωριών των Τζουμερκίων και θα συμβάλουν στην τουριστική ανάπτυξη της ευρύτερης περιοχής».

Επιτροπή ύλης

Χρήστος Τούμπουρος

Μαρίκα Γκόνη

Ελένη Ντάσιου

Σταυρούλα Γ. Τσούτση

Σύλβια Τζοβάρα

Παναγιώτα Ντούτση

Μαργαρίτα Μαραζοπούλου

Νίκος Ζέκης

ΔΣ ΠΣΕ: Μεστός διάλογος με ουσιαστικές αποφάσεις

Οι δυσκολίες των συλλογικών διαδικασιών λόγω των μέτρων καραντίνας, η παρέμβαση της ΠΣΕ για τις ανεμογεννήτριες και τα αιολικά πάρκα στην τηλεδιάσκεψη του Περιφερειακού Συμβουλίου της Ηπείρου, τα αυξημένα κρούσματα στην Παραμυθιά, η προεργασία της Επιτροπής για το Ζάππειο και ολόκληρη δέσμη προτάσεων για την ενημέρωση των αποδήμων και τα μέσα ενημέρωσης της Συνομοσπονδίας βρέθηκαν στο επίκεντρο της συνεδρίασης του Διοικητικού Συμβουλίου στις 26 Ιουνίου 2020. Μεγάλο μέρος της συνεδρίασης παρακολούθησε και ο πρώην πρόεδρος της ΠΣΕ Κώστας Αλεξίου.

Ο πρόεδρος Μ. Κιάμος στην αρχή της εισήγησή του αναφέρθηκε στα δύο Διοικητικά Συμβούλια που έγιναν με τηλεδιάσκεψη στη διάρκεια της καραντίνας υπογραμμίζοντας: «Η επικοινωνία και η επαφή δεν ήταν τόσο καλή. Υπήρξαν σχετικά προβλήματα και παράλληλα αποκλείονταν από τη συνεδρίαση ορισμένοι συνάδελφοι οι οποίοι δεν είχαν την τεχνική δυνατότητα να συμμετέχουν. Κάτω λοιπόν από αυτές τις συνθήκες έκρινα σκόπιμο ότι το τρίτο, σημερινό, ΔΣ θα έπρεπε να γίνει με τη φυσική παρουσία των συμβούλων, αφού οι συνθήκες το επέτρεπαν, λαμβανομένων των μέτρων που έχουν ληφθεί, σύμφωνα με τις οδηγίες του ΕΟΔΔΥ. Παρόλο που δύο από τους συναδέλφους ζήτησαν να συμμετέχουν σε τηλεδιάσκεψη επέμεινα να είμαστε εδώ παρόντες για να μην έχουμε απόντες σε τρίτη συνεδρίαση συναδέλφους και οποιοσδήποτε θα μπορούσε να εγείρει καταστατικό θέμα. Κυρίως να έχουμε την επαφή μας, να μπορούμε να εκφράσουμε τις απόψεις μας, ο καθένας να διατυπώσει τη γνώμη του για τα θέματα που θα συζητήσουμε με παρεμβάσεις, να υπάρξει ζωντανή συζήτηση. Είσαστε ενήμεροι όλοι για τις αποφάσεις από τα δύο προηγούμενα συμβούλια».

Στη συνέχεια ο πρόεδρος αναφέρθηκε στην τηλεφωνική επικοινωνία που είχε την ίδια μέρα με τον πρόεδρο της Βουλής Κωνσταντίνο Τασούλα για το ζήτημα για τον «πραγματικό δικαιούχο» για να προσθέσει: «Δυστυχώς ο κ. Πρόεδρος με ενημέρωσε ότι το ζήτημα είναι δύσκολο, διότι η επίλυση του δικού μας προβλήματος μπορεί επίσης να διευκολύνει και κάποιους άλλους φορείς να χρησιμοποιήσουν αυτή τη διάταξη για παρόμοιους σκοπούς. Πρότεινα να επισκεφθούμε τον Υπουργό Οικονομικών και συμφωνήσαμε να εξετάσουμε στο μέλλον το θέμα προκειμένου να βρούμε μια επωφελή λύση. Επίσης με ενημέρωσε ότι η οικονομική επιχορήγηση της Βουλής θα καταθέσει την επόμενη εβδομάδα στον κρατικό λογαριασμό της ΠΣΕ. Είχα επικοινωνία με τον κ. Αντώνη Μπέζα, ο οποίος έγινε πρόεδρος της ΕΤΑΔ και ζήτησα συνάντηση για να αντιμετωπίσουμε το θέμα του οικοπέδου στο Μαρούσι. Την επόμενη εβδομάδα θα οριστεί συνάντηση, όπου θα καταθέσω τις προτάσεις μας για να λυθεί οριστικά το θέμα της στέγασής της ΠΣΕ».

Ο Μ. Κιάμος αναφέρθηκε στη συμμετοχή του ίδιου και του Γενικού Γραμματέα της ΠΣΕ Σωτήρη Κολιούση στη συνεδρίαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Ηπείρου, που έγινε την ίδια μέρα (26.6.2020): «Μας ενδιέφεραν, υπογράμμισε, τα θέματα για τις ανεμογεννήτριες και τα αιολικά

πάρκα για τα οποία είχαμε και απόφαση της γενικής συνέλευσης...Μετά την τοποθέτηση του κ. Περιφερειάρχη ο πρόεδρος του Περιφερειακού Συμβουλίου έδωσε τον λόγο σε εμάς. Στην παρέμβασή μου τόνισα ότι η παρούσα διοίκηση, πέρα και ανεξάρτητα από τη βούλησή της, είναι υποχρεωμένη να εφαρμόσει τις αποφάσεις της γενικής συνέλευσης και είναι αντίθετη με την εγκατάσταση αιολικών πάρκων και ανεμογεννητριών στα βουνά μας.

Επίσης έθεσα υπόψη του Περιφερειακού Συμβουλίου και του περιφερειάρχη το ζήτημα που προέκυψε με τον κορωνοϊό στην Παραμυθιά, αναφέροντας ότι πρέπει να τονίζεται ότι δεν πρόκειται για όλη την Θεσπρωτία, αλλά το πρόβλημα εντοπίζεται μόνο στην πόλη της Παραμυθιάς. Η γενίκευση σε όλο το νομό γεννάει προβλήματα ιδιαίτερα στα παράλια που περιμένουν να ανοίξει και ο τουρισμός. Εξ άλλου παρόμοιο είναι και το πρόβλημα με την Ξάνθη όπου εντοπίζεται στις ειδήσεις ότι πρόκειται για τον Εχίνο. Αν νομίζετε ότι πρέπει να βγάλουμε ένα δελτίο τύπου, να εκδοθεί. Με την εξέλιξη αυτή σχετίζονται και προβλήματα με την υλοποίηση των αποφάσεών μας για τις ΟΧΘΕΣ και οι εκδηλώσεις στο Πεδίο του Άρεως. Δεν είναι εύκολο να γίνουν. Θα το συζητήσουμε στο ειδικό θέμα της Ημερήσιας Διάταξης...

Σας ενημερώνω ότι το Ίδρυμα Μόρφωσης Νεολαίας αποφάσισε για τις βραβεύσεις που δίνει κάθε χρόνο στα σχολεία της παραμεθορίου Ζώνης. Θα ανακοινωθεί προσεχώς ο τόπος και ο χρόνος των βραβεύσεων».

Η συζήτηση στο ΔΣ συνεχίστηκε επί αιτήματος απουσιάζοντος μέλους να συμμετάσχει διαδικτυακά στο ΔΣ. Αναγνώστηκε και επιστολή που αναφέρονταν οι λόγοι που εμπόδιζαν την φυσική του παρουσία. Μετά από διαλογική συζήτηση απορρίφθηκε το αίτημα και συνεχίστηκε η συνεδρίαση.

Αναπροσαρμογή του προγράμματος πολιτιστικών εκδηλώσεων

Ο Ταμίας της Συνομοσπονδίας Πάκης Γκογιάννος ενημέρωσε τα μέλη για τα οικονομικά της ΠΣΕ και ο Γενικός Γραμματέας Σωτήρης Κολιούσης για τη λειτουργία επιτροπών, την υλοποίηση της απόφασης του ΔΣ για τα κληροδοτήματα καθώς και για το Μητρώο μελών της ΠΣΕ. Αποφασίστηκε να συνεδριάσουν άμεσα οι επιτροπές και να ενημερωθεί το σώμα.

Για την υπόθεση της διοργάνωσης της εκδήλωσης του Ζαππείου ο Α' Αντιπρόεδρος Βασίλης Παπαϊωάννου ενημέρωσε πως «έχει γίνει μια προετοιμασία για την εκδήλωση του Ζαππείου. Μέσα στην εβδομάδα θα γίνει επιτροπή με τα μέλη του ΔΣ, να θέσουμε τις παραμέτρους ποιοι θα συμμετάσχουν σ' αυτήν την εκδήλωση: Θεσμικοί, φορείς, κλπ. Με ποιον τρόπο θα πιστοποιούνται τα στοιχεία εντοπιότητας, του δικαιώματος συμμετοχής κλπ. Να ξεκινήσουμε με την προοπτική ότι θα γίνει στο τέλος Νοέμβρη. Αν για κάποιο λόγο δεν τα καταφέρουμε, προτείνω να πάει το 2ο 150ήμερο Μαρτίου 2021. Είναι μια εκδήλωση που θέλει κόσμο, θέλει δουλειά. Προτείνω να φέρουμε στο προεδρείο εισήγηση με όλα τα παραπάνω, πώς θα κινηθούμε και πριν τον Σεπτέμβρη θα μπορέσουμε να έχουμε ένα ξεκαθάρισμα της εικόνας όσων θέλουμε να πετύχουμε».

Ο Γενικός Γραμματέας Σωτήρης Κολιούσης διατύπωσε σοβαρότατο προβληματισμό που αφορούν τις δυσκολίες οργάνωσης λόγω του άδηλου της εξέλιξης του κορωνοϊού.

Το μέλος του ΔΣ και Έφορος Πνευματικού Κέντρου Κώστας Λιάγκος πρότεινε: «Για το Ζάππειο. Η επιτροπή πρέπει να αρχίσει την προεργασία άμεσα. Καλύτερα να την προετοιμάσεις και να μην γίνει, παρά να τα αφήνουμε να σέρνονται επ' άπειρον, αν θα γίνει και αν δεν θα γίνει. Συνέχεια θα κάνουμε αυτήν την συζήτηση και δεν θα κάνουμε στην πράξη τίποτε. Πέρα από την απόφαση που θα την πάρουμε, να εξουσιοδοτήσουμε την επιτροπή να προχωρήσει στην προεργασία. Είναι ένα σωρό φορείς που εμπλέκονται και πρέπει να γίνει επαφή όσο γίνεται πιο νωρίς».

Η Νατάσα Κοντούλη τόνισε ότι άσχετα απ' όλα πρέπει να αρχίσουμε την προετοιμασία για το Ζάππειο. Ούτως ή άλλως χαμένη δεν θα πάει.

Ο Νίκος Γιαννούλης επισήμανε, μεταξύ των άλλων, τα εξής: «Με τις συνθήκες που επικρατούν και με τα νέα δεδομένα των κρουσμάτων στην Παραμυθιά είναι παρακινδυνευμένο να πάρουμε απόφαση και να πούμε ότι σε ένα μήνα θα κάνουμε εκδήλωση. Δεν θεωρώ ότι η ΠΣΕ θα δεχθεί έντονη κριτική, αν δεν προχωρήσει στις εκδηλώσεις. Να λέμε τα πράγματα με το όνομα τους. Για το Ζάππειο. Συμφωνώ ότι η προεργασία θα γίνει από τώρα. Πρέπει όμως το ΔΣ να συζητήσει το περιεχόμενο και τα βήματα της προεργασίας. Πρόκειται για πολύ σοβαρό βήμα. Δεν είναι από τις εκδηλώσεις που γίνονται κάθε μέρα. Να προγραμματιστεί για τον Μάιο του 2021. Όσον αφορά το 1821 η ΠΣΕ θα κάνει πολλές εκδηλώσεις. Και του χρόνου τον Ιούνιο και νωρίτερα και αργότερα. Πρέπει άμεσα να συσταθεί επιτροπή με πνευματικούς ανθρώπους από την αποδήμια οι οποίοι θα καταθέσουν πρόγραμμα εκδηλώσεων. Για την Ήπειρο βεβαίως δεν μιλάμε για 200 χρόνια μόνο. Βρισκόμαστε για ένα τμήμα στα 108 χρόνια, για άλλο τμήμα στα 160 χρόνια. Εμείς που είμαστε η «Νέα Ελλάδα». Με κέντρο το 1821 να προτείνουμε και 1 και 2,3 εκδηλώσεις».

Το μέλος του ΔΣ Κώστας Παπαπάνος αναφέρθηκε στα οικονομικά της εκδήλωσης και διατύπωσε τον προβληματισμό ότι το οικονομικό κόστος είναι τεράστιο και «πολύ φοβάμαι δυσβάσταχτο για την ΠΣΕ».

Στο τέλος ο Μ. Κιάμος συνόψισε: «Μετά την εξέλιξη της κατάστασης και τα νέα δεδομένα των κρουσμάτων στην Παραμυθιά ακούω τις προτάσεις σας. Να μην σταθούμε επιλεκτικά. Να αποφασίσουμε ότι η ΠΣΕ αναβάλλει όλες τις εκδηλώσεις μέχρι τέλος Σεπτεμβρίου».

Η πρόταση έγινε ομόφωνα δεκτή.

Θέματα Τύπου

Ακολούθως ο Έφορος Τύπου Χρήστος Τούμπουρος εισηγήθηκε για τα θέματα επικοινωνίας και μέσων ενημέρωσης της ΠΣΕ.

Α.1. Γραφείο Τύπου. Είναι αναγκαίο. Ξεκινήσαμε την οργάνωσή του. Δεν χρειάζεται να πω ότι δεν υπάρχει τίποτε το ουσιαστικό.

Α2.Θέματα οργάνωσης και αποστολής της εφημερίδας

Αρχίζω από το περιεχόμενο της εφημερίδας.

Αρχίσαμε ήδη να παρουσιάζουμε χωριά και πολιτιστικούς συλλόγους. Στην ουσία είναι επικοινωνιακό εργα-

Το ΔΣ της ΠΣΕ συνεδρίασε στις 26.6.2020 στην αίθουσα της ΠΣΕ, Κλεισθένους 15, 7ος όροφος με όλες τις υγειονομικές προφυλάξεις.

Τα θέματα Ημερήσιας Διάταξης ήταν: 1. Ενημέρωση - τρέχοντα θέματα προ ΗΔ. 2. Στέγη του απόδημου Ηπειρώτη. 3. Οικονομικά. 4. Λειτουργία επιτροπών. 5. Υλοποίηση της απόφασης του ΔΣ για τα κληροδοτήματα. 6. Μητρώο μελών της ΠΣΕ. 7. Αναπροσαρμογή του προγράμματος πολιτιστικών εκδηλώσεων. 8. Προτάσεις Εφόρου Τύπου : α. Οργάνωση Γραφείου Τύπου της ΠΣΕ. β. Ενημέρωση ΔΣ για την Τηλεδιάσκεψη της 12.5.2020. Απόψεις-προτάσεις και αιτήματα εκπροσώπων Αδελφοτήτων-Σωματείων. γ. Οργάνωση για τη λειτουργία καναλιού στο YouTube

δ. Επικοινωνία της ΠΣΕ με τον Τύπο, Κόμματα, Περιφέρεια και Δήμους Ηπείρου. ε. Συμμετοχή-εκπροσώπηση της ΠΣΕ σε εκπομπές ραδιοφωνικών σταθμών. στ. Αφιερώματα στην εφημερίδα για γεγονότα-ιστορικά μέρη που έχουν σχέση με την επανάσταση του 21. ζ. Θέματα οργάνωσης και αποστολής της εφημερίδας.

Συμμετείχαν δεκαοκτώ μέλη: Χρυσόστομος-Μάκης Κιάμος-Χήτος, Παπαϊωάννου Βασίλης, Γαβριήλ Κώστας, Κολιούσης Σωτήρης, Γκογιάννος Πάκης, Τούμπουρος Χρήστος, Γκόννη Μαρίκα, Λιάγκος Κώστας, Γιαννούλης Νίκος, Δάλλας Δημήτρης, Ζηκόπουλος Κώστας, Κοντούλη Νατάσα, Παπαπάνος Κώστας, Κοντός Αντώνης, Νάκης Γιάννης, Σπυράκος Αθανάσιος, Τζάκου Μαρίνα, Τζομάκας Γιώργος.

λείο και σύσφιξη σχέσεων με άτομα και σωματεία. Θα θέλαμε τις προτάσεις σας και φυσικά τη βοήθειά σας. Πρόταση για χωριά, υπόδειξη για άτομα που μπορεί να γράψουν για τα χωριά και για τους συλλόγους.

2.Η επανάσταση του 21. Η εφημερίδα θα ασχοληθεί και θα παρουσιάσει επαναστατικά κινήματα στην ήπειρο. Θα αφιερώνει σε κάθε φύλλο μία ή δύο σελίδες με αυτό το περιεχόμενο. Προτείνω να ληφθεί απόφαση και να εντέλει τη συντακτική επιτροπή να ασχοληθεί με το θέμα αυτό.

Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ. Να μην ξαναλέμε τα κοινά και από όλους αποδεκτά. Η εφημερίδα, αν οργανωθεί καλά θα είναι το μέσον επικοινωνίας με όλους τους φορείς της Ηπείρου και σιγά σιγά με όλα τα σωματεία και τους πολιτιστικούς συλλόγους και όπου φυσικά δραστηριοποιούνται Ηπειρώτες και Ηπειρώτισσες. Πρέπει να λάβουμε αποφάσεις για την αποστολή της εφημερίδας. Για την αποστολή της εφημερίδας να γνωρίζετε ότι θα απαιτηθούν έξοδα της τάξης 350-400 ευρώ. Προτείνω να αναλάβει αυτή την ευθύνη το μέλος του ΔΣ Κώστας Παπαπάνος.

Ενημέρωση ΔΣ για την Τηλεδιάσκεψη 12.5.2020 Απόψεις-προτάσεις και αιτήματα

Οι προτάσεις αυτές δημοσιοποιήθηκαν στο υπ' αριθμ. 5 φύλλο της εφημερίδας.

Κανάλι

Προτείνω να προχωρήσουμε και οτιδήποτε αναφύει να το επιλύουμε με αποφάσεις του ΔΣ. Ας προχωρήσουμε και στην πορεία θα συμπληρώνουμε...

Εξομοίωση των πανηγυριών με κακέκτυπα

Το ΔΣ της ΠΣΕ απαιτεί ο λαϊκός μας πολιτισμός να έχει την προστασία της Πολιτείας

Η ενημέρωση για τη Στέγη του Ηπειρώτη, το πρόβλημα που ανέκυψε με την απαγόρευση των πανηγυριών και την εν γένει προστασία του λαϊκού μας πολιτισμού, καθώς και η συμμετοχή της ΠΣΕ και η οργάνωση εκδηλώσεων με αφορμή τη συμπλήρωση των 200 χρόνων από την Επανάσταση του 1821 ήταν τα θέματα που κυριάρχησαν στη συνεδρίαση του ΔΣ της ΠΣΕ, που έγινε στις 20.7.2020 στην αίθουσα της Συνομοσπονδίας, με όλες τις υγειονομικές προφυλάξεις.

Στη συνεδρίαση του ΔΣ πήραν μέρος οι: Χρυσόστομος-Μάκης Κιάμος-Χήτος, Κολιούσης Σωτήρης, Γκογιάννος Πάκης, Τούμπουρος Χρήστος, Γκόννη Μαρίκα, Λιάγκος Κώστας, Ζηκόπουλος Κώστας, Παπαπάνος Κώστας, Κοντός Αντώνης, Νάκης Γιάννης, Σπυράκος Αθανάσιος, Τζομάκας Γιώργος, Λάππας Κώστας και –διαδικτυακά– ο Λαμπρίδης Αλέξανδρος. Τα θέματα Ημερήσιας Διάταξης ήταν: 1. Ενημέρωση – τρέχοντα θέματα προ ΗΔ. 2. Έγκριση πρακτικών ΔΣ 26/6/2020 3. Απόφαση κυβέρνησης για τα πανηγύρια 4. Συμμετοχή ΠΣΕ στις εκδηλώσεις για το 2021 5. Τρέχοντα ζητήματα

Ο πρόεδρος **Μ. Κιάμος** ενημέρωσε το ΔΣ για την επίσκεψη με τον Γενικό Γραμματέα **Σωτήρη Κολιούση** στον πρόεδρο της ΕΤΑΔ Αντώνη Μπέζα, ώστε να τακτοποιηθεί το θέμα της Στέγης του Ηπειρώτη. Η συζήτηση έγινε στο πλαίσιο για την εύρεση κοινής και αποδεκτής λύσης στέγασης της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας. Συμφωνήθηκε να κατατεθεί Υπόμνημα με το ιστορικό της υπόθεσης, το οποίο θα συνοδεύεται με όλα τα σχετικά έγγραφα. «Το κλίμα της συζήτησης χαρακτηρίστηκε ως θετικό και ευελπιστούμε πως θα υπάρξει λύση και επιτέλους θα δικαιωθεί ο αγώνας τώσων χρόνων της ΠΣΕ», είπε ο πρόεδρος.

Ακολούθως ο **Μ. Κιάμος** ενημέρωσε το ΔΣ ότι στις 14.7.2020 παραχώρησε συνέντευξη στην ΕΡΤ 3 στην εκπομπή «Κάθε μέρα» για την απαγόρευση των πανηγυριών.

Στις 13.7.2020 η Επιτροπή των Λοιμωξιολόγων αποφάσισε να εισηγηθεί –και η κυβέρνηση αποδέχτηκε– την απαγόρευση των πανηγυριών μέχρι, τουλάχιστον, στις 31.7. 2020. Η συνέντευξη είχε σχέση με την απαγόρευση των πανηγυριών και τα γενικότερα προβλήματα που ανακύπτουν από την απαγόρευση αυτή, γιατί τελικά δεν πλήττονται μόνο οι μουσικοί αλλά γενικότερα και ο λαϊκός μας

πολιτισμός. Το ΔΣ ομόφωνα ενέκρινε την ενέργεια αυτή του προέδρου και εξέφρασε την ευαρέσκειά του, γιατί με την τοποθέτησή του απέδωσε την πραγματικότητα και συνέβαλε τα μέγιστα στο να «ξεκαθαρίσει η αλήθεια» και η έννοια του αληθινού πανηγυριού.

Το θέμα για την απαγόρευση των πανηγυριών εισηγήθηκε ο Έφορος Πολιτισμού **Αλέξανδρος Λαμπρίδης**. Υποστήριξε ότι οφείλουμε να αντιδράσουμε και να αναδείξουμε το θέμα στην αληθινή διάστασή του που αναφέρεται στο λαϊκό πολιτισμό.

Η συζήτηση γύρω από την απόφαση περί απαγορεύσεως των πανηγυριών διήρκησε πολλές ώρες και ανέδειξε τον έντονο προβληματισμό των

Δυστυχώς φέτος θα λείψει η απόλαυση της συλλογικότητας των λαϊκών πανηγυριών

μελών του ΔΣ για το γεγονός ότι πλήττεται ανεπανόρθωτα ο κλάδος των μουσικών με προεκτάσεις ίσως και καταστροφικές για τον λαϊκό μας πολιτισμό. Αποφασίστηκε να συνταχθεί το ψήφισμα που δημοσιεύεται σε διπλανή στήλη.

Οι εκδηλώσεις για το 1821

Το επόμενο θέμα που αφορούσε τη συμμετοχή της ΠΣΕ στις εκδηλώσεις για το 2021. Η Ήπειρος διαχρονικά προσέφερε τα μέγιστα και παντοιοτρόπως στην υπόθεση της ελευθερίας της πατρίδας. Κατά συνέπεια η όποια πανηγυρική εκδήλωση που θα οργανώσει η Πανηπειρωτική δεν είναι δυνατόν να λειτουργήσει ως παράρτημα και υπό τις οδηγίες άλλου ευρύτερου οργανισμού συσταθέντος αποκλειστικά προς τον σκοπό αυτό. Αυτόβουλα και μα αίσθημα πατριωτικό θα οργανώσει εκδηλώσεις όπου θα αναδεικνύεται το απαράμιλλο -ηπειρωτικό- επαναστατικό πνεύμα. Για το σκοπό αυτό αναβάλλει την λήψη απόφασης για το Σεπτέμβριο.

Ο πρόεδρος της ΠΣΕ στην ΕΡΤ 3

Ο πρόεδρος της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας παραχώρησε συνέντευξη 14.7.2020 στην ΕΡΤ 3 και στην εκπομπή «Κάθε μέρα». Θέμα της συνέντευξης ήταν η απόφαση απαγόρευσης πραγματοποίησης πανηγυριών. Τόνισε πως «οι εικόνες που παραπλάνησαν την επιτροπή και τους επιστήμονες, οι οποίοι απεφάνθησαν συλλήβδην περί απαγορεύσεως όλων των πανηγυριών. Οι εκδηλώσεις που δείξατε είναι μια συνάθροιση αρκετών ανθρώπων που πραγματικά θα μπορούσαν να δημιουργήσουν πρόβλημα. Όμως δεν μπορούμε συλλήβδην να απαγορευτούν όλα τα πανηγύρια. Στην Επίδαυρο θα γίνουν οι παραστάσεις; Θα γίνουν. Θέατρα θα λειτουργήσουν; Θα λειτουργήσουν. Άλλες εκδηλώσεις κοινωνικού περιεχομένου θα γίνουν; Θα γίνουν».

Το πανηγύρι που είναι σημείο αναφοράς για τους ξενιτεμένους και αναφέρομαι όχι σ' αυτά που γίνονται μια φορά το χρόνο στα χωριά και να πω τα εξής: Εάν ένα πανηγύρι που είχε προγραμματιστεί να γίνει στα χωριά της Κόνιτσας και των Φιλιατών που συναθροίζονται 200-300 άτομα και είναι σημείο αναφοράς για τους ξενιτεμένους, δεν νομίζω ότι θα υπήρχε πρόβλημα. (...) Εμείς δεν μπορούμε ούτε να επιτρέψουμε ούτε να αποτρέψουμε. Η ΠΣΕ με ομόφωνη απόφαση ανέβαλε όλες τις εκδηλώσεις που είχε προγραμματίσει. Δεν μπορούμε να μπουέ σε λεπτομέρειες που επεξεργάζονται τα κλιμάκια των επιστημόνων.

Να μπουέ στο κομμάτι που λέγεται παραδοσιακό πανηγύρι. Μπορεί να διοργανωθεί και να γίνει χωρίς κινδύνους. Όμως είμαστε υποχρεωμένοι να σεβαστούμε την άποψη των επιστημόνων και να εφαρμόσουμε την απόφαση της Πολιτικής Προ-

στασίας. Συνιστούμε ψυχραιμία και όπως αποφάσισε η Πολιτεία μέχρι 31 Ιουλίου οφείλουμε να το σεβαστούμε.

(...)Υπάρχει, όμως, κόσμος πίσω από τις εκδηλώσεις. Πρέπει να ληφθεί μέριμνα. Αναφέρομαι στους παραδοσιακούς καλλιτέχνες που υπάρχουν χιλιάδες. Από τον Έβρο μέχρι την Κρήτη και από τη Μακεδονία μέχρι την Ήπειρο. Αυτοί οι άνθρωποι τι θα γίνουν; Το πανηγύρι είναι λέξη ιερή για μας. Έτσι όπως γίνεται το παραδοσιακό πανηγύρι δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο σε λίγα χωριά. Οι υπόλοιπες εκδηλώσεις για μας δεν είναι παραδοσιακό πανηγύρι. Είναι εκδηλώσεις που έχουν άλλο χαρακτήρα. Αυτές τις εκδηλώσεις όταν συναθροίζονται πάνω από 1000-2000 άτομα, δεν μπορεί να έχουμε άποψη εμείς. Η Πολιτεία να πάρει μέτρα. Δεν μπορεί όμως με τη λέξη πανηγύρι να ματαιώνεται αυτό που γίνεται στα χωριά γιατί συναθροίζονται 100 με 200 άτομα.

Εκείνο που θα ήθελα να πω είναι ότι η Πολιτεία, παράλληλα με την απαγόρευση, έπρεπε να λάβει μέριμνα και για τους ανθρώπους που συμμετέχουν στις εκδηλώσεις αυτές. Επαναλαμβάνω τι θα γίνει με τους μουσικούς; Δεν θα πρέπει να αποζημιωθούν αυτοί οι άνθρωποι; Περιμένουν το καλοκαίρι να γίνουν αυτές οι εκδηλώσεις για να εξοικονομήσουν εισόδημα να ζήσουν όλο το χρόνο. Καμία μέριμνα. Δεν είναι έτσι. Υπάρχει κόσμος πίσω από αυτές τις εκδηλώσεις. Πρέπει να ληφθεί μέριμνα και γι' αυτούς.

Δεν είμαστε αντίθετοι με αυτό που είπαν οι επιστήμονες και με αυτό που αποφάσισε η πολιτική προστασία, πλην όμως υπάρχουν και αυτοί οι άνθρωποι.

ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ

Το ΔΣ της ΠΣΕ ζητάει από την κυβέρνηση να αντιμετωπίσει τους εργαζόμενους στον πολιτισμό ως ξεχωριστή ομάδα πέρα από Κωδικούς Αριθμούς Δραστηριότητας (ΚΑΔ), αναγνωρίζοντας το γεγονός ότι είναι από τις πλέον πληττόμενες ομάδες εργαζομένων. Με τις αποφάσεις για αναστολή των πολιτιστικών εκδηλώσεων και πρόσφατα των πανηγυριών, οι εργαζόμενοι του πολιτισμού έχουν μείνει χωρίς δουλειά από τον Μάρτιο. Η φύση της δουλειάς τους σε ξεχωριστούς εργοδότες, σχεδόν κάθε μέρα, με ελάχιστες ή και ανύπαρκτες ασφαλιστικές εισφορές, δεν τους επιτρέπει την τυπική ένταξη στους άνεργους, στους πληττόμενους. Το ΔΣ της ΠΣΕ προτείνει την ένταξή τους στους εποχιακούς άνεργους, και την επιδότηση καθ' ενός με 800€ και είναι πρόθυμο να βοηθήσει με υπευθυνότητα στην πιστοποίηση των εργαζομένων στα παραδοσιακά μουσικά σχήματα της Ηπείρου.

Το ΔΣ της ΠΣΕ εντοπίζει ότι η πολιτεία αντιμετωπίζει τον λαϊκό πολιτισμό με αρνητική διάθεση, δεν ενισχύει τους φορείς που προσπαθούν να κρατήσουν -σε αρνητικό περίγυρο- ζωντανή και να διαδώσουν την παράδοση. Η πολιτεία δεν προτείνει ως οφείλει μέτρα προστασίας από την πανδημία στις λαϊκές εκδηλώσεις, εξομοιώνοντάς τις αδιάκριτα με εκδηλώσεις κακοποίησης των πανηγυριών, που εμπορευματοποιούν την παράδοση και αντιμετωπίζει τις ανοιχτές εκδηλώσεις με δύο μέτρα και δύο σταθμά. Οι αποφάσεις πρέπει, βεβαίως, να τηρηθούν, αλλά είναι ανάγκη να προβλέπεται και η αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργούνται από την εφαρμογή αυτή.

Το ΔΣ της ΠΣΕ απαιτεί ο λαϊκός μας πολιτισμός να έχει την προστασία της πολιτείας. Εκφράζει την συμπαράσταση των απόδημων Ηπειρωτών στα αιτήματα του Σωματίου Μουσικών «Η αλληλοβοήθεια» νομού Ιωαννίνων και στηρίζει την κινητοποίησή τους. (σσ: Οι μουσικοί έκαναν συζήτηση στο Εργατικό Κέντρο Ιωαννίνων στις 21/7/2020)

ΔΣ ΠΣΕ: Μεστός διάλογος με ουσιαστικές αποφάσεις

από σελ 3

Για την όλη οργάνωση και την λειτουργία οπωσδήποτε απαιτείται προσπάθεια και συνθεωρούμενης της κατάστασης προτείνω να διευρυνθεί η επιτροπή με δύο μέλη ακόμη του ΔΣ. Προτείνω την κυρία **Κοντούλη** και την Έφορο Δημοσίων Σχέσεων την κα **Γκόννη** να συμπληρώσουν την επιτροπή. Την πρώτη γιατί ως εκ του επαγγέλματός της έχει γνώσεις πάνω σε τέτοια θέματα και συμφωνεί και εξεδήλωσε την επιθυμία της να συνεισφέρει. Η Έφορος Δημοσίων Σχέσεων ως εκ της θέσεώς της και του αντικειμένου της έπρεπε ήδη να ήταν στην επιτροπή. Παρακαλώ να γίνει δεκτή η πρόταση για να επιμεριστούν αρμοδιότητες και να υλοποιησουμε και αυτό το έργο.

Συμμετοχή-εκπροσώπηση της ΠΣΕ σε εκπομπές ραδιοφωνικών σταθμών.

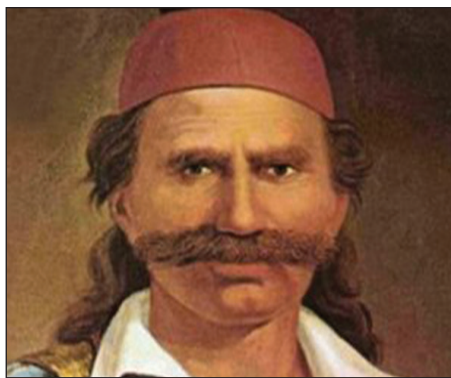
Η συμμετοχή μας σε ραδιοφωνικές εκπομπές συνιστά ασφαλώς μια ευοίωνη επικοινωνιακή παράμετρο και γι' αυτό πρέπει να την επιδιώξουμε πάση θυσία. Σε πρώτη φάση πρέπει να έρθει σε επαφή με τους όποιους αρμόδιους. Νομίζω και ως μας ενημερώσει ο κ. Γραμματέας πως κάτι τέτοιο έγινε παλιότερα. Καλό είναι να το συνεχίσουμε.

Η εισήγηση **Τούμπουρου** γίνεται ομόφωνα δεκτή.

Νέα από την Ήπειρο

Η Πρέβεζα τίμησε τον Οδ. Ανδρούτσο

Τη μνήμη του αγωνιστή της Ελληνικής Επανάστασης Οδυσσέα Ανδρούτσου και των στενών δεσμών του με την πόλη ως γιος της Πρεβεζάνας Ακριβής Τσαρλαμπά, τίμησαν ο Δήμος και η Ιερά Μητρόπολη Νικοπόλεως και Πρεβέζης με την ευκαιρία της συμπλήρωσης 195 χρόνων από τη δολοφονία του (στις 5 Ιουνίου του 1825). Τελέστηκε μνημόσυνο στο Μητροπολιτικό Ναό του Αγίου Χαραλάμπους παρουσία αρχών και φορέων της πόλης.

Ο εκπρόσωπος του Δήμου Πρέβεζας Δημοτικός Σύμβουλος Λεωνίδας Αργυρός στο σύντομο χαιρετισμό του ανέφερε: «Η δολοφονία του Οδυσσέα Ανδρούτσου έδωσε τραγικό τέλος στην πολυτάραχη ζωή του. Υπήρξε γνήσιο τέκνο της εποχής του με αδι-αμφισβήτητα προτερήματα αλλά και εμφανείς ανθρώπινες αδυναμίες.

Ο απaráμιλλος ηρωισμός του, η αφοσίωσή του στον Εθνικό Αγώνα και η μεγάλη στρατιωτική του τέχνη βοήθησαν τα μάλα στο να επιβιώσει η Ελληνική Επανάσταση στους πρώτους δύσκολους καιρούς, όταν η τύχη της κρεμόταν από τη λεπτότερη των κλωστών. Η ζωή του Οδ. Ανδρούτσου είναι άρρηκτα δεμένη με την πόλη μας. Ο Δήμος μας στοχεύει με μια σειρά ενεργειών να αναδείξει ακριβώς αυτή τη σχέση. Σήμερα μαζευτήκαμε εδώ για να αποτίσουμε φόρο τιμής ως ελάχιστη ένδειξη ευγνωμοσύνης στη μέγιστη αυτή μορφή του Εθνικού μας αγώνα».

Για τη ζωή, τη δράση και τους δεσμούς του Οδυσσέα Ανδρούτσου με την Πρέβεζα μίλησε ο φιλόλογος-ερευνητής Κοσμάς Κοψάρης.

Η εκδήλωση για τον Οδυσσέα Ανδρούτσο ολοκληρώθηκε με τρισάγιο που τελέστηκε στο άγαλμα το οποίο βρίσκεται στην ομώνυμη πλατεία (και σύμφωνα με τις ιστορικές μαρτυρίες από το 1967 βρίσκονται θαμμένα τα οστά του) ενώ στεφάνι εκ μέρους των φορέων κατέθεσε ο Αντιδήμαρχος Πρέβεζας Γιάννης Δαρδαμάνης.

Ανάπλαση του Κάστρου Ιωαννίνων

Στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ήπειρος 2014-2020, εντάχθηκε με υπογραφή του περιφερειάρχη Ηπείρου, Αλέξανδρου Καχριμάνη, το έργο που αφορά την διασύνδεση, ανάπλαση, αναβάθμιση και ανάδειξη κοινόχρηστων χώρων, του υφιστάμενου δικτύου πεζοδρόμων, καθώς και των κοινόχρηστων οδών και πλατειών, στο Κάστρο Δήμου Ιωαννιτών.

Το έργο είναι συνολικού προϋπολογισμού 2.4 εκατομμυρίων ευρώ και περιλαμβάνει τη διαμόρφωση της πλατείας Γλυκίδων και τις οδούς Ιστορικού Προκοπίου, Γλυκιδών και Σουγδούρη, που βρίσκονται δυτικά της ακρόπολης του τζαμιού Ασλάν.

Τα ποτήρια της κυρα-Βασιλικής στο μουσείο του Αλή Πασά

Τα ποτήρια της κυρα-Βασιλικής (αριστερά) και η βράβευση του Φ. Ραπακούση απ' την ΠΣΕ

Στο «Μουσείο Αλή Πασά και Επαναστατικής Περιόδου» που έχει δημιουργήσει στο Νησί της λίμνης Ιωαννίνων ο Φώτης Ραπακούσης.

Τα κειμήλια αυτά δωρήθηκαν από άνθρωπο-διάδοχο του προσωπικού γιατρού του Αλή πασά Γεωργίου Σακελλαρίου στην Κοζάνη. Μετά από επιμονή του Φώτη Ραπακούση και τη θέληση των κατόχων, που εμπιστεύθηκαν τη δουλειά, το μεράκι και το πάθος του πήραν τη θέση τους στο Μουσείο.

Ο Φώτης Ραπακούσης «έθεσε ως στόχο ζωής την περισυλλογή, τη διάσωση και τον επαναπατρισμό, κειμηλίων του τόπου του» και για το λόγο αυτό η ΠΣΕ, αναγνωρίζοντας την τεράστια προσφορά του, τον βράβευσε στην εκδήλωση για την «Πίτα του Ηπειρώτη»

Τιμήθηκαν τα μαρτυρικά χωριά Ζαγορίου-Πωγωνίου

Η Ήπειρος την περίοδο της Κατοχής πλήρωσε βαρύ τίμημα στους ναζί

Μία από τις περιοχές που δέχθηκαν όσο λίγες τη mania των φασιστών ήταν το Ζαγόρι, το οποίο θρήνησε πολλά θύματα. Η μνήμη τους τιμήθηκε την Κυριακή 5.7.2020 με εκδηλώσεις στο Γρεβενί τις οποίες διοργάνωσε ο Δήμος Ζαγορίου.

Το πρόγραμμα για την «Ημέρα Μνήμης των Μαρτυρικών Χωριών τον Ζαγορίου» περιελάμβανε επιμνημόσυνη δέηση στο Μνημείο Εκτελεσθέντων Γρεβενιτιού, κατάθεση στεφάνων, χαιρετισμούς και ομιλία του Χρήστου Ζαμπακόλα, Αρχιεπισκόπου Ιστορικού, με θέμα: «Το ολοκαύτωμα της μνήμης. Από το τραυματικό παρελθόν σ' ένα ελπιδοφόρο μέλλον».

Αναβλήθηκε το αντάμωμα των Σαρακατσαναίων

«Ο κορωνοϊός ούτως διέταξεν». Με ανακοίνωσή της η Αδελφότητα Σαρακατσαναίων Ηπείρου πληροφορεί όλους τους Ηπειρώτες πως το 41ο Αντάμωμα Σαρακατσαναίων Ηπείρου, δεν θα πραγματοποιηθεί.

«Η Αδελφότητα Σαρακατσαναίων Ηπείρου διοργανώνει κάθε χρόνο στη Σαρακατσάνικη Στάνη, στο Σκαμνέλι Ζαγορίου, το αντάμωμα των Σαρακατσαναίων. Οι συναφλήδες και οι φίλοι της παράδοσης από όλη την Ελλάδα περιμένουν με ανυπομονησία να ανταμώσουν, να συμμετέχουν στις εκδηλώσεις, να τηρήσουν τα ήθη και έθιμα και να γλεντήσουν, όλοι μαζί αγκαλιασμένοι. Αυτό το καλοκαίρι με τους περιορισμούς και τις αποστάσεις δεν μπορούν να το ζήσουν όπως θέλουν και όπως του αξίζει. Έτσι αναβάλλεται το 41ο ΑΝΤΑΜΩΜΑ ΣΑΡΑΚΑΣΤΑΝΑΙΩΝ ΗΠΕΙΡΟΥ, η μαζικότερη για 40 χρόνια εκδήλωση στο Ζαγόρι, για το καλοκαίρι του 2021.

Λυπούμαστε γι' αυτό, έτσι όμως πρέπει, για να περάσουμε με επιτυχία τις δυσκολίες της πανδημίας. «Να μας έχει ο θεός γερούς, πάντα ν' ανταμώνουμε και να ξεφαντώνουμε».

(Φωτ.: Γιώργος Μάνης)

Το Κεφαλόβρυσο της μνήμης

Σε μια ατμόσφαιρα βαθύτατης κατάνυξης και απόλυτης αναδίφησης της ιστορικής μνήμης πραγματοποιήθηκαν στο Κεφαλόβρυσο 10.7.2020 οι εκδηλώσεις μνήμης στα θύματα του Ολοκαυτώματος που διοργανώνονται από το Δήμο Πωγωνίου σε συνεργασία με την Περιφέρεια Ηπείρου, την Π.Ε.Δ. Ηπείρου, την Τ.Κ. Κεφαλοβρύσου και την Ένωση Πωγωνισίων Ηπείρου τον Εκπολιτιστικό Σύλλογο Κεφαλοβρύσου. Το Κεφαλόβρυσο πλήρωσε βαρύ φόρο αίματος στα ναζιστικά στρατεύματα όταν στις 10 Ιουλίου 1943 κήκαν ζωντανό 22 συνάνθρωποι και καταστράφηκαν ολοσχερώς 45 σπίτια. Κύριος ομιλητής ήταν ο Δημήτρης Χατζαρόπουλος ο οποίος μεταξύ άλλων τόνισε: «Τα κτήνη είναι δημιουργήματα του Θεού αλλά οι κτηνωδίες είναι δημιουργήματα των ανθρώπων. Οι λαοί που έχουν χάσει τη μνήμη τους εκφυλίζονται, πεθαίνουν» τόνισε.

Την Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας εκπροσώπησε το μέλος του ΔΣ Κώστας Ζηκόπουλος.

ΠΡΕΒΕΖΑ: Καλοκαίρι του 2020

Οι πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις του Δήμου Πρέβεζας για το καλοκαίρι του 2020 παρουσιάστηκαν στις 15/6/2020 σε συνέντευξη τύπου.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει σαφώς λιγότερες εκδηλώσεις λόγω της πανδημίας του covid-19, οι οποίες ξεκινούν την Κυριακή 12 Ιουλίου 2020 με την θεατρική παράσταση του Γιώργου Κιμούλη «Το Παγκάκι» και ολοκληρώνονται την Παρασκευή 4 Σεπτεμβρίου 2020 με παράσταση Καραγκιόζη.

Μεγάλες απώλειες το Διεθνές Χορωδιακό Φεστιβάλ και η γιορτή της σαρδέλας.

Ο δρόμος Ιωαννίνων – Κακαβιάς

Το θέμα της σύνδεσης της Ιόνιας Οδού από το Γιάννινα μέχρι την Κακαβιά είναι έργο πνοής για την πιο παραμελημένη περιοχή της Ηπείρου, το Πωγώνι. Η αναγκαιότητα υλοποίησης του έργου είναι επιτακτική. Το πολύπαθο Πωγώνι πρέπει να δει επιτέλους υλοποιημένο αυτό το σημαντικό διασυνοριακό έργο υποδομής.

ΖΑΛΟΓΓΟ: Τόπος θυσιών και α

Πολυκύμαντο το ιστορικό αποτύπωμα του Ζαλόγγου: Έδρα των Κασσωπών και της πόλεως Κασσώπης (4ος αι.π.Χ.-31 π.Χ.), που μετά τις ανασκαφές κυρίως του Σωτήρη Δάκαρη εμφανίστηκε περιτειχισμένη από διπλά τείχη, χτισμένη με το Ιπποδάμειο σύστημα.

Τόσο αυτή όσο και 70 ακόμα πόλεις και κώμες της Ηπείρου καταστράφηκαν πρώτα κατά τη γενοκτονία των

Του φιολόγου Σπύρου ΤΖΙΜΑ

Ηπειρωτών από τον **Αιμίλιο Παύλο** το 167 π.Χ. και μετά, κατά τη Ναυμαχία του Ακτίου το 31 π.Χ., όταν όλοι οι κάτοικοι του Ζαλόγγου, της Νότιας Ηπείρου και της Ακαρνανίας μεταφέρθηκαν από τον Οκταβιανό στη Νικόπολη η οποία κατά τη Ρωμαιοκρατία ακμάζει, ενώ θα γίνει στόχος αλλεπάλληλων βαρβαρικών επιθέσεων, πράγμα που αναγκάζει τον **Ιουστινιανό** να την περιφρουρήσει με σειρά διπλών Βυζαντινών τειχών, ενώ την ίδια περίοδο φαίνεται πως σε υψόμετρο 700 μέτρων περίπου χτίζεται ήδη από τον 8ο αι. μ.Χ. η Μονή Ζαλόγγου με Ναό αφιερωμένο στους Ταξιάρχες και με μετόχια πιο χαμηλά και δίπλα στο Ιερό της **Αφροδίτης**. Μετά τη Φραγκοκρατία, από το 1204 μ.Χ. αρχίζει μια νέα περίοδος αυτόνομης ακμής της Ηπείρου με τη σύσταση του Δεσποτάτου της Ηπείρου με έδρα την Άρτα, οπότε ακμάζει και η μονή του Ζαλόγγου γύρω από την οποία διαμορφώνεται μικρός ορεινός οικισμός. Μετά την κατάλυση του Δεσποτάτου το 1449 μ.Χ. παραδίδεται στους Τούρκους και η περιοχή του Ζαλόγγου, ωστόσο για τη Μονή και τις παράκτιες περιοχές διασφαλιζόνταν ειδικά προνόμια από τους Οθωμανούς, που καταλύθηκαν μετά την Επανάσταση του **Διονυσίου του Φιλοσόφου** το 1611 και την σφαγή της Πρέβεζας το 1798, ενώ το Ζάλογγο πυρπολήθηκε, όπως και η Μονή με τα μετόχια της και όλοι οι γύρω συνοικισμοί στη διάρκεια της Ναυμαχίας της Πρέβεζας μεταξύ των στόλων των Χριστιανικών δυνάμεων της Δύσης υπό τον **Αντρέα Ντόρια** και του Οθωμανικού υπό τον **Χαιρεντίν Βαρβαρόσσα** στα 1538 μ.Χ.. Επικράτησε ο διαβόητος πειρατής που έκτοτε ρήμαξε όλη τη Μεσόγειο. Τραγουδιέται ακόμα σε όλη την Ήπειρο το Ιστορικό Δημοτικό τραγούδι «Κάτω στις μαυροθάλασσες...». (1)

Το 1721 και το 1788 η Μονή μαζί και οι Σουλιώτες αναμείχτηκαν στα κινήματα του **Ορλώφ** και του **Κατσώνη**. Τον Αύγουστο του 1788 ο ηγούμενος της Μονής Ζαλόγγου **Ιωσήφ Γκινάκας** και έντεκα οπλαρχηγοί με έγγραφο τους αναφέρονται σε προηγούμενες επαφές με τον **Κατσώνη** και δηλώνουν έτοιμοι να αγωνιστούν «**προς ανακουφισμόν και ανάπτυξιν του ημετέρου γένους**». Μετέχουν μάλιστα στην πρώτη νίκη των Σουλιωτών εναντίον του Αλή που μόλις είχε γίνει πραξικοπηματικά πασάς των Ιωαννίνων.

Μετά το 1788

Μετά την ήττα του ο **Αλής** ανακήρυξε το Σούλι **Φωλιά προβλημάτων** και ορκίστηκε να το κατακτήσει. Οι Σουλιώτες εγκατεστημένοι ήδη από τον 16ο αι. στα όρη των Σελλών είχαν ήδη πάρει μέρος στα προεπαναστατικά κινήματα κατά των Τούρκων και έφτασαν ακόμα και μέχρι την Πετρούπολη για να προτείνουν σχέδιο Ελληνικής εξέγερσης. Ο **Αλή** τους κήρυξε πόλεμο με κάθε τρό-

Γυναίκες του Ζαλόγγου-Σύμβολα ηρωισμού και γενναιοτήτας

πο από το 1790 έως και το 1803:

Η **πρώτη** εκστρατεία έγινε την άνοιξη του 1789-90 και κατέληξε σε δεινή ήττα του Πασά που καταδιώκεται μέχρι τα Ιωάννινα και τον αναγκάζει σε ανακωχή. Ο ποιητής **Αριστοτέλης Βαλαωρίτης** γράφει τη «**Φυγή**»: «Τ' άλογο τ' άλογο **Ομέρ Βριώνη**, το Σούλι εχούμησε και μας πλάκωνει...».

Η **δεύτερη** έγινε το 1792 και πάλι υπέστη σφοδρή ήττα από τους **Μποτσαράιους**. Πριν διενεργήσει την τρίτη προσπάθεια και κατανοώντας πως είναι αδύνατη νίκη κατά μέτωπο καταφεύγει σε άλλα μέσα: Δολοποκίες οδηγούν στην αποχώρηση του **Γιώργου Μπότσαρη** από το Τετραχώρι, αποκοιμίζει τους Γάλλους παριστάνοντας τον οπαδό του Γαλλικού Διαφωτισμού και του **Ναπολέοντα**, αλλά μετά την αποτυχία στην Αίγυπτο του τελευταίου τα βρίσκει με τους Ρώσους. Καταστρέφει εκ θεμελίων την Πρέβεζα και προβαίνει σε σφαγή Γάλλων υπερασπιστών και κατοίκων τον Οκτώβριο του 1798, ενώ πετυχαίνει να εκδιώξει τους Παργινούς και να καταλάβει έρμη την πόλη. Οι Σουλιώτες αιφνιδιαζόνται και αποκόπτονται από όλες τις συμμαχικές πηγές εφοδιασμού. Μαζί με τους Ρώσους που κατέλαβαν και τα Ιόνια νησιά κατήργησε οριστικά την αυτονομία των παρालίων και έτσι το Ζάλογγο αποκόπτεται τόσο από νότο, όσο και από το Σούλι, που έχει πολιορκηθεί από παντού.

Διενεργεί την **τρίτη** και φαρμακερή επίθεση διαρκείας από το 1801 έως και το 1803. Μετά από ηρωική άμυνα όλων των Σουλιωτών και τελικά μετά και από προδοσία το Σούλι κάνει ανακωχή με το **Βελή Γκέκα** στις 12 Δεκεμβρίου 1803 και παραδίνεται. Η συμφωνία προέβλεπε την ελεύθερη αποχώρηση όλων των κατοίκων του Σουλίου να μεταβούν οπουδήποτε επιθυμούν εκτός Σουλίου μεταφέροντας τον ατομικό τους οπλισμό και τα απολύτως αναγκαία. Ο **Σαμουήλ** παρέμεινε με λίγους στο Κούγκι. Οι Σουλιώτες μοιράστηκαν και μία ομάδα υπό τους **Τζαβέλα, Ζέρβα** πήγαν στην Πάργα κι από εκεί στα Εφτάνησα και σώθηκαν. Μια μικρή ομάδα τράβηξε για τη Ρινιάσα και στο Κάστρο του **Δημουλά**, κυρίως γυναικόπαιδα της φάρας των **Μποτσαίων** υπό τη **Δέσπω**. Ο **Γ. Μπότσαρης** ήταν από καιρό στο Βουλγαρέλι. Τέλος μια ομάδα περίπου 100 οικογενειών, περίπου 300-400 άτομα, υπό τους **Φωτομάρα, Τζώρτζη, Γούση, Δράκο**, τράβηξαν για το Ζάλογγο με αρχηγούς τους **Κουτσονίκα** και τον **Κίτσο Μπότσαρη**. Εν τω μεταξύ ο **Σαμουήλ** τινάχτηκε στο Κούγκι

μαζί με λίγους Σουλιώτες και πολλούς Τουρκαλβανούς. Ήταν η πρώτη πράξη ηρωισμού. Φυσικά ο **Αλής** βρήκε πρόσχημα να παραβιάσει τη συμφωνία και διέταξε την καταδίωξη και τον αφανισμό όλων των φυγάδων.

Η Θυσία

Σύμφωνα με το **Χριστόφορο Περραιβό** και άλλες πηγές και μαρτυρίες οι 400-500 περίπου που είχαν καταφύγει στη Μονή των Ταξιάρχων και το μετόχι της Μονής, στον Άγιο Δημήτριο, στις 18 Δεκέμβρη 1803 δέχτηκαν αιφνιδιαστική επίθεση από την Καμαρίνα από μεγάλη δύναμη Τουρκαλβανών, πάνω από 2000, υπό τους **Άγο Μουχουρδάρη** και **Μέτσο Μπόνο**, πρωτοπαλλήκαρο του Βελή, γιου του Αλή και από άλλους 1000 υπό τον μπουλούκμπαση **Μπεκήρ Τζογαδούρο** από το μονοπάτι Παλαιροφόρου-Σεσόβου που τους βοηθούσαν και οι τοπικοί Έλληνες αρματολοί που γνώριζαν καλά τα μονοπάτια του βουνού. Το σώμα των Σουλιωτών αντιστάθηκε απεγνωσμένα και ηρωικά επί διήμερο και στριμώχτηκαν στην απόκρημνη κορυφή του βουνού. Αγωνίστηκαν απελπισμένα, ώσπου σώθηκαν τα εφόδια και τα λιγοστά πολεμοφόδια και τα νερά. Τότε 147 ή 150 με αρχηγό τον **Κίτσο Μπότσαρη** έκαναν ηρωική έξοδο από μικρή χαράδρα προς τη μονή Σέλτσου ή στο κάστρο Δημουλά. Οι ελάχιστοι που απόμειναν περικυκλωμένοι από παντού υπό τον **Κουτσονίκα** είτε σκοτώθηκαν, είτε αιχμαλωτίστηκαν. Μερικοί πολεμώντας στην άκρη του βράχου, στο γκρεμό,

μαζί με τα γυναικόπαιδα στριμώχτηκαν στο λεγόμενο Στεφάνι, έχοντας πίσω τους το χάος. Οπότε «**γυναίκες τινες ωσεί εξήκοντα, όλαι σχεδόν χήραι, ιδούσαι τον κίνδυνον αναπόφευκτον επρόκρινον, παρά την πολυπαθή και κατησχυμένην αιχμαλωσίαν, τον ηρωικόν και στιγμιαίον θάνατον της αυτοκτονίας. Αναβάσαι επί τινος κρημνώδους ύψους κατέρριπτον πρώτα τα τρυφερά και φίλτατα αυτών τέκνα, επομένως δε μία κατόπιν της άλλης ερρίπτοντο και αυτά αυθορμητώς από του κρημνού. Τινές εξ αυτών δεν απέθανον**».

Σύμφωνα με όλες τις υπάρχουσες μαρτυρίες αριθμός από 22 έως και 63 γυναίκες, ίσως και λίγοι άντρες, μαζί με τα ανήλικα παιδιά τους, άγνωστο πόσα, αφού πέταξαν τα παιδιά τους ρίχτηκαν στο γκρεμό σε μια ύστατη ηρωική πράξη αυτοθυσίας. Όλες σχεδόν οι μαρτυρίες τονίζουν ότι οι γυναίκες συσκέφτηκαν πρώτα, άρα έπραξαν συνειδητά. Αφού πιάστηκαν από τα χέρια, μπροστά οι πιο νέες και πίσω οι γεροντότερες που τις ωθούσαν αποφασιστικά να μη δειλιάσει κάποια, πηδούσαν η μια μετά την άλλη στο βάραθρο με μια τελευταία γοερή κραυγή. Πολλές μαρτυρίες πολύ κοντά στο γεγονός, όπως του **Μέντελσον Μπαρτόλδου**, τονίζουν ότι οι γυναίκες πιασμένες άρχισαν να τραγουδούν χορεύοντας ένα συρτό, ενώ ο **Πουκεβίλ** στο περιθώριο επανέκδοσης του, με ημερομηνία 22 Δεκεμβρίου 1803, γράφει: «**έπειτα πιάνοντας το τραγούδι του θανάτου και κρατώντας η μια το χέρι της άλλης, ρίχτηκαν στο βάθος της αβύσσου**». Επρόκειτο για μια θυσία συνειδητή προκειμένου να αποφύγουν τη σύλληψη και τη δουλεία, την ατίμωση και τη δυστυχία της σκλαβιάς. Οι Σουλιώτες την Τιμή και ειδικά της Γυναίκας και την αγάπη στην Ελευθερία τα θεωρούσαν αγαθά υπέρτερα ακόμα και από τη ζωή. Για το Χορό και το Τραγούδι διαθέτουμε επίσης, εκτός από τις προφορικές μαρτυρίες κατοίκων της Καμαρίνας, κυρίως τη μαρτυρία του **Σουλεϊμάν Αγά**, αυτόπτη μάρτυρα από το στρατόπεδο των διωκτών, όπως την κατέγραψε ο Ιμπραήμ **Μανζούρ Εφέντι**. «Εκατό γυναίκες με τα παιδιά τους βρέθηκαν αποκομμένες από τους δικούς τους, σκαρφάλωσαν σε ένα βράχο... Πιάνονται από τα χέρια και στο πλάτωμα του βράχου αρχίζουν ένα χορό που τους ενέπνεε ένας ανήκουστος ηρωισμός και που γινόταν όλο και πιο γρήγορος από την αγωνία

Η ανατίναξη στο Κούγκι. Μουσείο Ελληνικής Ιστορίας Παύλος Βρέλλης

παράμιλλου ηρωισμού

του θανάτου. Πατριωτικά τραγούδια τον συνόδευσαν, οι μελωδίες τους ...έφταναν μέχρι τα ουράνια...! Στην τελευταία στροφή του τραγουδιού τους οι γυναίκες έβγαλαν φωνή μεγάλη, δυνατή, άγρια, ο απόηχός της έφτασε στο βάθος ενός φοβερού γκρεμού,...». Πολλές μαρτυρίες επιβεβαιώνουν ότι διασώθηκαν πέντε παιδιά από το πέσιμο στον κρημνό, όπως η **Λάμπρω Δράκου**, παιδούλα τότε που έζησε στην Καμαρίνα και έλεγε πως σκάλωσε σε κάποιο κλαρί κι έπεσε πάνω σε άλλες. Επίσης και μια **Βαρσάμω** που, βρέφος τότε, έπεσε σε πτώματα και γλύτωσε, όπως αφηγείται ο **Ιωάννης Βλαχογιάννης**, ενώ ένα αγόρι και ένα ακόμα κορίτσι περιέθαλψε ο αρματωλός **Γιαννάκης** στην Καμαρίνα.

Πρώτος, μετά τον Περραιβό που επίσης αποσιωπά, αμφισβήτησε το χορό και το τραγούδι ο **Περικλής Ζερλέντης**. Επισκέφθηκε το Ζάλογγο στις 29 Απριλίου 1888. Εκεί καταγράφει την αφήγηση του ηγουμένου της Μονής Ταξιαρχών Αγαθάγγελου, όπως του την αφηγήθηκε η διασωθείσα **Λάμπρω** που έζησε στη Μονή και στον οικισμό ως μοναχή « τότε δε είτε χορεύουσαι κατέπιπτον, είτε άλλως εγένετο, εν τούτοις κατέπεσον»). Μεταγενέστερες μαρτυρίες, όπως του Jakob L.Bartholdy, William M.Leak αποσιωπούν επίσης τραγούδι και χορό. Πρέπει να σημειωθεί πως στο Σούλι τραγουδούσαν ηρωικά τραγούδια ή σκωπτικά κατά του Αλή, χόρευαν συρτούς και τον Τσάμικο και το έκαναν συχνά και συνειδητά σε ώρες κρίσιμες. Πάντως τόσο ο αριθμός των Σουλιωτιστών, όσο και ο χορός και το τραγούδι και οι λόγοι που ώθησαν στην αυτοκτονική και παιδοκτονική αυτοθυσία παραμένουν ανοιχτά ζητήματα. Όχι όμως η Θυσία!

Στα νερά του Αχελώου

Αμέσως μετά το Ολοκαύτωμα του Ζαλόγγου όσοι κατέφυγαν στη Μονή του Σέλτσου, στα Τζουμέρκα και τον Αχελώο, πολιορκήθηκαν και επανέλαβαν τη θυσία. Ρίχτηκαν στα νερά από πολύ ψηλά και οι πιο πολλοί πνίγηκαν ή τσακίστηκαν, αλλά γλύτωσαν λίγοι, όπως η **Λένω Μπότσαρη** που πάλεψε γενναία. Επίσης η **Δέσπω Μπότση** στον πύργο του Δημουλά τινάχτηκε στον αέρα με νύφες και με εγγόνια στα 1804.

Στο Ζάλογγο γράφτηκε η πιο λαμπρή εποποιία του ηρωισμού του Σουλίου. Έπονται η συμμετοχή και των χωριών του Ζαλόγγου στις τρεις επαναστάσεις του Ραδοβιζίου με έδρα την Καμαρίνα, η οποία το 1897 πυρπολήθηκε μαζί με το μοναστήρι και πολλοί κάτοικοι (πάνω από 40) στον ίδιο χώρο θυσιάστηκαν, ενώ η **Ανθούλα Ανωγιάτη** επανέλαβε τη θυσία των Σουλιωτιστών και ρίχτηκε στο βόρειο στεφάνι. Τέλος το 1943-44 η περιοχή μετέχει στην Εθνική Αντίσταση κατά των δυνάμεων κατοχής με έδρα την Κρουσηγή που πλήρωσε με εκτελέσεις 31 ανδρών και γυναικών και που αναγνωρίστηκε πρόσφατα Μαρτυρικό χωριό, ενώ η Μονή ξανακάηκε από τους Γερμανούς που σκότωσαν και τον τελευταίο άντρα μοναχό το 1944.

Την 1η Μαΐου 1953 η Ελληνική Πολιτεία προκήρυξε διαγωνισμό ανέγερσης Μνημείου που κατακυρώθηκε στο Γλύπτη **Γεώργιο Ζογγολόπουλο** και τον Αρχιτέκτονα **Πάτροκλο Καραντινό**. Το έργο περατώθηκε το 1960, ενώ τα σκαλιά, περίπου 480 περατώθηκαν λίγο αργότερα από τον εργοδηγό **Ηρακλή Τσούτση** και τους εργάτες από τα γύρω χωριά. Το δημοτικόφανές τραγούδι «Έχε γεια καμήνε κόσμε...» σε στίχους **Σ. Περεισιάδη** και μελοποίηση **Ι. Θ. Σακελλαρίδη** επιβλήθηκε από Θεατρι-

Αριστερά, η μαρμάρινη πλάκα στο μνημείο του Ζαλόγγου. Δεξιά ο δημιουργός του μνημείου Γιώργος Ζογγολόπουλος (1903-2004)

κό έργο του πρώτου ήδη από το 1904. Παράλληλα η θυσία υμνήθηκε από ποιητές και εικαστικούς.

Σήμερα ο επισκέπτης μπορεί με δέος να βρεθεί μπροστά σε ένα περικαλλές και ισάξιο της θυσίας Μνημείο του Ζαλόγγου που εμπεριέχει τον υστεροβυζαντινό ναό των Αγίων Ταξιαρχών, απομεινάρια της παλιάς Μονής και το σημερινό

γυναικείο μοναστήρι του Αγίου Δημητρίου Ζαλόγγου. Σε απόσταση αναπνοής τα ερείπια της Κασσώπης και οι Μαρτυρικές Κοινότητες Καμαρίνας και Κρουσηγής απέναντι απ' τον Αμβρακικό, το Ιόνιο και τα βουνά του Σουλίου και της Ηπείρου, τόποι θυσιών και μνήμης της Ιστορίας των Ελλήνων και της Ανθρωπότητας.

Τα αποκαλυπτήρια του Μνημείου του Ζαλόγγου στις 10-6-1961 (ΓΑΚ - Αρχεία Ν. Πρέβεζας)

«Τ' αγάλματα, δεν έχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Δεν παριστάνουν γνωστές ιστορικές μορφές Σουλιωτιστών αλλά γενικά και με πλήρη αφαίρεση των λεπτομερειών τις ηρωίδες γυναίκες του Σουλίου. Ο καλλιτέχνης επίτιδες δεν θέλησε να υποτάξει την μορφή σε ορισμένα χαρακτηριστικά, αλλά την άφησε απρόσιτη και αδέσμευτη για να αφήσει τον θεατή ελεύθερο να δώσει αυτός την μορφή όπως την έπλασε η ψυχή του και η φαντασία του. Όλο το έργο είναι επιβλητικό και υλοποιεί με το ρωμαλέο του παλμό το ασύλληπτο πνεύμα μιας ηρωικής στιγμής σ' όλο το τραγικό της μεγαλείο». Περιγραφή από τον **Αλέξανδρο Λιοντο**, γραμματέα της επιτροπής για την κατασκευή του μνημείου

Λ. ΜΠΟΤΣΑΡΗ: Με τα φουσέκια στην ποδιά και βόλια στις μπαλάσκες

Τα ιστορικά δημοτικά τραγούδια αναφέρονται σε συγκεκριμένα ηρωικά πρόσωπα-πρότυπα, που με τις πράξεις τους συγκίνησαν και ενέπνευσαν το λαό.

Βρισκόμαστε στα 1804. Η **Λένω**, η κόρη του **Κίτσου Μπότσαρη**, δεκαπέντε μόλις ετών, αποκλεισμένη από τους στρατιώτες του Αλή πασά σ' ένα μοναστήρι των Αγράφων, πολεμά γενναία εναντίον των Τούρκων μαζί με τους συμπατριώτες της τους Σουλιώτες. Ο αδελφός της σκοτώνεται. Συνεχίζει τον πόλεμο στο πλευρό του θείου της σε άλλο πεδίο τον αγώνα, κοντά στον Αχελώο ποταμό. Περικυκλώνεται όμως από τους εχθρούς και, για να μην πέσει στα χέρια τους, ρίχνεται στο ποτάμι και πνίγεται.

Το ιστορικό τραγούδι της Λένως Μπότσαρη: «Όλες οι καπετάνισσες από το Κακοσούλι/ όλες την Άρτα πέρασαν, τα Γιάννινα τις πάνε,/ σκλαβώθηκαν οι αρφανές, σκλαβώθηκαν οι μαύρες,/ κι η Λένω δεν επέρασε, δεν την επήραν σκλάβα./ Μόν πήρε δίπλα τα βουνά, δίπλα τα κορφοβούνια,/ σέρνει τουφέκι σισανέ κι εγγλέζικα κουμπούρια,/ έχει και στη μεσούλα της σπαθί μαλαματένιο./ Πέντε Τούρκοι την κυνηγούν, πέντε τζοχανταράιοι./ «Τούρκοι, για μην παιδεύεστε, μην έρχεστε σιμά μου,/ σέρνω φουσέκια στην ποδιά και βόλια στις μπαλάσκες.

— Κόρη, για ρίξε τ' άρματα, γλίτωσε τη ζωή σου.

— Τι λέτε, μωρ' παλιότουρκοι και σεις παλιοζαγάρια;

Εγώ είμαι η Λένω Μπότσαρη, η αδερφή του Γιάννη,/ και ζωντανή δεν πιάνουμαι εις των Τούρκων τα χέρια».

Το όρος Ζάλογγο, πρώην Πτελεόν ή Πιτυόν Όρος και στην κλασική αρχαιότητα κύριος κορμός των Κασσωπαίων Ορέων, υπήρξε όριο μεταξύ του Κοινού των Ηπειρωτών και των αποικιών των Ηλείων και Κορινθίων. Επίσης άτυπο όριο μεταξύ της Βενετοκρατούμενης παραλιακής ζώνης και της Τουρκοκρατούμενης ενδοχώρας της Ηπείρου. Τέλος ήταν και το νότιο άκρο της επικράτειας του Σουλίου μέχρι την κατάλυσή της από τον Αλή Πασά. Διαχρονικά κέντρο αξιωματικών δραστηριοτήτων και θυσιών των Ηπειρωτών που ξεπερνούν ενίοτε τα όρια του μέτρου και ανάγονται στα ύψη του ηρωισμού. Η ομαδική θυσία των Σουλιωτιστών το 1803 μ.Χ., αλλά και της Ανθούλας Ανωγιάτη το 1897 που τις μιμήθηκε, είναι πράξεις με τις οποίες ελάχιστοι μπορούν να εξισωθούν, όπως η θυσία στη Μονή του Σέλτσου το 1804 και της Νάουσας το 1822.

Λένω Μπότσαρη

«Σκάβουν» τα βουνά με φυτώρια ανεμογεν

Μια καταιγίδα από ανεμογεννήτριες σ' όλη την Ήπειρο! «Εγκατεστημένες, υπό εγκατάσταση και υπό σχεδιασμό» συνθέτουν την όλη πραγματικότητα. Φαίνεται πως ο σχετικός νόμος που ψηφίστηκε στη Βουλή «στον καιρό και στην απομόνωση λόγω κορωνοϊού» συντέινει σ' αυτή την κινητικότητα για πολλούς και σαφείς λόγους.

Αρχικά ο νόμος καταργεί στην ουσία την προστασία των περιοχών Natura 2000 και προωθεί ακόμα και μεταλλευτικές δραστηριότητες και εξορύξεις υδρογονανθράκων σε περιοχές προστασίας της φύσης. Η απαγόρευση είχε την αιτία της. Τουλάχιστον τις προστατευόμενες περιοχές... Επιπλέον καταργείται και η αυτοτέλεια των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών, που ήταν ανεξάρτητοι επιστημονικοί-περιβαλλοντικοί φορείς και επόπτευαν τις προστατευόμενες περιοχές.

Σήμερα αν ανατρέξει κάποιος στο σχετικό χάρτη της ΡΑΕ, θα δει ότι έχει δεσμευτεί το 80% του συνόλου των κορυφογραμμών της Πίνδου για τη δημιουργία βιομηχανικών αιολικών πάρκων, καθώς και σχεδόν το σύνολο των χειμαρροπτόταμων της ορεινής Ελλάδας για την κατασκευή μικρών υδροηλεκτρικών και χιλιάδες στέμματα γης για φωτοβολταϊκά. Κι όλα αυτά, όταν σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, όχι μόνο έχουμε πιάσει τον υποτιθέμενο στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εγκατεστημένης ισχύος από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας από το 2013, αλλά και η ήδη εγκατεστημένη ισχύ είναι υπέρμετρη για τις ανάγκες του εθνικού συστήματος ενέργειας.

Επίσης σύμφωνα με σχετική έρευνα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, οι ανεμογεννήτριες που ήδη βρίσκονται σε διάφορα στάδια αδειοδότησης για περιοχές εκτός Natura, επαρκούν για να υπερκαλυφθεί κατά δύο έως τρεις φορές ο εθνικός στόχος για το 2030(!).

Ο προβληματισμός είναι έντονος και απασχόλησε και το Περιφερειακό Συμβούλιο Ηπείρου. Στο Συμβούλιο αυτό η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας συμμετείχε και οι εκπρόσωποί της παρουσίασαν τις θέσεις της ΠΣΕ σύμφωνα με το Καταστατικό, τις αποφάσεις της ΓΣ και τις οδηγίες του ΔΣ.

Η ΠΣΕ συμμετείχε σε δύο συνεδριάσεις του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Ηπείρου συμμετείχε η ΠΣΕ. Η μία αφορούσε την εγκατάσταση και λειτουργία αιολικών πάρκων στην Ήπειρο και η άλλη την «Εκπτώ-

τική πολιτική στα διόδια Ακτίου-Πρέβεζας». Και για τα δύο θέματα οι εκπρόσωποι της ΠΣΕ ανέπτυξαν τον προβληματισμό της Πανηπειρωτικής όπως διατυπώθηκαν ήδη κατά το παρελθόν καθοδηγούμενοι πάντοτε από τις αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων και του Διοικητικού Συμβουλίου.

Η θέση του Περιφερειακού Συμβουλίου Σε ανακοίνωσή της (26.6.2020) η Περιφέρεια Ηπείρου αναφέρει: «Περιφερειακό Συμβούλιο: Αιολικά πάρκα εκτός περιοχών Natura και με τη σύμφωνη γνώμη τοπικών κοινωνιών.

Κατά των αιολικών πάρκων μεγάλης ισχύος στις περιοχές NATURA τάχθηκε το Περιφερειακό Συμβούλιο

Το Περιφερειακό Συμβούλιο Ηπείρου τάχθηκε σήμερα κατά της βιομηχανικής ανάπτυξης Αιολικών Σταθμών Παραγωγής Ενέργειας μεγάλης ισχύος σε περιοχές φυσικού κάλλους χωρίς τη συγκατάθεση της Περιφέρειας, Δήμων, Κοινοτήτων και των τοπικών κοινωνιών.

Στην εισήγησή του ο Περιφερειάρχης κ. **Αλέξανδρος Καχριμάνης**- η οποία θα αποτελέσει τη βάση για την υποβολή πρότασης προς το Υπουργείο- προτείνει τα εξής:

- Η αδειοδότηση έργων ΑΠΣΗΕ να γίνεται εκτός του δικτύου Natura 2000

- Η αδειοδότηση των έργων ΑΣΠΗΕ να γίνεται μόνο με τη συγκατάθεση των τοπικών κοινωνιών, ήτοι της Περιφέρειας, Δήμων και Κοινοτήτων.

- Η διαδικασία αδειοδότησης νέων έργων ΑΣΠΗΕ να αρχίσει μετά την ολοκλήρωση του νέου εθνικού στρατηγικού σχεδίου χωροταξίας των ΑΣΠΗΕ, όπου θα πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη όλα τα κριτήρια τεχνικής, περιβαλλοντικής, πολιτιστικής και κοινωνικο-οικονομικής υφής.

- Να γίνουν αδειοδοτήσεις ΑΣΠΗΕ κατά προτεραιότητα σε οικολογικά υποβαθμισμένες περιοχές της Περιφέρειας, σε εγγύτητα με το οδικό δίκτυο, οι οποίες δεν θα περιλαμβάνουν τοπία υψηλής αισθητικής, πολιτιστικής,

Η φύση

ιστορικής ή άλλης αξίας και δεν θα απειλούν την τοπική οικονομία.

- Να ληφθεί μέριμνα για σοβαρά αντισταθμιστικά μέτρα με τη σημαντική μείωση των λογαριασμών του ρεύματος στους κατοίκους του Δήμου/Δήμων όπου εγκαθίστανται οι ΑΣΠΗΕ.

Αρνητική γνωμοδότηση για το Αιολικό Πάρκο στο όρος Λάκμος

Αρνητική ήταν η γνωμοδότηση του Περιφερειακού Συμβουλίου για τη ΜΠΕ του έργου « Εγκατάσταση και λειτουργία τεσσάρων (4) Αιολικών Πάρκων, συνολικής ισχύος 88,45 MW, στο όρος Λάκμος (Περιστέρι) των Δήμων Μετσόβου και Βορείων Τζουμέρκων, της Π.Ε. Ιωαννίνων.

Από την τοποθέτηση του Περιφερειάρχη κ. **Αλέξανδρου Καχριμάνη**, επιγραμματικά αναφέρονται τα εξής:

- Δεν έχουν ερωτηθεί οι τοπικές κοινωνίες
- Είναι γιγαντιαίο για τη συγκεκριμένη περιοχή

- Αλλοιώνει το τοπίο, δεν λαμβάνει υπόψη άλλες παραγωγικές δραστηριότητες

- Η χωροθέτηση γίνεται σε περιοχές που προκαλούν αισθητικά ζητήματα προβλήματα σε άλλες δραστηριότητες και απαιτούνται εκτεταμένες παρεμβάσεις.

- Το αιολικό πάρκο που ήδη λειτουργεί στα όρια του Δήμου Μετσόβου με τρεις ανεμογεννήτριες είναι μικρό έχοντας συνολική ισχύ 3 MW.

- Για το Αιολικό Πάρκο Ασπροποτάμου-Ανιλιού-Τζουμέρκων, του οποίου η ΜΠΕ είχε υποβληθεί το 2014, είχε εκφράσει γραπτά τις αντιρρήσεις του, όπως το ίδιο είχε συμβεί και από πλευράς Θεσσαλίας, γιατί η κατασκευή του θα κατέστρεφε το μοναδικό αλπικό τοπίο, θα εμπόδιζε τις αθλητικές (χιονοδρομικό κέντρο) και τουριστικές δραστηριότητες, ως επίσης και τις κτηνοτροφικές μετακινούμενες εκμεταλλεύσεις.

- Το προτεινόμενο Αιολικό Πάρκο καταστρέφει στην πραγματικότητα την περιοχή του Περιστερίου. Δεν είναι μόνο η εγκατάσταση των ανεμογεννητριών σε μήκος 7 χλμ, που αλλάζει τη φυσιογνωμία της, αλλά το αναγκαίο

Απ' την αντιμετώπιση στη δημιουργία περιβαντολλογικού προβλήματος*

Μπορούν οι ανεμογεννήτριες και ευρύτερα οι ΑΠΕ να αποτελέσουν την απάντηση στο πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής;

Η κλιματική αλλαγή οφείλεται στην υπερθέρμανση του πλανήτη, η οποία προκαλείται από τη συγκέντρωση αερίων του θερμοκηπίου στα ανώτερα στρώματα της ατμόσφαιρας, βασικότερη πηγή των οποίων είναι η χρήση ορυκτών καυσίμων. Επομένως, η μετάβαση σε ένα ενεργειακό σύστημα βασισμένο στις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ) είναι **καταρχάς μια αναγκαιότητα**. Όμως ο τρό-

Γράφει η Μαρίνα Τζάκου, μέλος του ΔΣ της ΠΣΕ

πος με τον οποίο αναπτύσσονται οι ΑΠΕ -και ειδικότερα η αιολική ενέργεια- ως επιδοτούμενη, κερδοσκοπική, ιδιωτική δραστηριότητα σε δημόσια γη, διασπρέφει το περιεχόμενό της και την μετατρέπεται, σε πολλές περιπτώσεις, από τρόπο αντιμετώπισης του περιβαλλοντικού προβλήματος σε ένα ακόμη περιβαλλοντικό πρόβλημα.

Το εφαρμοζόμενο εθνικό σχέδιο ενεργειακής μετάβασης σε ΑΠΕ φαίνεται καθαρά πως δεν έχει σαν στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, αλλά την ενίσχυση των επενδυτικών δραστηριοτήτων των μεγάλων εταιρειών που ασχολούνται με έργα σχετικά με την ενέργεια και δραστηριοποιούνται ταυτόχρονα στα ορυκτά καύσιμα, στις ΑΠΕ και στη λιανική πώληση του ηλεκτρικού ρεύματος, στο πλαίσιο της «απελευθέρωσης» της αγοράς. Στην κατεύθυνση αυτή προωθείται η αντικατάσταση της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας βάσης από λιγνίτη με αντίστοιχες μονάδες με καύσιμο το φυσικό αέριο και την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη επέκταση των αιολικών πάρκων, αντιμετωπίζοντας τον έλεγχο των περιβαλλοντικών προβλημάτων που προκαλούν και τα δύο σαν εμπόδιο στην απρόσκοπτη ανάπτυξη των επενδύσεων.

Το φυσικό αέριο είναι αμφισβητούμενο αν αντιμετωπίζει την κλιματική αλλαγή, λόγω των διαρροών μεθανίου, κύριο συστατικό του φυσικού αερίου και αέριο του θερμοκηπίου. Από

την άλλη, τα αιολικά πάρκα αποτελούν μεγάλα τεχνικά έργα, η εγκατάσταση των οποίων, μαζί με τα συνοδευτικά έργα και ειδικά την οδοποιία, σε περισσότερο ή λιγότερο ανέγγιχτες περιοχές της φύσης, έχουν σοβαρότατες περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Θα έπρεπε συνεπώς η χωροθέτησή τους να γίνεται με προσοχή, με κριτήριο όχι μόνο την αποτελεσματικότητα -δηλαδή την οικονομική αποδοτικότητα των σχετικών επενδύσεων- αλλά και την περιβαλλοντική προστασία. Αντί όμως να σχεδιαστούν ευρείες ζώνες αποκλεισμού των συγκεκριμένων εγκαταστάσεων, ειδικά σε περιοχές με μεγάλη οικολογική σημασία, ενδέχεται να δούμε τη χωροθέτηση αιολικών πάρκων σχεδόν σε κάθε κορυφογραμμή της επικράτειας. Συγκεκριμένα, επιχειρείται τα αιολικά πάρκα του νέου κύματος επενδύσεων να χωροθετηθούν και να προχωρήσουν την αδειοδότησή τους πριν την Αναθεώρηση του Ειδικού Χωροταξικού για τις ΑΠΕ και την ολοκλήρωση των Ειδικών Περιβαλλοντικών Μελετών, οι οποίες θα καθορίζουν τις επιτρεπόμενες χρήσεις γης στις περιοχές Natura, ενώ με τον τελευταίο αντιπεριβαλλοντικό νόμο έχουν ήδη προστεθεί επιπλέον δυνατότητες χρήσεων γης στις παραπάνω περιοχές.

Είναι χαρακτηριστική από την άποψη αυτή, της επιδοτούμενης κερδοσκοπικής δραστηριότητας στον τομέα των ανεμογεννητριών, η πρόσφατη καταγγελία του Περιφερειακού Συμβουλίου Ηπείρου για το σχεδιαζόμενο αιολικό πάρκο Περιστερίου στους Δήμους Μετσόβου και Βορείων Τζουμέρκων. Μεταξύ πολλών άλλων σημαντικών διαπιστώσεων, αναφέρεται συγκεκριμένα για το πάρκο Περιστερίου πως ενώ «η αρχική άδεια ήταν για ένα πολύ μικρότερο αιολικό πάρκο 7 ανεμογεννητριών, τώρα προβλέπονται 29 ανεμογεννήτριες ισχύος 3 MW η κάθε μία!» (Δελτίο Τύπου 26-6-2020).

Αξίζει επιπλέον στο σημείο αυτό να προσθέσουμε, σύμφωνα με πρόσφατα έγκυρα δημοσιεύματα, τα όσα σχεδιάζονται στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Η ΕΕ έχει

θέσει ήδη ως στόχο το μερίδιό της ενέργειας από ΑΠΕ να ανέλθει στο 32% ως το τέλος της νέας δεκαετίας. Ωστόσο οι στόχοι που τίθενται παραμένουν δεσμευτικοί στο γενικό επίπεδο της ΕΕ, παρέχοντας ευελιξία στα κράτη-μέλη. Έτσι, σύμφωνα με τη διαβούλευση που διεξάγεται αυτή την περίοδο στη Κομισιόν, θα μπορούν ενδεχομένως τα κράτη-μέλη να χρηματοδοτούν έργα ΑΠΕ στο έδαφος άλλων κρατών-μελών και να συνυπολογίζονται έτσι ως συνεισφορά στον εθνικό τους στόχο. Επομένως διαφαίνεται πως η χώρα μας καλείται πιθανώς να «φυτέψει» παντού ανεμογεννήτριες, πλουτίζοντας ξένες εταιρείες και τους συνήθεις εγχώριους επενδυτές-μεγαλοεργολάβους.

Όμως το πρόβλημα με την τρέχουσα εφαρμογή της συγκεκριμένης τεχνολογίας δεν περιορίζεται στη χωροθέτηση των εγκαταστάσεων, αλλά έχει βαθύτερα δομικά χαρακτηριστικά. Από την αρχή, η έμφαση δόθηκε αποκλειστικά στην αποδοτικότητα των ανεμογεννητριών, οι οποίες με τα χρόνια διαρκώς αυξάνονται -και συνεχίζουν να αυξάνονται- σε μέγεθος, παραβλέποντας κρίσιμες παραμέτρους, όπως η αποτελεσματικότερη σύνδεσή τους με το ηλεκτρικό δίκτυο, η αποθήκευση της παραγόμενης ενέργειας και το πόσο φιλικές μπορούν να γίνουν προς το περιβάλλον: από το μέγεθος και τα υλικά κατασκευής τους, έως ολόκληρο τον κύκλο ζωής τους, από τις διαδικασίες κατασκευής έως την απόσυρση και ανακύκλωσή τους. Τα κρίσιμα αυτά ζητήματα αφήνονται στην τύχη. Προς το παρόν προέχει η κερδοσκοπία στο πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς.

Κλειδί για την ερμηνεία των παραπάνω εξελίξεων είναι το γεγονός πως **η ενέργεια δεν αντιμετωπίζεται ως απαραίτητο κοινωνικό αγαθό και δικαίωμα, όπως θα έπρεπε, αλλά ως ένα ακόμα εμπόρευμα, το οποίο πωλείται, αγοράζεται και χρηματιστικοποιείται, όπως όλα τα εμπορεύματα, με στόχο να παράγει κέρδος**. Έτσι, παρατηρούμε το φαινόμενο να πραγματοποιούνται πολύ μεγά-

λες επενδύσεις στον τομέα της ενέργειας και ταυτόχρονα να αυξάνονται στα χαμηλότερα οικονομικά στρώματα των πληθυσμών φαινόμενα αποστέρησης, που πλέον έχουν αποκτήσει το όνομα «ενεργειακή φτώχεια».

Πρέπει τέλος να επισημάνουμε πως δεν υπάρχει μορφή παραγωγής ενέργειας χωρίς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. **Η μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, με μέτρο τις πραγματικές μας ανάγκες και όχι την επιδίωξη του αλόγιστου κέρδους ακόμα και από ανανεώσιμες πηγές, είναι μονόδρομος**.

Σχετικά με το αρχικό μας ερώτημα, αν και κατά πόσον οι ΑΠΕ αποτελούν μέσο αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, εύκολα μπορούμε επομένως να συμπεράνουμε πως **οι ΑΠΕ από μόνες τους δεν μπορούν να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα**. Αρρωγός στην παραπάνω διαπίστωση είναι και η προσέγγιση της βαθύτερης αιτίας της κλιματικής κρίσης, η οποία συνδέεται άμεσα με τον υπάρχοντα τρόπο παραγωγής και κατανάλωσης σε γενικότερη κλίμακα πέρα από τη διαχείριση της ενέργειας. Μιλάμε για ένα τρόπο παραγωγής που προϋποθέτει μια συνεχώς διευρυνόμενη παραγωγή και κατανάλωση, μια χωρίς όρια οικονομική μεγέθυνση με στόχο τα διαρκώς αυξανόμενα κέρδη, γιατί διαφορετικά το ισχύον σύστημα οικονομικής και κοινωνικής οργάνωσης θα βυθιστεί σε ύφεση και κρίση. Τα παραπάνω έρχονται σε αντίθεση με τα πεπερασμένα όρια των δυνατοτήτων του πλανήτη να παρέχει πρώτες ύλες και παράλληλα να απορροφά τα απόβλητα αυτής της παραγωγικής διαδικασίας.

Αρα η λύση είναι προφανής, αλλά ταυτόχρονα σύνθετη και εξαιρετικά δύσκολη, όπως κάθε ριζική αλλαγή και μάλιστα τόσο γενικού κοινωνικού χαρακτήρα!

**** Στοιχεί α αντλήθηκαν απ' το άρθρο «Όσα παίρνει ο άνεμος... του κέρδους» του αρχιτέκτονα-πολεοδόμου-χωροτάκτη Κ. Βουρεκά (ΠΙΠΝ 11/6/2020).

νητριών στην Ήπειρο

Η καταστροφή...

οδικό δίκτυο και οι πλατείες για τις ανεμογεννήτριες Σε 12 χλμ ανέρχεται η διάνοξη νέων δασικών δρόμων και σε άλλα 16 χλμ προβλέπεται βελτίωση, ήτοι διάνοξη ήδη υπάρχοντος οδικού δικτύου.

- Η αρχική άδεια ήταν για ένα πολύ μικρότερο αιολικό πάρκο επτά ανεμογεννητριών. Τώρα προβλέπονται 29 ανεμογεννήτριες ισχύος 3 MW η κάθε μία!

Υπάρχουν και άλλα ζητήματα στη μελέτη, που

δημιουργούν περαιτέρω προβληματισμούς, ήτοι:

- Τα στοιχεία για το αιολικό δυναμικό, όπως επισημαίνει η Υπηρεσία, προέρχονται από τα στοιχεία της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας για το αεροδρόμιο Ιωαννίνων.

- Για τα κλιματολογικά στοιχεία αναφέρεται στην Εύβοια και για τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων επικαλείται τον Περιφερειακό Σχεδιασμό Στερεών Αποβλήτων Στερεάς Ελλάδος».

Ανανεώσιμες αλχημείες...

Αξίζουν πολλά συγχαρητήρια στο ΔΣ της ΠΣΕ που με συνέπεια υποστηρίζει τα δίκαια αιτήματα των Ηπειρωτών. Η παρέμβαση, για πρώτη φορά από όσα γνωρίζω, στο Περιφερειακό Συμβούλιο, στη συζήτηση για τα αιολικά πάρκα και τις ανεμογεννήτριες ήταν εξαιρετική, όπως και η επόμενη για τα διόδια. Να συνεχίσετε σταθερά!

Πριν 30 χρόνια εμφανίστηκε η αξιοποίηση των ΑΠΕ (Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας) ως ανάγκη απεξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα.

Ως «καθαρή» ενέργεια, ανεξάντλητης τροφοδότησης (κυρίως ήλιος, αέρας), ενέργεια «φιλική» προς το περιβάλλον και τον άνθρωπο.

Και πριν χιλιάδες χρόνια εμφανίστηκε το μαχαίρι. Και επιβεβαιώθηκε στην ιστορία των αιώνων ότι καθοριστική σημασία έχει το ποιος το κρατάει και για ποιο σκοπό. Με το ίδιο ασφαλέστατο κριτήριο θα εξετάζουμε κάθε τεχνολογία, κάθε επίτευγμα. Ποιος το κατέχει, ποιος ωφελείται και ποιος πληρώνει τα «σπασμένα».

Η προσποίηση

Για να παραχθεί η φτερωτή της ανεμογεννήτριας, το πάνελ του φωτοβολταϊκού καταναλώθηκε ενέργεια α προερχόμενη από ορυκτά καύσιμα στη Σουηδία ή τη Κίνα. Για τη παραγωγή του ιστού εξορύχθηκαν μέταλλα, χυτεύτηκαν και καταναλώθηκε ενέργεια β προερχόμενη από ορυκτά καύσιμα. Για να εγκατασταθούν οι ανεμογεννήτριες στις κορυφές των βουνών μας μεταφέρθηκαν από τις χώρες της Βόρειας Ευρώπης και τα πάνελ από τη Κίνα με καράβια και στη συνέχεια με τεράστιους τράκτορες και πλατφόρμες για να φτάσουν στα Άγραφα, στις κορυφές της Εύβοιας, στον Κασιδιάρη, στα Τζουμερκα και στη Μουργκάνα που κατανάλωσαν ορυκτά καύσιμα. Χαράχθηκαν δρόμοι στα δάση μας, κόπηκαν δένδρα. Πληγώθηκε η χλωρίδα, η πανίδα και το οικοσύστημα.

Το περιβαλλοντικό ισοζύγιο (πόσο ξόδεψα, πόσο θα εισπράξω) που κάθε σοβαρός επιστήμονας υπολογίζει επακριβώς είναι σαφέστατα αρνητικό για το περιβάλλον λόγω του μικρού συντελεστή απόδοσης. Φτάνει, το πολύ, σε 30%.

Κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό

Και επιπλέον. Για να καλυφθούν τα «σπασμένα» επινοήθηκε και το ΕΤΜΕΑΡ (Βλέπε λογαριασμό της ΔΕΗ) που υποχρεωτικά πληρώνουμε όλοι μας και επιδοτεί άμεσα ή έμμεσα αυτούς που κατέχουν το «μαχαίρι». (Αντίστοιχα ΕΤΜΕΑΡ υπάρχουν σχεδόν σε όλες τις χώρες). Και μετά από τριάντα χρόνια (χρόνος ζωής των εγκαταστάσεων) προσοχή, όχι χρόνος απόσβεσης της επένδυσης, θα μείνουν τα κουφάρια στις κορυφές και οι συνέπειες των επεμβάσεων στη χλωρίδα, τη πανίδα, την αγροτική γη ως χάρισμά μας. Ο χρόνος ζωής της επένδυσης -έντασης κεφαλαίου και όχι ερ-

γασίας- σπάνια υπερβαίνει τα επτά χρόνια. «Καθαρή» ενέργεια σημαίνει καλές μπίζνες. Και θα μας επιβληθεί τέλος ανακύκλωσης των κουφαριών. Το έχουν ήδη σχεδιάσει και αιτηθεί.

Διλήμματα

Είστε υπέρ ή κατά των ΑΠΕ; Δεν είστε υπέρ της «καθαρής» ενέργειας, υπέρ της ανάπτυξης της τεχνολογίας και υπέρ της απεξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα και τα πετρελαϊκά μονοπώλια;

Τόσες καταστροφές έχουν φορτώσει στις πλάτες μας (Κόλπος του Μεξικού, διαρροές, μόλυνση, καρκίνος, κλιματική μεταβολή/αλλαγή κ.ά.).

Πέραν της προσπάθειας αποσιώπησης του βασικού κριτηρίου, δηλαδή ποιος κρατάει το μαχαίρι, σκοπό έχει να μας καταστήσει οπαδούς, συμμάχους ή και συνένοχους στο πόλεμο που μαίνεται και καθημερινά οξύνεται για την νομή και κατοχή των ενεργειακών πόρων.

Απόρριψη

Δεν υποτασσόμαστε στο ένα ή το άλλο μονοπώλιο. Ούτε σε εκείνο που μας αντιμετωπίζει ως ιθαγενείς και υπόσχεται καθαρεψάκια, χτένες και χορηγίες των πολιτιστικών εκδηλώσεων του συλλόγου μας. Εάν -υποθετικά, εάν- είχαμε δει μείωση στους λογαριασμούς του ρεύματος από τις ήδη εγκατεστημένες ανεμογεννήτριες, από τα φωτοβολταϊκά πάρκα και από τις ΣΗΘΥΑ, τότε ίσως να αναρωτιόμαστε.

Από το 1980 εισπράττουμε συνεχείς αυξήσεις. Και οι μόνοι ωφελημένοι είναι οι λεγόμενοι «επενδυτές». Γιατί όλοι εμείς πληρώνουμε για τις «επενδύσεις» τους. Πληρώνουμε για τις επενδύσεις τους στα πλαίσια της «δίκαιης» κατανομής των βαρών. Τόσο δίκαιη όπως η αύξηση του πλούτου των ενεργειακών μονοπωλίων στις περιόδους των οικονομικών κρίσεων και των μονοπωλίων των ΑΠΕ, ιδιαίτερα στη περίοδο της καραντίνας. Δεν το ομολογούν. Το διακηρύσσουν.

Η προσφιλής έκφραση μόχλευση κεφαλαίων του ιδιωτικού τομέα πώς μεταφράζεται; Μόχλευση από τα λιμνάζοντα. Για να «επενδυθούν». Σε νέους τομείς παραβλέποντας αγροτική γη, δάση, ποτάμια, Natura, πάρκα.

Για την εγκατάσταση ανεμογεννητριών, φωτοβολταϊκών και εργοστασίων διαχείρισης αποβλήτων (Δωδώνη).

Οι οικονομικές κρίσεις ως αποτέλεσμα της υπερσυσσώρευσης κεφαλαίων που δεν βρίσκουν ικανοποιητικό βαθμό απόδοσης, οδηγούν τους «επενδυτές» σε νέα κανάλια, όπως οι ΑΠΕ και η διαχείριση των αποβλήτων.

Χρειάζονται άλλοι όροι ανάπτυξης με κριτήριο την ικανοποίηση των λαϊκών αναγκών. Για να ανασάνουμε!

Δημήτρης Κανακόπουλος,
Μηχανολόγος Μηχανικός,
Γραμματέας Ομοσπονδίας
Μουργκάνας

Κατηγορηματικά αντίθετη η ΠΣΕ

Το Γραφείο Τύπου της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ) εξέδωσε στις 30.6.2020 ανακοίνωση με την αντίθεση της Συνομοσπονδίας για τη λειτουργία των αιολικών πάρκων και το αίτημα για κατάργηση των διοδίων και τελών στους εθνικούς δρόμους.

Η ανακοίνωση έχει ως εξής: «Η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας συμμετείχε στις δύο συνεδριάσεις του Περιφερειακού Συμβουλίου της Περιφέρειας Ηπείρου, 26.6.2020 με θέμα που αφορούσε την κατασκευή και λειτουργία αιολικών πάρκων στην Ήπειρο και 30.6.2020 με θέμα την “Εκπαιδευτική πολιτική στα διόδια Ακτίου – Πρέβεζας”. Στην πρώτη συνεδρίαση εκπροσώπησε την ΠΣΕ ο Πρόεδρος **Χρυσόστομος-Μάκης Κιάμος-Χήτος** και ο Γενικός Γραμματέας **Σωτήρης Κολιούσης**.

Αρχικά ο πρόεδρος σχολίασε το γεγονός, ότι είναι λάθος να ομιλούμε για τον κορωνοϊό και να υπονοούμε άθελά μας ολόκληρο το νομό Θεσπρωτίας. Αφορά ένα συγκεκριμένο μέρος και δεν επιτρέπεται να γενικεύεται με αποτέλεσμα να πλήττεται ολόκληρος ο νομός.

Αναπτύσσοντας τη θέση της ΠΣΕ ο πρόεδρος τόνισε πως το πρόβλημα της εγκατάστασης και λειτουργίας αιολικών πάρκων στην Ήπειρο θεωρείται από τους απόδημους Ηπειρώτες μείζον θέμα και γι’ αυτό έχει ασχοληθεί και έχει αποφασίσει για το θέμα αυτό η Γενική Συνέλευση (31/4/2019). Συνεπώς η Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Ελλάδας εφαρμόζοντας τις αποφάσεις Γενικής Συνέλευσης είναι αντίθετη με την εγκατάσταση αιολικών πάρκων και ειδικότερα την άναρχη και χωρίς μέτρο εγκατάσταση που αλλοιώνουν το περιβάλλον και καταστρέφουν τη φυσική λειτουργία του Ηπειρώτικου τοπίου.

Στη δεύτερη συνεδρίαση η ΠΣΕ εκπροσωπήθηκε από τον **Βασίλειο Παπαϊωάννου**, Α’ Αντιπρόεδρο και **Προκόπη Γκογιάννο**, Ταμία. Τις θέσεις της ΠΣΕ, όπως αυτές διατυπώνονται και στο σχετικό ψήφισμα της Γ. Σ. της 31/4/2019 ανέπτυξε ο κ. **Γκογιάννος**. Ο ομιλητής δεν περιορίστηκε αποκλειστικά στο θέμα, αλλά επεκτάθηκε γενικότερα στο θέμα της λειτουργίας – διαχείρισης των διοδίων, λαμβάνοντας υπόψη και την τρέχουσα κατάσταση. Ειδικότερα, τόνισε πως η ΠΣΕ είναι κατηγορηματικά αντίθετη με την υποβληθείσα πρόταση για εφαρμογή μέτρων εκπαιδευτικής πολιτικής, για λίγους περιοίκους και ημετέρους που θα περνούν από τη σήραγγα Πρέβεζας – Ακτίου, ως μικροπολιτική, αφού διαχωρίζει συνειδητά τους ντόπιους κατοίκους και τους απόδημους. Τόνισε δε πως η μόνη σωστή απόφαση θα είναι αυτή που θα αποβλέπει στην κατάργηση των πανάκριβων τελών διέλευσης στη γέφυρα Ρίου - Αντιρρίου και Ακτίου – Πρέβεζας και να αποκλείεται κάθε είδος κοινωνικής παροχής από την πλευρά της Πολιτείας».

ΠΡ. ΓΚΟΓΙΑΝΝΟΣ:

«Τα διόδια μας διώχνουν απ’ τα χωριά!»

Σήμερα, από την Αττική ως την Ήπειρο τα διόδια και τέλη ξεπερνάνε τα 2 ημερομίσθια αποτελούν τα διόδια και τα τέλη στους εθνικούς δρόμους υπογράμμισε ο ταμίας της ΠΣΕ Προκόπης Γκογιάννος στη συνεδρίαση του Περιφερειακού Συμβουλίου Ηπείρου με θέμα: «Εκπαιδευτική πολιτική στα διόδια Ακτίου – Πρέβεζας».

Στην τοποθέτησή του ο εκπρόσωπος της ΠΣΕ είπε:

«Αγαπητοί συμπατριώτες,

Ευχαριστούμε που μας δίνεται η δυνατότητα να επικοινωνήσουμε άλλη μια φορά μαζί σας, να παρακολουθούμε τις συζητήσεις σας, να ενημερωνόμαστε για τα θέματα που σας απασχολούν και να ενημερώνουμε και τις εκατοντάδες χιλιάδες μέλη της Ηπειρωτικής αποδημίας. Εκ παραλλήλου συμμετέχουμε με δικαίωμα λόγου στα θέματα που απασχολούν τους απόδημους και ορισμένα από αυτά είναι και κεντρικής, καίριας σημασίας για την ίδια την υπόστασή μας ως απόδημοι Ηπειρώτες. Ένα τέτοιο θέμα είναι και το θέμα των διοδίων και τελών στο εθνικό δίκτυο. Εμείς, για να επισκεφτούμε τα χωριά μας χρειαζόμαστε δρόμους που παρέχουν ασφάλεια και συντομέουν τη διαδρομή του ταξιδιού. Χρειαζόμαστε όμως και εθνικό δίκτυο που δεν θα πληρώνουμε χρυσάφι τη χρήση του. **Σήμερα, από την Αττική ως την Ήπειρο τα διόδια και τέλη ξεπερνάνε τα 2 ημερομίσθια.** Δυσβάσταχτο χαράτσι για την Ηπειρώτικη λαϊκή οικογένεια της Αττικής, αλλά και των άλλων περιοχών εκτός Ηπείρου. **ΜΑΣ ΔΙΩΧΝΕΙ ΑΠΟ ΤΑ ΧΩΡΙΑ ΜΑΣ!**

Από το 2007, με ανακοινώσεις, ψηφίσματα του ΔΣ της ΠΣΕ και κάθε Γενικής Συνέλευσης όλα αυτά τα 13 χρόνια που έχουν μεσολαβήσει, έχουμε σταθερά εκφράσει την αντίθεση μας στον φραγμό, στον τοίχο που ορθώνεται στην επαφή μας με τη γενέτειρα. Από τις αρχές της 10ετίας του 1960 πληρώνουμε διόδια και τέλη σε ανύπαρκτες για πολλές δεκαετίες “εθνικές οδούς”, τέλη για γέφυρα που έχει αποπληρωθεί με τα χρήματα του ελληνικού λαού, λίγα χρόνια μετά την κατασκευή της, και ζητάμε απλά και καθαρά: **"ΝΑ ΚΑΤΑΡΓΗΘΟΥΝ ΤΑ ΔΙΟΔΙΑ ΚΑΙ ΤΕΛΗ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ".**

Η μικροπολιτική διαδικασία, να υπάρξει εκπαιδευτική πολιτική για λίγους περίοικους (που θα διευρυνθεί στη συνέχεια και με ημετέρους) στο τούνελ της Πρέβεζας, είτε σε κάποια διόδια στην Εγνατία, είτε στη Ιόνια κλπ είναι καθαρά διασπαστική, χωρίζει ντόπιους και απόδημους και μας οδηγεί να αναζητάμε ρουσφετάκια και εξυπηρέτησεις. **Η αλήθεια είναι απλή: Έχουμε τόσες δεκαετίες πληρώσει τόσα πολλά σε διόδια και τέλη που και χρυσάφι να ήταν στρωμένοι οι δρόμοι, πάλι θα περίσσευαν χρήματα.** Η αλήθεια φαίνεται πεντακάθαρα και στους δημοσιευμένους ισολογισμούς των εταιρειών παραχώρησης, στις συμβάσεις και βεβαίως καλύτερα από όλους το γνωρίζει η τσέπη μας.

Σας καταθέτουμε το σχετικό ψήφισμα της τελευταίας ΓΣ της ΠΣΕ και ΕΚΦΡΑΖΟΥΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΗΓΟΡΗΜΑΤΙΚΗ ΜΑΣ ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ για εφαρμογή εκπαιδευτικών πολιτικών σε τοπικό επίπεδο. Ζητάμε από σας, τα αδελφά μας, να υποστηρίξετε το αίτημα μας. Να λάβετε σήμερα απόφαση και το Περιφερειακό Συμβούλιο να στηρίξει την πρόταση μας. Όχι εκπαιδευτικές πολιτικές. Αν θέλουν οι εταιρείες ας μειώσουν τέλη διόδια που εισπράττουν. Εμείς θέλουμε την πλήρη κατάργηση. Και σας θέλουμε μαζί μας στον αγώνα μας αυτόν. Θα μας επιτρέψετε μάλιστα να υπενθυμίσουμε ορισμένα στοιχεία, γνωστά άλλωστε σε όλους.

1. **Για τη σήραγγα του Ακτίου:** Η κατασκευή της σήραγγας Πρέβεζας-Ακτίου είναι αποτέλεσμα πολύχρονων αγώνων του λαού της πόλης στη δεκαετία του '80.

Προγραμματίστηκε αρχικά από την κυβέρνηση το '92 να κατασκευασθεί με παραχώρηση-εκμετάλλευση από ιδιωτική Εταιρεία, αλλά το '93 η νέα κυβέρνηση μετά από αγώνες υιοθέτησε το πάγιο αίτημα του Δήμου και όλων των φορέων και την μετέτρεψε σε Δημόσιο έργο. Συνεπώς καμία ιδιωτική εταιρεία δεν δαπάνησε ούτε μια δραχμή (τότε) και το έργο κατασκευάστηκε στο σύνολό του από δημόσιους και ευρωπαϊκούς πόρους. Όμως το 1998 η τότε κυβέρνηση με τα εγκαίνια παρέδωσε την λειτουργία στην κοινοπραξία ΑΚΤΕΟ «ΑΚΤΩΡ-ΤΕΟ (Ταμείο Εθνικής Οδοποιίας)» για έξι(6) μήνες προκειμένου να εκπαιδευθεί το προσωπικό του Ταμείου Εθνικής Οδοποιίας. Οι έξι(6) μήνες έγιναν με νέα σύμβαση τρία (3) χρόνια με αποτέλεσμα να ξεσηκωθεί θύελλα διαμαρτυριών, ο τοπικός βουλευτής της Ν.Δ. να καταθέσει ερώτηση στη Βουλή, αλλά η παραχώρηση παρέμεινε. Έκτοτε παραμένουν διάφορες ιδιωτικές Εταιρείες αποκομίζουν κέρδη από ένα έργο χωρίς να έχουν ξοδέψει τίποτα!!!

2. **Για τη γέφυρα του Ρίου-Αντιρρίου.**Χωρίς να μπαίνουμε σε λεπτομέρειες ένα είναι βέβαιο.

Το έργο της ζεύξης Ρίου-Αντιρρίου το πλήρωσε εξ ολοκλήρου ο Έλληνας φορολογούμενος και η εταιρεία κατασκευής και εκμετάλλευσης εισπράττει σταθερά και μόνιμα τα συνεχώς αυξανόμενα τέλη».

ΒΙΒΛΙΑ – ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ

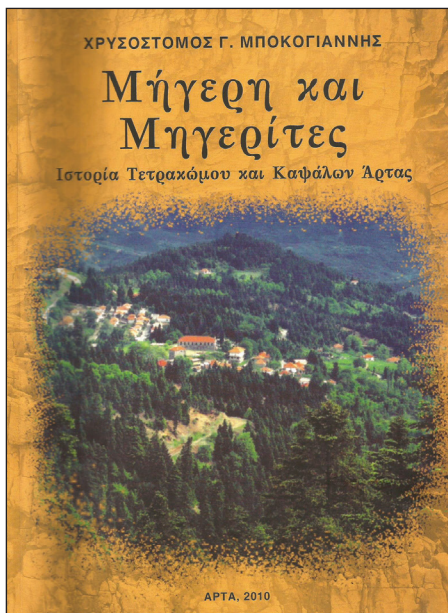
Διαδρομή στην ιστορία και τη σημερινή Μήγερη

ο Τετράκωμο ή Μήγερη είναι χωριό του Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων και απέχει 52 χιλιόμετρα από την Άρτα. Με το βιβλίο του «Μήγερη και Μηγερίτες - Ιστορία Τετράκωμου και Καψάλων Άρτας» ο καθηγητής Χρυσόστομος Μποκογιάννης προσφέρει μια εξαιρετική διαδρομή στην ιστορία αλλά και το σημερινό χωριό με τους εννιά οικισμούς του.

Ο καρπός μιας πολυετούς έρευνας και η βιωματική σχέση του συγγραφέα με το χωριό του αποτυπώνονται σε 254 σελίδες με τη συγκινητική αφιέρωση: «Αφιερώνεται το βιβλίο, στους απανταχού Τετρακωμίτες και Καψαλιώτες και τους φίλους των χωριών μας. Ευχή μου, τώρα που τα σπίτια μας είναι δύσκολο να έλθουν πάλι κοντά, να έλθουν τουλάχιστον οι καρδιές μας».

Αρχικά ερμηνεύει το όνομα «η Μήγερη» ή «το Μήγερι» ή «το Μιερι» καταφεύγοντας στον Σεραφείμ Ξενοπούλο και καταλήγοντας στην άποψη ότι «η προέλευση του ονόματος, (είναι) πιθανότατα ξενική». Συνεχίζει με ιστορική περιήγηση. Εξηγεί ότι η περιοχή Τετρακώμου - Καψάλων κατοικείται από την αρχαία εποχή. Το χωριό παρέμεινε στο αρματολίκι των Τζουμέρκων και ήταν κτήμα της μητέρας του Σουλτάνου. Τα προνόμια καταπάτησε ο Αλή Πασάς, όταν το 1816 άρπαξε με τη βία 935 χωριά. Ένα απ' αυτά ήταν και η Μήγερη. Τελευταίος ιδιοκτήτης της Μήγερης ήταν ο Αβραάμ Πασάς Καρακεχαγιάς.

Οι Μηγερίτες προς το τέλος του 18ου αιώνα, μεταξύ 1750 – 1800, αναγκάστηκαν σε ομαδική φυγή προς το Βάλτο και άλλοι σε άλλα μέρη (Παλιοκαριά Τρικάλων, Κερασιά Καρδίτσας). Έτσι, λοιπόν δικαιολογείται γιατί η περιοχή δεν είναι πυκνοκατοικημένη.

Συνεχίζει με αναφορά στους Σουλιώτες και τη δράση τους στην περιοχή. Παρουσιάζει αναλυτικά τη συμμετοχή των κατοίκων στην επανάσταση του 1821, του 1854, 1866 και 1878.

Ένα σπουδαίο έγγραφο, το υπ' αριθμ. 2771/19-10-1884 (Συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Άρτας Κωνσταντίνου Ι. Βάλα), είναι το συμβόλαιο εξαγοράς του χωριού και το οποίο ο συγγραφέας το παραθέτει αυτούσιο. Η Μήγερη περιήλθε (15 Σεπτεμβρίου 1888) στην ιδιοκτησία του Καραπά-νου.

Υπάρχει αναφορά στην προσφορά των Μηγεριτών στον Μικρασιατικό πόλεμο. Παρουσιάζει τη δράση του στρατιωτικού και πολιτικού ανδρός Λεωνίδα Σπαή (1892 – 1980), αξιοτέκνο της Μήγερης για τον οποίο σημειώνει: «Με τον πολιτικό Σπαή μπορεί να συμφωνεί ή να διαφωνεί ο καθένας μας. Αυτό δε μειώνει το μεγάλο ρόλο που έπαιξε στη νεότερη

Ελληνική Ιστορία. Η δράση του ήταν επωφελής για την Ελλάδα και το λαό της. Με τον στρατιωτικό Σπαή, όλοι συμφωνούσαν, ότι ήταν ένα εξαιρετικό μυαλό, με καθαρή σκέψη και γενναϊότητα απαρρίμλλη».

Το δεύτερο μέρος του βιβλίου επιγράφεται «Περιήγηση στα χωριά μας». Περιέχει 62 έγχρωμες φωτογραφίες και χάρτη της περιοχής από δορυφόρο που απεικονίζουν την ομορφιά της περιοχής.

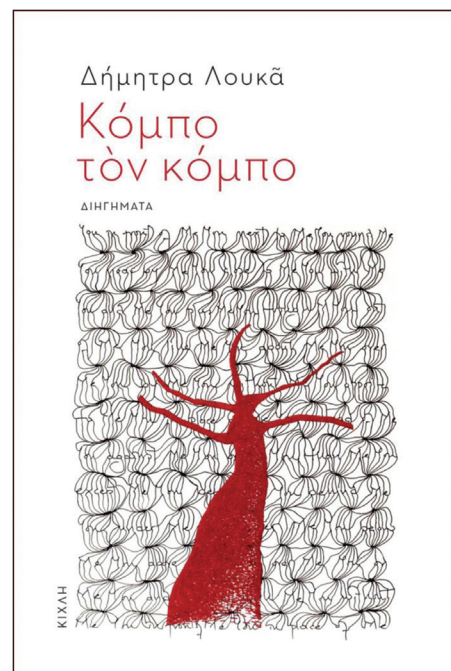
Στο τελευταίο μέρος του βιβλίου «Οι Οικογένειες της Μήγερης» περιλαμβάνονται όλες οι οικογένειες που μένουν, έμειναν ή πέρασαν από τη Μήγερη. Παρατίθενται πίνακες γενεαλογικών δέντρων, (σπουδαία και κατατοπιστική για όλους δουλειά).

Και τέλος, ένας επίλογος- μια συγκινητική πρόσκληση επίσκεψης στα Τζουμερκοχώρια: «Η ηρεμία και ξεκούραση προσφέρεται απλόχερα. Η καλοσύνη και φιλοξενία όσοι επιμένουν να ζουν μόνιμα στην όμορφη γωνιά μας είναι μοναδική. Το μειονέκτημα των διάσπαρτων οικισμών και σπιτιών, τώρα με τους δρόμους και τα αυτοκίνητα είναι πλεονέκτημα. Απολαμβάνεις τη φύση και την ηρεμία κάτω από την κληματαριά της αυλής σου και όποτε θέλεις θα βρεις μια καλοσυνάτη παρέα στις πλατείες και τα καφενεία.

Ας τα επισκεπτόμαστε όλοι πιο τακτικά και να περνάμε σ' αυτά μεγαλύτερο μέρος του χρόνου μας ανάλογα με τις δυνατότητες».

Τη διόρθωση του βιβλίου έκανε ο ιερέας Δημήτρης Μπόκος. Τη σύνθεση εξωφύλλου και την ηλεκτρονική σελιδοποίηση έκανε η γραφίστρια Ελένη Χ. Μποκογιάννη. Η εκτύπωση και η βιβλιοδεσία έγινε στην ΛΥΧΝΙΑ Α.Ε. Οι φωτογραφίες είναι του συγγραφέα.

Το υφαντό της... εξομολόγησης

Στη συλλογή διηγημάτων «Κόμπο τον Κόμπο» όλες σχεδόν οι ιστορίες έχουν τη μορφή της εξομολόγησης ή της εξιστόρησης γεγονότων που συνέβησαν στο παρελθόν και σημάδεψαν ανεξίτηλα τη ζωή του αφηγητή ή της αφηγήτριας. Το πρώτο βιβλίο της Ελένης Λουκά, παραπέμπει στην προφορικότητα ενός λόγου που αρθρώνεται λέξη τη λέξη, κόμπο τον κόμπο, όπως συμβαίνει σε ένα παραδοσιακό υφαντό.

Οι περισσότερες ιστορίες εκτυλίσσονται από τη δεύτερη δεκαετία του εικοστού αιώνα έως τα πρώτα περίπου μετεμφυλικά χρόνια. Οι ήρωες που υπομένουν το άγχος της φτώχειας, αδυνατούν να ελέγξουν τα πάθη και τα ένστικτά τους στα οποία παραδίδονται κάποτε ολοκληρωτικά, αδικούν και σκοτώνουν ή αδικούνται και σκοτώνονται, κρύβουν ένοχα οικογενειακά μυστικά. Σημαντική θέση στις ιστορίες κατέχει και η βασανισμένη γυναίκα της ελληνικής υπαίθρου: Η κόρη που εγκαταλείπεται από τη μητέρα λόγω των ιστορικών συνθηκών και καλείται να επουλώσει μόνη της το τραύμα (Συχώρεση), η κόρη που βιάζεται από τον πατέρα (Το αίμα σπαράζει), η μητέρα που κουβαλάει στους ώμους της το βάρος όλης της οικογένειας κατά την περίοδο του εμφυλίου (Singer), η στείρα γυναίκα που περιθωριοποιείται (Το έβρισκε φυσικό).

Ο χώρος των ηρώων είναι η ευρύτερη περιοχή της Πρέβεζας, τόπος καταγωγής της συγγραφέα. Η Ήπειρος χαρίζει τα δομικά υλικά της παράδοσης που την συγκινούν, για να μπορέσει να χτίσει πάνω σε αυτά τις ιστορίες. Δεν επιστρέφει στον τόπο της ούτε από νοσταλγία ούτε από διάθεση εξωραϊσμού. Πέρα από τα προσωπικά και τα συλλογικά βιώματα της ιδιαίτερης πατρίδας της, την έμπνευσή της αντλεί από λαϊκούς μύθους, δοξασίες, αλλά και από τα μοιρολόγια που δεσπόζουν στην ηπειρωτική δημοτική ποίηση. Από αυτή την παράδοση προέρχεται το μαγικό και υπερφυσικό στοιχείο που υπάρχει σε κάποιες από τις ιστορίες της, (Γυρισμός, Πηγαδούσες, Η υπόθεση της εξαφάνισης της κεφαλής του Λάμπρου Γκαμέρα).

Η Δήμητρα Λουκά γεννήθηκε (1970) στην Πρέβεζα. Είναι φιλόλογος και διδάσκει στα Εκπαιδευτήρια Γείτονα. Διηγήματά της έχουν δημοσιευθεί σε ηλεκτρονικά περιοδικά. Συμμετείχε στη συλλογή διηγημάτων «Το μυστικό» (Καστανιώτης 2018).

Ηπειρώτικη ...γνωμάτευση και μοιρολόι για τον κορωνοϊό

Δύο διηγήματα, με έντονο ηπειρώτικο χρώμα, περιλαμβάνει «Ο Σκληρός Απρίλης του 2020 μ. Χ.», που κυκλοφόρησε απ' τις εκδόσεις «Ατέχνως». Είναι μια συλλογή με «έντεκα διηγήματα και 28 ποιήματα εγκλεισμού από την εποχή του κορωνοϊού», με επιμέλεια του φιλόλογου Γιώργου Ηρακλέους. Η επιλογή τους έγινε μετά από διαγωνισμό ποίησης και διηγήματος του site www.atexnos.gr.

Το διήγημα «Η θειά Ρίνα παράβ'κε τ' διάτα για τον κορωνοϊό!» του Χρήστου Τούμπουρου, Εφόρου Τύπου της Πανηπειρωτικής Συνομοσπονδίας Ελλάδας (ΠΣΕ), αποτυπώνει την αντίδραση της λαϊκής ιδιοσυγκρασίας στους περιορισμούς της καραντίνας. Η θεια-Ρίνα, πρόσωπο υπαρκτό, γυρίζει απ' το λόγγο φορτωμένη κλαρί για τα μανάρια και συναντά τον πρόεδρο του Τοπικού Συμβουλίου, ο οποίος και την ενημερώνει για τον εγκλεισμό στο σπίτι ώστε να σπάσει η αλυσίδα της πανδημίας. Φύση ασυμβίβαστη με τους καταναγκασμούς η θεια-Ρίνα αγανακτεί και εκφράζει με πηγαίο τρόπο την αντίδρασή της: «Τι λές μωρέ ζιαβζέκ, του 'πα. Να πάς να τα πεις στη μάνα σου». Η θεια-Ρίνα πιέζεται αφόρητα καθημερινές ανάγκες επιβίωσης τόσο για την ίδια όσο και για ζωντανά της. «Θα μας πει εσύ να κάτσουμε μέσα. Και με τι θα ταΐσω τα μανάρια, μωρέ αλειτούργο;» κατσάδιασε τον πρόεδρο. Και πήρε την απόφαση: «Μακριά από προστάτες, προστασία και προστατίτιδα... Εγώ

δεν μπαίνω μέσα. Να πάνε να κουμπουριάσουν».

Το διήγημα «Το τραγούδι του δρόμου», του εκπαιδευτικού Γιάννη Γερογιάννη απ' το Αγρίνιο, αναφέρεται στα σχολεία και τα διαδικτυακά μαθήματα. Το «σπάσιμο» -με ηχηρό τρόπο- της καραντίνας γίνεται με ένα ηπειρώτικο μοιρολόι. Γράφει: «Οι δρόμοι είναι άδειοι... Λείπει ο ήχος και η βουή του κόσμου, μα δεν απολείπει το τραγούδι και η χαρά της ζωής... Άλλοι παίζουν κάποιο μουσικό όργανο κι ένας Βορειοηπειρώτης βγαίνει κάθε απόγευμα και τραγουδά πονεμένα μοιρολόγια και τραγούδια του τόπου του. Πόνος και νοσταλγία για τα περασμένα. Ένα βαθύ ποτάμι λασπωμένο, παίρνει τότε τις λύπες και τα δάκρυα, κυλάει αθόρυβα στην μοναξιά της ψυχής μας και μας απελευθερώνει. Δάκρυα και αγαλλίαση γεμίζουν κάθε τετράγωνο της συνοικίας και το τραγούδι ξεμακραίνει, σκορπίζοντας συγκίνηση στις διάφορες συνοικίες αυτής της πόλης... Τούτος ο θρήνος, που πολλοί τον αποκαλούν τραγούδι, μας σπαράζει την καρδιά και περιμένουμε με νοσταλγία τούτο το αθόρυβο καθαρό ποτάμι. Άλλοι κλαίνε, άλλοι χειροκροτούν και μετά σιγή και σιωπητήριο...».

Τα δύο διηγήματα, όπως και όλη η συλλογή, επιχειρούν να εκφράσουν την αντίσταση στην απώλεια της κοινωνικότητας που προκάλεσε ο εγκλεισμός. Υπάρχει φόβος ο εθελοντικός εγκλεισμός των παππούδων και γιαγιάδων, και αντίστροφα των

άλλων ηλικιών, προκειμένου να μην μεταδώσουν τον ιό στην κοινωνία, να μετατραπεί μετά από ένα διάστημα στη συνείδησή τους σε εγκλεισμό για προφύλαξη μετάδοσης του ιού από την κοινωνία προς αυτούς. Λόγω έλλειψης, δηλαδή, κοινωνικών συναστροφών κινδυνεύουν να πάνε περίπατο η κοινωνικότητα και ο πολιτισμός.

Ανάμεσα στα ποιήματα είναι το «Πυρ» του δημοσιογράφου Γιάννη Γεωργάκη, απ' τη Λευκάδα. Είναι μια δραματική προειδοποίηση για τον κίνδυνο από τα βιολογικά και πυρηνικά όπλα, καθώς (δυστυχώς) μπορεί να «βρεθούν δεκάδες Τρούμαν να διατάζουν. Πυρ!».

ΣΥΡΡΑΚΟ: Πανηγύρια προς εγγραφή στην UNESCO

Ο εορτασμός του Δεκαπενταύγουστου στο Συρράκο και την Βλάστη διεκδικεί την εγγραφή στον κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO

Με χαρά και περηφάνια οι Συρρακιώτες αλλά και ευρύτερα οι Ηπειρώτες υποδεχθήκαμε την ανακοίνωση του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού για την υποβολή του φακέλου, ώστε να εγγραφεί ο εορτασμός του Δεκαπενταύγουστου στα ορεινά χωριά Συρράκο, του Νομού Ιωαννίνων και Βλάστη, του νομού Κοζάνης στον Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ΑΠΚ) της Ανθρωπότητας (Σύμβαση UNESCO 2003), που έγινε στις 31 Μαρτίου 2020.

Όπως τονίζεται στο Δελτίο Τύπου του ΥΠΠΟΑ, «Η Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού και η Εθνική Επιστημονική Επιτροπή για την Εφαρμογή της Σύμβασης για την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά επέλεξαν να υποβάλουν για εγγραφή τα δύο αυτά πανηγύρια, **ως αντιπροσωπευτικά των εορτασμών του Δεκαπενταύγουστου στην ορεινή Ελλάδα**, συνεκτιμώντας τόσο την συνειδητή προσπάθεια των δύο κοινοτήτων να διαφυλάξουν την άυλη πολιτιστική τους κληρονομιά, όσο και το γεγονός ότι τα δύο δρώμενα αποτελούν **καλές πρακτικές, αναφορικά με τη μετάδοση χορευτικών παραδόσεων**. Οι χοροί του Συρράκου και της Βλάστης επιτελούνται **με σεβασμό στο κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο** που τους δημιούργησε, ως ομαδικά δρώμενα, με το πλήρες νόημά τους και **όχι ως φολκλοριστικές αναπαραστάσεις**».

Η Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά

Πολλοί συμπατριώτες μας αναρωτιούνται και δικαιολογημένα τι είναι η ΑΠΚ και η αντίστοιχη σύμβαση της UNESCO.

Όπως αναφέρεται στο Άρθρο 2 της Σύμβασης της UNESCO ως «**Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά**» (ΑΠΚ) εννοούμε τις πρακτικές, αναπαραστάσεις, εκφράσεις, γνώσεις και τεχνικές που συνδέονται με αυτές και τις οποίες οι κοινότητες αναγνωρίζουν ότι αποτελούν μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς τους,

που μεταβιβάζεται από γενιά σε γενιά, αναδημιουργείται συνεχώς από τις κοινότητες και τις ομάδες σε συνάρτηση με το περιβάλλον τους, την αλληλεπίδρασή τους με τη φύση και την ιστορία τους, και τους παρέχει μία αίσθηση ταυτότητας και συνέχειας, συμβάλλοντας έτσι στην προώθηση του σεβασμού της πολιτιστικής πολυμορφίας και της ανθρωπίνης δημιουργικότητας. Η UNESCO, έθεσε σε ισχύ το **2003** τη Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της ΑΠΚ και καθιέρωσε έναν «Αντιπροσωπευτικό Κατάλογο Άυλης Πολιτισμικής Κληρονομιάς», στον οποίο κάθε χώρα μπορεί να υποβάλει αίτηση για εγγραφή πολιτισμικών στοιχείων.

Οι Συρρακιώτες αναγνωρίζουμε την γιορτή του Δεκαπενταύγουστου με επίκεντρο το Πανηγύρι ως μέρος της πολιτιστικής κληρονομιάς μας. Πρόκειται για μια ζωντανή και σύγχρονη παράδοση που συνδέει το παρελθόν με το παρόν και το μέλλον και μας βοηθά να αισθανόμαστε μέλη μιας ευρύτερης ομάδας. Η συμμετοχή στο Πανηγύρι του Δεκαπενταύγουστου στο Συρράκο αποτελεί μοναδική ευκαιρία συνάντησης και επικοινωνίας των διασκορπισμένων σήμερα Συρρακιωτών και ανανέωσης των δεσμών του «ομού ανήκιν». Με βάση τα παραπάνω, ο εορτασμός του Δεκαπενταύγουστου στο Συρράκο εντάσσεται στον τομέα γ' της Σύμβασης της UNESCO που αφορά στις κοινωνικές πρακτι-

κές, στις τελετουργίες και τις εορταστικές εκδηλώσεις.

Κυρίαρχο στοιχείο του Πανηγυριού αποτελεί ο δημόσιος χορός που

Γράφει η Δρ. Ελευθερία Γκαρτζονίκα-Κώτσικα

γίνεται στο χοροστάσι στην κεντρική πλατεία. Διεξάγεται σε δύο ή και περισσότερους ομόκεντρους κύκλους, με εσωτερικά τις γυναίκες και εξωτερικά τους άνδρες, στην πρώτη θέση χορεύουν όλοι με τη σειρά που έχουν πιαστεί στον κύκλο του χορού, ο καθένας με το τραγούδι της επιλογής του και σύμφωνα με το εθιμικό πλαίσιο που όλοι οι συμμετέχοντες γνωρίζουν και ακολουθούν. Οι χοροί του πανηγυριού είναι οι συρτοί, –πατητός (συρτός στα τρία) και συρτός στα δύο–, το τσάμικο και οι πεντάσημοι, που αναγνωρίζονται από όλη την κοινότητα, ως οι καθαυτοί συρρακιώτικοι χοροί, όπως: Γιάννης-Κώστας, Μπαλατσός, Κάτω στην άσπρη πλάκα, Νου τι ρίντι, κ.ά. Στο χορευτικό τρόπο των πεντάσημων χορεύονται στο Συρράκο και η Βασι-

Χορός στην πλατεία

λαρχόντισσα, ο Κωσταντάκης, η Μπολονάσaina και η Βιργινάδα. Ο Γιανν' Κώστας, που θεωρείται ο κυρίως συρρακιώτικος χορός έχει και δεύτερο κινητικό μοτίβο το γνωστό «μέσα-έξω» του Κλειδωτού χορού. Ο συρτός-πατητός χορεύεται με το γνωστό κινητικό μοτίβο του συρτού στα τρία, ενώ τα συρτά, ακόμη και τα καλαματιανά, χορεύονται με το κινητικό μοτίβο των έξι κινήσεων που συνηθίζεται και σε άλλες περιοχές. Για το τσάμικο, εδώ και αρκετές δεκαετίες έχει επικρατήσει ο τύπος των 8 κινήσεων, καθώς έχει εκλείψει η μία τριπλή κίνηση προς τα πίσω και συνοδεύεται από πολλά τραγούδια. Στο πανηγύρι συνηθίζεται επίσης και χοροί με διμερή κινητική φόρμα που εναλλάσσονται από πατητό σε συρτό-καλαματιανό, όπως το Για μια φορά είν' η λεβεντιά ή από τσάμικο σε συρτό, όπως ο Γιάννης ο Περαιτανός. Η μουσική κομπανία που παίζει στο πανηγύρι είναι αυτή που συνηθίζεται σε όλη την Ήπειρο και αποτελείται από κλαρίνο, βιολί, λαούτο, ντέφι και τραγούδι. Το Συρράκο δεν είχε ποτέ δικούς του οργανοπαίκτες, για πολλά όμως χρόνια, σχεδόν πάνω από πενήντα, στο πανηγύρι παίζουν άτομα από την οικογένεια των Γεροδημαίων, κάτι που έχει ταυτιστεί με τη «συρρακιώτικη» μουσικοχορευτική παράδοση.

Το αίτημα για το πανηγύρι

Σε ότι αφορά στο Συρράκο, η διαδικασία ξεκίνησε ως ιδέα το καλοκαίρι του 2014 στο Συρράκο και το 2015 διατυπώθηκε, από την γράφουσα, ολοκληρωμένη πρόταση για την προετοιμασία ενός φακέλου υποψηφιότητας

Η μαγεία της πέτρας στο Συρράκο (Φωτ.: Κώστας Μαυροπάνος)

και την υποβολή αίτησης για την ένταξη του Πανηγυριού, αρχικά στον Εθνικό Κατάλογο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (2016, <http://ayla.culture.gr>) και στη συνέχεια στον Παγκόσμιο Κατάλογο της UNESCO. Ο **Σύνδεσμος Συρρακιωτών Αθήνας** συμμετείχε από την αρχή στην Επιτροπή που συστάθηκε το 2015 και είχε σημαίνοντα ρόλο στην προετοιμασία του αιτήματος προς την UNESCO. Ως εκπρόσωπος της Επιτροπής και υπεύθυνη για την σύνταξη του Δελτίου και την προετοιμασία του Φακέλου του Συρράκου, ευχαριστώ από καρδιάς και συγχαίρω όλους τους Συρρακιώτες και τις Συρ-

ται με όλες τις φάσεις της ιστορίας του Συρράκου και των Συρρακιωτών,

β) Αποτελεί χωροχρονικό σημείο συνάντησης και ανανέωσης των δεσμών των διασκορπισμένων σήμερα Συρρακιωτών, με εντυπωσιακή την προσέλευση της νεολαίας,

γ) Στη διάρκεια του πανηγυριού αναπαράγεται και ανανεώνεται η πολιτισμική κληρονομιά του Συρράκου και κυρίως οι νέοι Συρρακιώτες έχουν την ευκαιρία να βιώσουν και να μυηθούν στις συλλογικές διαδικασίες του πανηγυριού (μουσικοχορευτική παράδοση, διπλός-τριπλός κύκλος χορού, σειρά στο χορό, παραγγελίες, κ.ά.)

δ) Το πανηγύρι συνιστά το επίκεντρο μιας σειράς κοινοτικών διαδικασιών, που αναδεικνύουν τη φροντίδα όλων των μελών της κοινότητας τόσο για την αναπαραγωγή της παλαιότερα (προξενιά και γάμοι) και την ενίσχυση των δεσμών (εύρεση βοσκοτόπων για τη χειμερινή διαβίωση κ.ά.), αλλά και για τη φροντίδα των οικονομικά ασθενέστερων κοριτσιών με την προικοδότηση από δωρεές και κληροδοτήματα Συρρακιωτών (η Λάσα (κληρωτίδα)) που γινόνταν-ται την ημέρα του Δεκαπενταύγουστου μετά την πρωινή λειτουργία στην εκκλησία της Παναγίας),

ε) Συνδέεται με διαδικασίες άμεσης δημοκρατίας, όπως η δημόσια λαϊκή συνέλευση που γίνεται πάντα την παραμονή του Δεκαπενταύγουστου στην πλατεία του Συρράκου και στην οποία οι τοπικοί «άρχοντες» και όσοι έχουν χειριστεί κοινοτικά θέματα, καλούνται να απολογηθούν για τα πεπραγμένα τους στη διάρκεια της χρονιάς,

στ) Η ένταξη στην UNESCO θα συνετέλεσε, ώστε να αναδειχθούν και να κατανοηθούν καλύτερα οι συλλογικές αξίες που εμπεριέχει το πανηγύρι και να καλλιεργηθεί μια αντίληψη συν-ευθύνης όλων των Συρρακιωτών για τη διατήρησή του. Θα έχει καθοριστική σημασία για την αποτύπωση αλλά και την προστασία του Πανηγυριού του Δεκαπενταύγουστου και ελπίζουμε η ένταξη να αποτελέσει τον κανόνα για την αντίσταση, όποιων επιχειρούν να παρακάμψουν τον παραδοσιακό χαρακτήρα και να μετατρέψουν τις συλλογικές αξίες του πανηγυριού σε φολκλορικές ατομικές επιδείξεις.

Η υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού **Λίνα Μενδώνη** δήλωσε: «Η υποβολή του φακέλου σήμερα αποτελεί σημαντική πρωτοβουλία, καθώς τα δύο πανηγύρια αναδεικνύουν τη μακρά πολιτιστική παράδοση των κοινοτήτων, συνεισφέρει στην προβολή των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των δύο ορεινών κοινοτήτων και δημιουργεί αναπτυξιακές προοπτικές για τις συγκεκριμένες γεωγραφικές ενότητες. Τα πανηγύρια έχουν μεν εξελιχθεί, ακολουθώντας τους καιρούς και τις αλλαγές στις κοινωνίες των ανθρώπων, προσφέρουν όμως ένα καλό παράδειγμα ομαλής μετάβασης στις πολιτισμικές πρακτικές των αστικοποιημένων πλέον κοινοτήτων».

Καλή επιτυχία στην πρόταση της Ελλάδας!

Πορεία αυτογνωσίας

Πολλά έχουν γραφτεί, ειπωθεί ή προβλεφθεί ότι θα συνεισφέρει η εγγραφή του Πανηγυριού μας στην UNESCO. Αυτό που θεωρώ σημαντικό και θέλω να τονίσω είναι ότι όλες οι παραπάνω διαδικασίες και πρακτικές, που πραγματοποιήθηκαν από το 2015 μέχρι σήμερα για την προετοιμασία του φακέλου μας, αποτέλεσαν για μας πορεία αυτογνωσίας και συνέβαλλαν σε μια βαθύτερη κατανόηση όλων των στοιχείων του Πανηγυριού από μεγάλο αριθμό Συρρακιωτών, διαφορετικών ηλικιών, όπως προκύπτει και από το περιεχόμενο των συνεντεύξεων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο της καταγραφής του πανηγυριού τον Αύγουστο του 2018. Η κατανόηση αυτή συνδέεται με πτυχές του πανηγυριού, όπως:

α) Το Πανηγύρι συνιστά μια μακρόχρονη πολιτισμική παράδοση που συνεχίζεται μέχρι σήμερα και συνδέε-

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΕΣ ΟΜΟΡΦΙΕΣ

Μια ...βασίλισσα με χιλιάδες νούφαρα

Στο νότιο άκρο του Νομού Θεσπρωτίας, στα όρια με το Νομό Πρέβεζας και σε ένα οροπέδιο που δημιουργήθηκε σε υψόμετρο 100 μέτρων περίπου μεταξύ των βουνών της Πάργας δυτικά και της οροσειράς του Μαργαριτίου ανατολικά, δημιουργήθηκε η λιμναία έκταση που αποτελεί το Έλος Καλοδικίου. Οι γύρω πλαγιές είναι καλυμμένες με μακκία. Πήρε το όνομά της από τη βασίλισσα των Θεσπρωτών, Καλοδίκη.

Η στάθμη των νερών του έλους, καθώς και η φυσιογνωμία του εξαιτίας της βλάστησης κυμαίνεται μεταξύ των εποχών του έτους. Το χειμώνα επικρατεί το καφέ και το γκρι ενώ προς το τέλος της άνοιξης με τις αρχές του καλοκαιριού μετατρέπεται σε ένα μοναδικό θέαμα, σε ένα θαύμα που όμως οι περισσότεροι από μας το αγνοούν.

Το έλος του Καλοδικίου είναι ένας από τους σημαντικούς και ιδιαίτερους υγροτόπους στην Ελλάδα που αποτελεί μοναδικό σχηματισμό τυρφώδους – γαιώδους περιοχής με μεγάλη οικολογική και ιδιαίτερη αισθητική αξία.

Η σημαντικότητα του βρίσκεται όχι μόνο στην ορνιθοπανίδα που φιλοξενεί λόγω της γεωγραφικής του θέσης σπάνια είδη φυτών και ζώων (βρίσκεται στη δυτική μεταναστευτική οδό και αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του δικτύου μεταναστευτικών σταθμών των πουλιών στην Δυτική Ελλάδα), όσο και στα φυσικά του χαρακτηριστικά (έλος γλυκού νερού, πλούσια βλάστηση με νούφαρα). Την εποχή της ανθοφορίας των νούφαρων (Nymphaea alba), αρχές καλοκαιριού, η όψη του έλους είναι μοναδική, αποτελεί ένα μοναδικό θαύμα που ξεδιπλώνεται μπροστά μας και μπορεί ο επισκέπτης να το θαυμάσει από το παρατηρητήριο που έχει στηθεί γι' αυτό το λόγο. Φυσικά και σ' αυτό τον σπάνιο υγροβιότοπο παρατηρείται μόλυνση και ρύπανση της περιοχής και του έλους από ανθρώπινες παρεμβάσεις. Η ρίψη αποβλήτων, η επέκταση της γεωργίας, η μη ελεγχόμενη υδροληψία, η μόλυνση των υδάτων, και το κυνήγι δημιουργούν ανησυχίες για το μέλλον του.

Σίγουρα όμως έχει να αποκαλύψει ακόμη πολλά για την ιστορία της περιοχής ιδιαίτερα κατά την προϊστορική περίοδο. Δεν είναι μόνο ένα θέαμα, που θα πουληθεί σε «τουριστικές επιλογές» προς εκμετάλλευση. Πρέπει να προστατευτεί ως ένα φυσικό μνημείο ανυπολόγιστης αξίας.

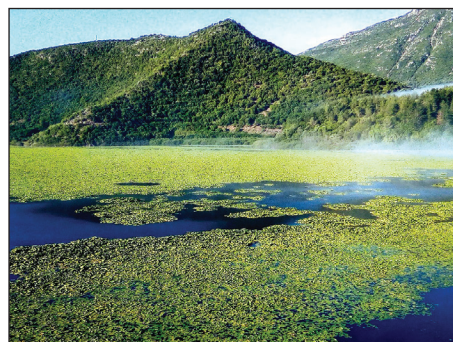
Το φυσικό στολίδι της Ζαραβίνας

Η λίμνη «Ζαραβίνα» ένα φυσικό στολίδι που περιβάλλεται από λόφους. Είναι μια φυσική λίμνη της περιοχής των Ιωαννίνων από τις πιο βαθιές λίμνες της Ελλάδας. Είναι γνωστή ως λίμνη Ζαραβίνα, ή Ζαραβίνας, ή Νεζερός ή Νιζερός ή λίμνη Δελβινικού και βρίσκεται στα 458 μέτρα υψόμετρο. Απέχει 45 χιλιόμετρα από την πόλη των Ιωαννίνων.

Όταν η λίμνη γεμίζει με πλεονάζοντα νερά, εκφορτίζεται προς τον ποταμό Νέζερο μέσω του χειμάρρου Νεζεραύλαυκα και τα νερά της

καταλήγουν μετά από μια πορεία χιλιομέτρων στον ποταμό Καλαμά. Γύρω από τη Ζαραβίνα υπάρχουν πολλά βαλτοτόπια, επιφανειακές πηγές και ρέματα

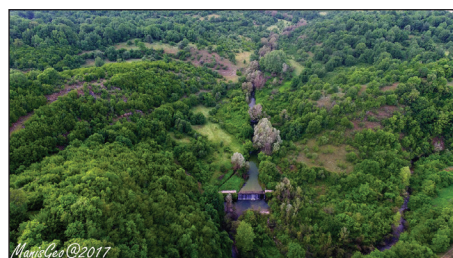
Η Ζαραβίνα μάλιστα κατατάσσεται ως πέμπτη στη σειρά των βαθύτερων φυσικών λιμνών της χώρας μας μετά την Τριχωνίδα, το Ζηρού, τη Βεγορίτιδα και την Αμβρακία. Αυτό το βάθος είχε δημιουργήσει και διάφορους θρύλους

Έλος Καλοδικίου (Φωτ.: Κατερίνα Σχισμένου)

Η ακτή Δρέπανο-Μακρυγιάλι

Αεροφωτογραφία του καταρράκτη στο Ωραιόκαστρο Πωγωνίου (Φωτ.: Γιώργος Μάνης)

στη λαϊκή παράδοση της περιοχής. Ο Γάλλος διπλωμάτης και περιηγητής Φρανσουά Πουκεβίλ αναφέρει ότι οι ντόπιοι πίστευαν ότι η Ζαραβίνα δεν είχε βάθος και ρούφαγε ότι έπλεε σε αυτήν.

Στη λίμνη ζει ένας μεγάλος αριθμός από αρπακτικά πουλιά. Πρόκειται για ένα από τα τελευταία καταφύγια του κραυγαετού και του σταπνίου τσίφτη στην Ελλάδα.

Το ξακουστό φαράγγι του Βίκου

Το φαράγγι του Βίκου είναι απ' τα αξιοθέατα της ευρύτερης περιοχής του Ζαγορίου.

Βρίσκεται 30 χιλιόμετρα βορειοδυτικά των Ιωαννίνων και είναι το βαθύτερο φαράγγι, σε αναλογία μήκους-πλάτους-ύψους παγκοσμίως. Έχει μήκος περίπου 11 χιλιόμετρα και σε πολλά σημεία του το βάθος ξεπερνάει τα 1.000 μέτρα. Ο παραπόταμος του Αώου, Βοϊδομάτης, που το διατρέχει, έχει νερό όλες τις εποχές

Στην περιοχή του φαραγγιού

απαγορεύεται αυστηρά κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα που έχει σχέση με κτηνοτροφία και φυσικά υλοτομία.

Λούρος και ...Βουβός!

Ο Λούρος είναι ποταμός της Ηπείρου με συνολικό μήκος 80 χιλιόμετρα. Πηγάζει στο όρος Τόμαρος και περνάει από τα χωριά Βούλιστα, Μουσιωτίτσα, Κουκλέσι, Γωνιά, Παναγιά, Κλεισούρα, και μετά το χωριό Κερασώνα,

Λίμνη Ζαραβίνας (Φωτ.: Γιώργος Μάνης)

Ποταμός Λούρος (Φωτ.: Κατερίνα Σχισμένου)

Θέση Οζιά - Χαράδρα Βίκου (Φωτ.: Κώστας Μαυροπάνος)

όπου εγκλωβίζονται τα νερά του από το Τεχνητό Υδροηλεκτρικό Φράγμα της ΔΕΗ Λούρου, ύψους 25m και πλάτους 70m. Ο Λούρος εκβάλλει στον Αμβρακικό κόλπο όπου σχηματίζεται το δέλτα Λούρου, που αποτελεί σημαντικό οικοσύστημα.

Επειδή μοιάζει ακίνητος, δεν είναι δηλαδή ζωηρός σαν τον Άραχθο, γι' αυτό και στις λαϊκές παραδόσεις πέρασε ως Βουβός. «Ένα ποτάμι με πολλά πρόσωπα. Πιο πάνω, είναι κατάφυτες οι όχθες του από πλατάνια. Στον κάμπο αφήνει πίσω το βουνίσιο ντύσιμό του, προσαρμόζεται στις απαιτήσεις του τοπίου». Στον 19ο αιώνα ήταν πλωτός από τον Αμβρακικό ως το χωριό Λούρος, τον μεγάλο κάμπο της Πρέβεζας-για μεταφορά εμπορευμάτων.

Ο Λούρος είναι το ποτάμι που έγινε έμπνευση για τον ηπειρώτη ποιητή και λογοτέχνη Γιάννη Δάλλα, που «Στο Ρεύμα του ποταμού» (Γαβριηλίδης, Αθήνα 2004) έγραψε: «Ο Λούρος λιάζεται κάπου χαμηλά

σαν κροκόδειλος, καμουφλαρισμένος μες στην ασορτί χλωρίδα του. Απ' τα Παρασούλια κατηφορίζει μίαν ιδέα νερού. Μια απόμερη μινιατούρα λίμνης πίσω απ' τα Τερροβίτικα σύνορα. Πάνω απ' τα χαλάσματα του Ρωμαϊκού υδραγωγείου που ύδρευε μια φορά, μίλια μακριά, τη Νικόπολη, σαν σε ταμπλώ μια σκηνογραφία καταρράχτη. Παρακάτω βρυσίσματα κρυφά χωνεύονται μέσα του. Κι ο Λούρος σαν τους παραποτάμιους λαούς του κουβαλητής χωρίς να ξοδεύεται, χωρίς τη χάρη του παιχνιδιού και της καλαισθησίας, τα συμμαζώνει μέσα του. Χωρίς να το καταλάβεις έγινε κι όλας ένα ποτάμι. Εδώ του ορίστηκε γη πολυβότανη, λάκκες και βάλτοι και περιβολάκια της κάτω Ηπείρου».

Το Λαχανόκαστρο έγινε Ωραιόκαστρο

Το Ωραιόκαστρο είναι χωριό που ανήκει στο Δήμο Πωγωνίου. Αρχικά λεγόταν Λαχανόκαστρο. Το 1955 πήρε την ονομασία Ωραιόκαστρο. Το διασχίζει ο ποταμός Γορμός που χύνεται στον Καλαμά. Επικρατέστερη εκδοχή της ονομασίας «Λαχανόκαστρο» είναι ότι το κάστρο βρίσκεται σε πλούσια περιοχή όπου φυτεύονται και καλλιεργούνται πολλά λάχανα.

Το Δρέπανο της ομορφιάς

Η ακτή Δρέπανο - Μακρυγιάλι καταλαμβάνει έναν ανοικτό όρμο που οριοθετείται από τη χερσόνησο Λυγαριά (δυτικό όριο) και το ακρωτήριο Δρέπανο (ανατολικό όριο), ενώ διαθέτει νότιο προσανατολισμό και έχει μήκος περίπου ίσο με 5.500 μέτρα. Η παραλία έχει μήκος 3.800 μέτρα, ενώ το μέσο πλάτος της είναι 20 μέτρα. Η παράκτια ζώνη είναι φυσική. Η βλάστηση επί της ακτής μεταβάλλεται από πυκνή και ψηλή στα ανατολικά σε θαμνώδη και ποώδη στα δυτικά. Επιπλέον, η ακτή καθ' όλο το μήκος της είναι αμμώδης, όπως επίσης και ο θαλάσσιος πυθμένας. Τα κολυμβητικά ύδατα είναι αβαθή στα πρώτα μέτρα, ενώ και η κλίση του πυθμένα είναι ήπια, αφού η ισοβαθμία των 5 μέτρων εντοπίζεται σε απόσταση της τάξης των 140 μέτρων από την ακτή.

Η παραλία είναι οργανωμένη κυρίως στο ανατολικό τμήμα της. Εκεί παρέχονται υποδομές, όπως ξαπλώστρες, ομπρέλες, WC, ντους, κάδοι και καλάθια απορριμμάτων, ενώ απασχολείται προσωπικό καθαριότητας και εξειδικευμένο ναυαγοσωστικό προσωπικό. Επιπλέον, στο εν λόγω τμήμα υπάρχουν διαθέσιμα για το κοινό αναψυκτήρια. Η κολύμβηση είναι η κύρια δραστηριότητα επί της ακτής με το μέγιστο αριθμό λουομένων να εκτιμάται σε 5.000 άτομα. Επιπρόσθετα, η ακτή χρησιμοποιείται για θαλάσσια, μηχανοκίνητα αθλήματα και καταδύσεις. Σημειώνεται, πως η πρόσβαση στην παραλία γίνεται οδικώς τόσο με ιδιωτικά μέσα, όσο και με μέσα μαζικής μεταφοράς.

Η άμεση περιοχή ανάντη της ακτής είναι εν γένει μια αμμώδης, φυσική έκταση γης. Σε μικρή απόσταση και βόρεια της ακτής ξεχωρίζει η παρουσία λιμνοθαλασσών και ελωδών εκτάσεων, οι οποίες αναπτύσσονται γύρω από τις λιμνοθάλασσες.

ΠΛΑΤΑΝΟΥΣΑ: Σπονδαίοι καρποί από «φτενά χωράφια...»

Αφθονα νερά, ρεματιές κατάφυτες, αυτοφυή δάση και πλατανόφυτες εκτάσεις δημιουργούν τοπίο μοναδικής και ιδιαίτερης ομορφιάς. Τεράστια βράχια διάσπαρτα στο τοπίο μαρτυρούν προαιώνιες και πρόσφατες κατολισθήσεις και μαζί με τα πλατάνια αποτελούν το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του χωριού. Στην αφθονία του πλατάνου οφείλεται κι η ονομασία του, που καθιερώθηκε από το 1927 (ΦΕΚ Α76/1927).

Η περιοχή κατοικείται από την αρχαιότητα, από την εποχή του Χαλκού, καθώς οι Αθαμάνες είχαν πολίσματα – δηλαδή μικρές πόλεις – «ένθεν και εκεί-

Γράφει η φιλόλογος
ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

θεν» του Αράχθου. Ευρήματα οστράκων αγγείων, κοσμημάτων, εργαλείων και τάφων μαρτυρούν δημιουργία οικισμών στα τέλη του 4ου και στις αρχές του 3ου αι. Επειδή τα όρια μεταξύ Αθαμάνων και Μολοσσών δεν ήταν σταθερά, δε γνωρίζουμε με βεβαιότητα αν οι οικισμοί ανήκαν στην περιοχή των Αθαμάνων ή των Μολοσσών. Σύμφωνα με την αρχαιολόγο **Ανθή Αγγέλη** οι ακροπόλεις που βρίσκονται στη δυτική πλευρά του Αράχθου στο Ξηροβούνι ανήκαν στην περιοχή των Μολοσσών. Στην Πλατανούσα δεν έχουν γίνει ανασκαφές και έτσι δεν υπάρχουν αρχαιολογικές μαρτυρίες σαφείς. Ωστόσο στη θέση «Γκλάδετσος», βρίσκεται λαξευτός τάφος σε επίπεδο βράχο με κατεύθυνση προς δυσμάς. Οι κάτοικοι την ονομάζουν «η κασέλα τ' Ρίνα τ' Κώστα Νάσιου» λόγω του σχήματος. Στην ίδια περιοχή βρέθηκαν και άλλοι τάφοι σε βράχους, πάνω στους οποίους υπάρχουν κοιλότητες με αμμόχωμα και οι σκελετοί των νεκρών ήταν μεγάλοι και χοντροί. Από μαρτυρίες των κατοίκων Ευρωπαίοι περιηγητές επισκέφθηκαν τους τάφους και κατά πάσα πιθανότητα αφαίρεσαν το περιεχόμενό τους (**Σωκράτη Γεωργιούλα**, Λαϊκές Ζωγραφίες από την Ήπειρο, Ιωάννινα 1968). Οι οικισμοί αυτοί και τα πολιίσματα είχαν την τύχη των υπόλοιπων πόλεων της Ηπείρου, καταστράφηκαν το 167 π.Χ. από τους Ρωμαίους.

Στα βυζαντινά χρόνια ανήκε στο βυζαντινό θέμα της Νικοπόλεως, καθώς αυτό κάλυπτε ολόκληρη την Ήπειρο, τη Βόρεια ήπειρο, την Αιτωλία, την Ακαρνανία, τη Λοκρίδα και την Κέρκυρα. Όταν καταλύθηκε η Βυζαντινή Αυτοκρατορία από τους Σταυροφόρους το 1204 στα ηπειρωτικά εδάφη δημιουργήθηκε το Δεσποτάτο της Ηπείρου.

Κατά την περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας υπαγόταν στον καζά (δηλαδή της «επαρχίας») της Άρτας. Μετά το 1881, που η Άρτα προσαρτήθηκε στο ελεύθερο ελληνικό κράτος, η Πλατανούσα και το Μονολίθι πέρασαν στην κυριαρχία του καζά του Λούρου (Φιλιππιάδας) καθώς ο Άραχθος αποτέλεσε το όριο ελληνικού και τουρκικού κράτους. Η Οθωμανοκρατούμενη Ραψία ανήκε στην κατηγορία των ιδιόκτητων χωριών-τσιφλικιών. Ήταν ιδιοκτησία του Τούρκου **Μπερμπτήμπεη**, από τον οποίον την αγόρασε ο **Δαλέας** και εκείνος την έδωσε προίκα στον Βεργιώτη. Εκείνος με τη σειρά του την έδωσε στον **Λάππα**. Από τον **Λάππα** την εξαγόρασαν οι κάτοικοι το 1911 έναντι 3.500 λιρών (Βλ. **Π. Αραβαντινός**, Χρονογραφία της Ηπείρου, Αθήναι 1856 και **Στεφ. Φίλου**, Τζουμερκχώρια, Αθήνα 1994).

Στο ελληνικό κράτος

Στο ελληνικό κράτος εντάχθηκε μετά τους νικηφόρους Βαλκανικούς πολέμους το 1913. Σύμφωνα με τα αρχεία του Γενικού Επιτελείου Στρατού (Ο Ελληνικός Στρατός κατά τους Βαλ-

κών οργανώσεων. Αρκετοί Πλατανουσίτες εντάχθηκαν στο Δημοκρατικό Στρατό και πολέμησαν στο πλευρό του **Άρη Βελουχιώτη**. Η ταραγμένη αυτή περίοδος άφησε τα σημάδια της για αρκετές δεκαετίες των μετεμφυλιακών

Η Πλατανούσα είναι ορεινή κοινότητα του σημερινού Δήμου Βορείων Τζουμέρκων. Απλώνεται σε έκταση 16.346 στρεμμάτων στους πρόποδες του Ανατολικού Ξηροβουνίου και στην κοιλάδα του Αράχθου και αποτελείται από τέσσερις συνοικισμούς: την Πλατανούσα (Κέντρο), τον Μαχαλά, τη Δάφνη και την Ζωοδόχο Πηγή (Μπουκόριον).

Η παλαιότερη ονομασία της Πλατανούσας ήταν Ραψία. Η ονομασία αυτή επίσης σχετίζεται με τη χλωρίδα της περιοχής. Σύμφωνα με το Στάθη Ασημάκη «Τοπωνύμια σε οβα, οβα, ιστα, ιστα», Αθήνα 2015, προέρχονται από την αλβανική λέξη tparishit= τόπος γεμάτος πλατάνια και την λατινική κατάληξη -ιστα(istis). Η Ραψία ονομάστηκε μετέπειτα Κακοραψία. Γι' αυτή την ονομασία σύμφωνα με το δημοδιδάσκαλο Σωκράτη Γεωργιούλα («Λαϊκές Ζωγραφίες από την Ήπειρο, Ιωάννινα 1968) επικρατούν τρεις απόψεις: « Η πρώτη ότι ονομάστηκε έτσι διότι γίνεται διάκριση μετά της Ραψίτης (Πεδινής) Ιωαννίνων. Η δεύτερη, ονομάστηκε έτσι λόγω του ανωμάλου εδάφους της και η τρίτη, ότι οι κάτοικοι της εφόνευσαν τους Τούρκους στο «Καρακόλιον»(φυλάκιον), διότι προσεπάθησαν κάποτε να βιάσουν κάποια γυναίκα».

κανικούς πολέμους του 1912-1913, τόμος Β', Αθήνα 1991) «την αυγή της 6ης Οκτωβρίου 1912 έγινε συμπλοκή στον Άραχθο κοντά στη Γέφυρα της Πλάκας, μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων των αντιπάλων συνοριακών φυλακών.... ένοπλοι κάτοικοι των χωριών Πλατανούσα και Μονολίθι προσέβαλαν από τα νώτα τους Τούρκους και κατέλαβαν δεσποζουσες θέσεις στο Ξηροβούνι...».

Η Ραψία αναγνωρίστηκε ως κοινότητα με το Β.Δ. της 7-8-1919, ΦΕΚ 181, 14-8-1919 και υπαγόταν στο νομό Πρεβέζης. Ο νομός Πρεβέζης περιλάμβανε την περίοδο αυτή, εκτός από την εδαφική επικράτεια του σημερινού νομού, και τέσσερα χωριά του Ανατολικού Ξηροβουνίου (Πλατανούσα, Μονολίθι, Σκούττα, Δαφνωτή). Από το 1939 υπάγεται στο νομό Ιωαννίνων. Την περίοδο του Β' Παγκοσμίου πολέμου τα περισσότερα Τζουμερκχώρια υπέστησαν μεγάλες καταστροφές από τις εκκαθαρίσεις των Γερμανών από τα μέσα μέχρι το τέλος του Οκτωβρίου του 1943. Στην Πλατανούσα κήκαν 95 κατοικίες και το δημοτικό σχολείο του Μαχαλά από το 22ο ορεινό σώμα στρατού και την 104η Μεραρχία καταδρομών των Γερμανών με την ονομασία «Εντελβίς». Οι κάτοικοι σώθηκαν γιατί η μορφολογία του τόπου αποτέλεσε κρησφύγετο ασφαλείας γι' αυτούς και τα ζωντανά τους (όσα απαραίτητα για την επιβίωσή τους μπορούσαν να κρύψουν). Αν και δεν καταγράφονται εκτελέσεις ή θάνατοι σε θεατρικό του Γ. **Κοτζιούλα** από το «Θέατρο στα Βουνά» αλλά και από προφορικές μαρτυρίες αναφέρεται ότι κήκε ζωντανός στο σπίτι του **Γάκη Αναγνώστου** στο Μαχαλά, ενήλικας συγγενής του, με καταγωγή από το Συρράκο.

Την περίοδο του εμφυλίου η περιοχή του Ανατολικού Ξηροβουνίου ήταν περιοχή δράσης του ΕΔΕΣ, ενώ ο ΕΛΑΣ είχε έδρα τα Άγναντα και ο Άραχθος ήταν το όριο των περιοχών δράσης μεταξύ των δύο αντιστασια-

χρόνων, διχάζοντας τους κατοίκους. Το 1997 καταργήθηκε η κοινότητα και ως δημοτικό διαμέρισμα υπαγόταν στο Δήμο Κατσανοχωριών, ενώ από το 2010 με τον «Καλλικράτη» υπάγεται στο Δήμο Βορείων Τζουμέρκων.

Τα πρώτα στοιχεία για τον πληθυσμό της Πλατανούσας αντλούνται από την απόφαση του Ενετού Εκτάκτου Προβλεπτή της Αγίας Μαύρας (Λευκάδος) το 1696 μ. Χ. Στην απόφαση αυτή καταχωρίζονται τα ποσά που थेληματικά πλήρωναν τα χωριά της Άρτας στους Ενετούς για την προστασία τους από τους πειρατές. Η Ραψία, η οποία αναφέρεται ως Κακοραψία, πλήρωνε 15 ρέαλια (ισπανικό νόμισμα της εποχής μεγάλης αγοραστικής αξίας) (**Κ. Μέρτζου**, «Η Άρτα εις τα αρχεία της Βενετίας»).

Καταφύγιο διωκομένων

Οι κάτοικοι, που εγκαταστάθηκαν στην περιοχή στα υστεροβυζαντινά χρόνια, ήταν έμποροι διωγμένοι από άλλες περιοχές, καθώς την παρακμή του δεσποτάτου της Ηπείρου ακολούθησαν επιδρομές και ανακατατάξεις και γνώρισε Σέρβους, Αλβανούς, Ιταλούς διοικητές και κυβερνήτες (δούκας Τοσσο). Στη συνέχεια κατά τη διάρκεια της Οθωμανοκρατίας πολλοί κάτοικοι των πεδινών περιοχών αναζήτησαν καταφύγιο στη Ραψία είτε ως ανυπόταχτοι είτε καταδιωκόμενοι από τους Τούρκους (οι **Φουκαίοι** και παρακλάδι της οικογένειας αυτής οι Ζαρκαδαίοι εγκαταστάθηκαν εδώ από την Πεδινή (Ραψία) Ιωαννίνων. Ο γενάρχης της οικογένειας **Κώστα Φούκας**, πρωτοπαλίκαρο αρχικά του Κατσαντώνη, έλαβε μέρος στην ηρωική έξοδο του Μεσολογγίου (10-4-1826) ως οπλαρχηγός των Ξεροβουνισίων. Ντόπιοι οπλαρχηγοί είχαν οργανώσει μικρή δύναμη κλεφτών, οι οποίοι με τη βοήθεια του **Κατσαντώνη** αντιστέκονταν στα σχέδια του Αλή –πασά. Μετά την πτώση του Σουλίου (1803) εγκαταστάθηκαν στη Ραψία πολλές οικογένειες

Σουλιωτών από τη φάρα του **Κουτσονίκα (Μανθαίοι, Δραγατακαίοι, Τριανταίοι).**

Αρχικά οι κάτοικοι ασχολήθηκαν με την κτηνοτροφία στις αρχές του 20ου αι., την καλλιέργεια της γης, που ήταν διαμορφωμένη σε πεζούλες, όπως αποτυπώνεται στο ποίημα του **Γιώργου Κοτζιούλα** («φτενά χωράφια κρατημένα σε πεζούλια κι άπιαστες γίδες που κρεμιούνται στους γκρεμούς»). Το άγονο έδαφος και η έλλειψη δυνατότητων εξασφάλισης πόρων ανάγκασε τον αντρικό πληθυσμό να ταξιδεύει, ασκώντας όλα τα επαγγέλματα αλλά κυρίως του επαγγέλματος του κτίστη. Οικογένειες μαστόρων πετράδων από την Πλατανούσα έχτιζαν εκκλησίες, σχολεία και κατοικίες όχι μόνο στα χωριά της Ηπείρου αλλά έφταναν με το μπουλούκι τους ως τη Ρούμελη και το Μοριά και πολλές φορές έπεφταν θύματα ληστείας κατά την περίοδο της ληστοκρατίας. Ονομαστοί πετράδες ήταν οι οικογένειες **Χρήστου Γούλα, Νικόλα Κίτσιου** και των απογόνων τους, **Καρρά**. Τζουμερκιώτες μαστοροί διδάζαν μετέπειτα τους Λαγκαδινούς μαστόρους στην Πελοπόννησο (το ποίημα Ο **Κολιός** του Γ. Κοτζιούλα αποτυπώνει τη σκληρή ζωή των μαστόρων της εποχής του).

Από την προφορική παράδοση μνημονεύεται ότι ο **Κοσμάς ο Αιτωλός** επισκέφθηκε τη Ραψία κατά πάσα πιθανότητα στην τελευταία του περιοδεία (1775-1779), τόνισε την αναγκαιότητα της παιδείας και οι κάτοικοι παρακολούθησαν τις διδασχές του. Επίσημα, Δημοτικό Σχολείο στην Πλατανούσα ιδρύθηκε το 1914 με την 9/11-9-1914 πράξη του Επιθεωρητή Δημοτικών Σχολείων Πρεβέζης. Τη δεκαετία του 1920 -1929, όσοι είχαν δυνατότητες για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση της περιόδου εκείνης, φοίτησαν στο Σχολαρχείο του Καλεντζίου. Το 1930 ιδρύθηκε το Δημοτικό Σχολείο Μαχαλά, το 1952 το Δημοτικό Σχολείο Μαχαλά και το 1963 το Δημοτικό Σχολείο Μπουκορίου. Φωτισμένοι δάσκαλοι (**Αράπης, Εγγονόπουλος, Λένης** κ.α.) υπηρέτησαν σ' αυτά τα σχολεία και ενέπνευσαν στους μαθητές το ζήλο των γραμμάτων. Το ανήσυχο πνεύμα των κατοίκων, η επαφή τους με διαφορετικές κουλτούρες και η απόκτηση νέων εμπειριών έκανε του κατοίκους, όπως κι όλους τους Τζουμερκιώτες, ανοιχτόμυαλους και προοδευτικούς και όνειρο και επιδίωξή τους ήταν η μόρφωση των παιδιών τους. Έτσι κατά τις δεκαετίες του '50- '90, παρά τις δυσκολες κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες, οι νέοι της μορφώθηκαν, παρότι αναγκάζονταν να εγκαταλείπουν την οικογενειακή εστία και μόλις δωδεκάχρονα και με πολλές στερήσεις φοιτούσαν στο Γυμνάσιο Αγνάντων και Καλεντζίου, στη Ζωσιμαία και στο Ιεροδιδασκαλείο της Βελλάς. Παρόλες τις αντιξοότητες αναδείχθηκαν διακεκριμένοι επιστήμονες σε όλους τους κλάδους των επιστημών και της τέχνης. Οι επόμενες γενιές συνεχίζουν να μορφώνονται και πολλοί νέοι με ρίζες από την Πλατανούσα έχουν αναδειχθεί στο χώρο του πνεύματος και των τεχνών και διατρέπουν σε πανεπιστήμια ελληνικά και του εξωτερικού.

Η Πλατανούσα αποτελεί γενέτειρα καταξιωμένων δημιουργών, του **συγγραφέα, ποιητή και φιλόλογου Γιώργου Κοτζιούλα (1909-1956)** και του **διεθνούς φήμης μουσουργού Δημήτρη Δραγατάκη (1914-2001).**

ΑΠΕΙΡΟ-αλιεύματα

Ερήμωσαν τα Μουργκανοχώρια

Ελάχιστοι άνθρωποι. Σιωπή «νεκροταφείου». Λιγιστά, πλέον, κοπάδια ζώων. Εγκαταλελειμμένα χωριά μέσα σε μια πανέμορφη φύση. Οι κάτοικοι, που έχουν απομείνει, και οι οποίοι λιγοστεύουν χρόνο με το χρόνο, ενώ η επιστροφή νέων μένει όνειρο μακρινό, συνήθισαν στην εγκατάλειψη.

«Τόσα χρόνια που είμαι εδώ, έχω κάμει μονάχα τρεις γάμους», λέει ο συμπαθέστατος ιερέας του Βαβουρίου π. Προκόπιος Αλιγιάννης, ο οποίος εξυπηρετεί και άλλα τέσσερα χωριά της περιοχής. Αν δεν ήταν και οι Αλβανοί εργάτες, τότε θα μιλούσαμε για την τέλεια ερήμωση.

Μόνο τον Αύγουστο, για μερικές ημέρες, παίρνει η περιοχή ένα χρώμα ζωντάνιας. Αλλά και αυτό, ξεθωριάζει γρήγορα. Δεν μπορεί να γίνει τίποτε, ώστε να αναστραφεί η κατάσταση; Μπορεί... Όπως έχει επισημανθεί σε δημοσιεύματα, φαίνεται πως η δημιουργία υποδομών για την προσέλκυση ορισμένων μορφών εναλλακτικού τουρισμού αποτελεί μονόδρομο για την επιβίωση των χωριών της περιοχής. Η «πρώτη ύλη» για κάτι τέτοιο δεν λείπει: το βουνό το ίδιο, πρώτα απ' όλα, που με τις κορυφές του που φτάνουν τα 1806 μ., αλλά και την ιστορία του, αναμφίβολα θα αποτελούσε πόλο έλξης για πολλούς τουρίστες.

Οι μυρωδιές από τα δεκάδες αρωματικά φυτά, όπως και οι παλαιοί αμπέλωνες, δείχνουν καθαρά ότι η περιοχή αποτελεί ένα ανεκτίμητο οικολογικό κεφάλαιο, που με τον κατάλληλο σχεδιασμό θα μπορούσε να δώσει ζωή ακόμη και σε παραγωγικές/μεταποιητικές δραστηριότητες. Οι ιστορικές μονές, τα πέτρινα γεφύρια, τα φαράγγια, όλα τέτοια μοναδικής ομορφιάς, μπορούν να αξιοποιηθούν τουριστικά, ενώ τα μαγευτικά μονοπάτια, από περάσματα των Αλβανών, μπορούν εύκολα να αποτελέσουν ελκυστικές πεζοπορικές διαδρομές, να καθαριστούν και να σημανθούν. (<http://katoci.blogspot.gr> 27.6.2020)

Μετσοβίτικο ΟΧΙ στις ανεμογεννήτριες

Αντίθετος με την κατασκευή τεσσάρων αιολικών πάρκων στο Περιστέρι (όρος Λάκμος) και εντός του Εθνικού Πάρκου Τζουμέρκων είναι ο Δήμος Μετσόβου.

Η αντίθεση προκύπτει από την εκτενή ανάρτηση που έκανε ο Δήμαρχος Κώστας Τζαφέας, ο οποίος μάλιστα σημειώνει ότι θα προκληθεί και σχετική απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου.

Ο Δήμος επίσης δεν έχει καμία ενημέρωση καθώς δεν είναι ο φορέας που αδειοδοτεί τέτοιες εγκαταστάσεις.

Ο Δήμαρχος υπενθυμίζει ότι ήταν ο ίδιος που το 2013 προκάλεσε ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου για να μην εγκατασταθούν αιολικά πάρκα στην περιοχή.

Στην ίδια θέση παραμένει.

«Ήδη κινούμαστε ώστε να προβάλλουμε τεκμηριωμένες ενστάσεις κατά της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων. Φυσικά θα προκαλέσω Δημοτικό Συμβούλιο ώστε με ομόφωνη απόφαση να αποτραπεί η εγκατάσταση στις θέσεις αυτές. Κρίνω ότι η θέση του Δήμου πρέπει να είναι σαφής και αποφασιστική για να αποτραπεί οποιαδήποτε παρέμβαση στα βουνά μας, χωρίς μάλιστα την βούλησή μας. Και ειδικά όταν οι εκτάσεις αυτές είναι δημοτικές», υπογραμμίζει ο κ. Τζαφέας. («Το Ποντίκι» 21.6.2020).

ΓΕΦΥΡΙ ΠΛΑΚΑΣ: Υποψήφιο για βραβείο

Η Επιτροπή Παρακολούθησης του έργου «Αναστήλωση του γεφυ-

Κορυφές 1806 μέτρων στη Μουργκάνα

ριού της Πλάκας» αποφάσισε ομόφωνα να προτείνει το συγκεκριμένο έργο για τα ευρωπαϊκά βραβεία που απονέμονται σε εξαιρετικής ποιότητας έργα ανάδειξης μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς

«Υποψήφιο για τα Βραβεία Ευρωπαϊκής Κληρονομιάς της Ε.Ε., Europa Nostra, θα είναι το συνολικό έργο αποκατάστασης του ιστορικού πέτρινου γεφυριού της Πλάκας στον ποταμό Άραχθο, το οποίο εδώ και μερικούς μήνες στέκεται πάλι όρθιο, πέντε χρόνια μετά την κατάρρευσή του στη διάρκεια καταστροφικής πλημμύρας τον Φεβρουάριο του 2015.

Στη συνεδρίαση της Δευτέρας, 15 Ιουνίου, τα μέλη της Κοινής Επιτροπής Παρακολούθησης του έργου αποφάσισαν ομόφωνα να προταθεί από το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού η υποψηφιότητά του για βράβευση από την Europa Nostra.

Τα βραβεία απονέμονται σε εξαιρετικής ποιότητας έργα που αφορούν τη συντήρηση, αποκατάσταση και έρευνα μνημείων της πολιτιστικής κληρονομιάς και απονέμονται σε αρχιτέκτονες, τεχνίτες, εμπειρογνώμονες, επαγγελματίες και εθελοντές, δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς καθώς και σε τοπικές κοινότητες.

Η Κοινή Επιτροπή Παρακολούθησης της Προγραμματικής Σύμβασης

Γεφύρι της Πλάκας

Πολιτισμικής Ανάπτυξης του έργου «Στερέωση, αποκατάσταση, αναστήλωση και ανάδειξη γέφυρας Αράχθου στην Πλάκα», που συνεδρίασε υπό την προεδρία της Υπουργού Πολιτισμού και Αθλητισμού, **Λίνας Μενδώνη**, διαπίστωσε την ολοκλήρωση του έργου, το οποίο εκτελέστηκε από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών με πρότυπο και υποδειγματικό τρόπο υπό την καθοδήγηση της Επιστημονικής Επιτροπής, που προέβλεπε η Προγραμματική Σύμβαση, υπό την προεδρία του καθ. κ. **Μανώλη Κορρέ**.

Στη συνεδρίαση αποφασίστηκε να δοθεί εξάμηνη παράταση στην ισχύ της Προγραμματικής Σύμβασης, προκειμένου να ολοκληρωθεί από τον ανάδοχο και να ελεγχθεί από την Επιστημονική Επιτροπή το σχέδιο διαχείρισης του μνημείου μετά τις εργασίες αναστήλωσης και ανάδειξής του. Επίσης αποφασίστηκε μόλις ολοκληρωθούν οι διαδικασίες παραλαβής του έργου να πραγματοποιηθεί ειδική εκδήλωση για την απόδοση του μνημείου στην τοπική κοινωνία». (ΕΘΝΟΣ, 16.6.2020)

Αναστήλωση της οικίας Μπούση

Ξεκίνησαν οι εργασίες αναστήλωσης και ανάδειξης της ιστορικής οικίας Μπούση στο Σούλι. Πρόκειται για ένα από τα δύο έργα που έχουν ενταχθεί στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και υλοποιούνται στο πλαίσιο προγραμματικής σύμβασης που έχει υπογράψει ο Δήμος Σουλίου, η Περιφέρεια Ηπείρου και το Υπουργείο Πολιτισμού.

Το έργο είχε δημοπρατηθεί από την Περιφέρεια και πλέον περνά στη φάση της υλοποίησης. Με την ολοκλήρωσή του ένα κτίριο, σημείο αναφοράς, για την περιοχή του Σουλίου θα έχει παραδοθεί στις επόμενες γενιές.

Το δεύτερο έργο αφορά στην αναστήλωση ορισμένων από τα ιστορικά πηγάδια. Τα περισσότερα πηγάδια, βρίσκονται κοντά στο κάστρο της Κιάφας, ενώ ο συνολικός αριθμός τους πλησίαζε τα 400, καθώς κάθε οικογένεια είχε και το δικό της. Το κάθε πηγάδι είναι φτιαγμένο λιθάρι -λιθάρι, σε σχήμα κυκλικό ενώ λιθόστρωτος είναι και ο χώρος που το περιβάλλει. Σε μία μικρή πεδιάδα ανάμεσα στα βουνά, εκεί όπου στέκονται ακόμη όρθιοι οι τοίχοι από τα σπίτια των Μποτσαράων, του Τζαβέλα, το Βουλευτήριο όπου έκαναν τις συνάξεις οι οπλαρχηγοί και οι εκπρόσωποι των οικογενειών, είναι συγκεντρωμένα περίπου 67 πηγάδια, εκ των οποίων τα 40 στέκονται όρθια. Μάλιστα, η περιοχή πήρε την ονομασία Πηγάδια. («EpirusPost.gr» 18 Ιουνίου 2020)

Εκδήλωση τιμής στην Βρυτζάχα

Την ιστορική μάχη της Βρυτζάχας που έλαβε χώρα στις 12 Ιουνίου 1800 στο οροπέδιο «Λιβάδι», τίμησαν με μια σεμνή τελετή οι τοπικές αρχές.

Στην επιμνημόσυνη δέηση και στην τελετή κατάθεσης στεφανιών που ακολούθησε, παραβρέθηκαν μεταξύ άλλων, οι δήμαρχοι Σουλίου και Δωδώνης **Γιάννης Καραγιάννης** και **Χρήστος Ντακαλέτσος**, οι δημοτικοί σύμβουλοι του δήμου Σουλίου **Παναγιώτης Παππάς** και **Φώτης Μπάλλας**, οι πρόεδροι των τοπικών κοινοτήτων Φροσύνης και Κουκουλιών, **Ιωάννης Μπίνας** και **Σπύρος Γεωργίου** και κάτοικοι της περιοχής του Λιβαδιού. («thespro.gr» 15.6.2020)

ΠΡΕΒΕΖΑ: Εργασίες στο Κάστρο Παντοκράτορα

Εκτεταμένο καθαρισμό της βλάστησης καθώς και αντικειμένων που είχαν συσσωρευθεί στο στο εξωτερικό και το εσωτερικό του Κάστρου του Παντοκράτορα πραγματοποίησε ο Δήμος Πρέβεζας με

την επίβλεψη της Εφορείας Αρχαιοτήτων.

Όπως τόνισε στη Δημοτική Ραδιοφωνία Πρέβεζας η Αντιδήμαρχος Πολιτισμού **Αθηνά Κωνσταντάκη** οι εργασίες απομάκρυνσης της βλάστησης είναι αναγκαίες αφού υποβαθμίζουν αισθητικά αλλά και... δημιουργούν επιπλέον προβλήματα στατικότητας στο μνημείο. Το κάστρο του Παντοκράτορα είναι ένα από τα τρία κάστρα της Πρέβεζας που έχτισε ο Αλή Πασάς μετά την κατάληψη της πόλης το 1807. Το κυρίως τμήμα του οχυρού διαμορφώνεται σε σχεδόν κανονικό πεντάγωνο με υψηλά περιμετρικά τείχη. Περιβάλλεται από αντερείσματα, επιθαλάσσιο προμαχώνα, ξηρά τάφρο -μεταξύ συστήματος επιθαλάσσιου προμαχώνα και κυρίως οχυρού στα νότια- και ένυδρη τάφρο στα βόρεια. Η κύρια πύλη βρίσκεται στη βόρεια πλευρά και την προσεγγίζει κανείς αφού προσπεράσει την ένυδρη τάφρο. Το εσωτερικό πεντάγωνο φαίνεται ότι αποτελεί και τον αρχικό πυρήνα του οχυρού, ενώ ο περίτεχνος επιθαλάσσιος προμαχώνας αποτελεί μεταγενέστερη κατασκευαστική φάση. Το κάστρο αργότερα χρησιμοποιήθηκε ως φυλακή και έχει συνδεθεί στενά με την ιστορία της πόλης. («EPIRUSGATE» 21.6.2020)

Αίτημα ένταξης στην Unesco

Υπόμνημα στον Πρωθυπουργό για την ένταξη της Νικόπολης στον κατάλογο των Παγκοσμίως Προστατευόμενων Μνημείων Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO απέστειλε ο Όμιλος Πρέβεζας.

Το υπόμνημα συνυπογράφουν άλλοι 16 Σύλλογοι της περιοχής.

Νικόπολη

Μέσω του υπομνήματος, καλούν τους τοπικούς και εθνικούς φορείς να σταθούν κοινωνοί στην προσπάθειά μας και να κινήσουν τις διαδικασίες, έτσι ώστε να προχωρήσει η ένταξη του σπουδαίου ιστορικού και πολιτιστικού μνημείου στην UNESCO. Η ένταξη της Νικόπολης έχει να προσφέρει μόνον οφέλη στην ευρύτερη περιοχή της Πρέβεζας αλλά και στον υπόλοιπο Ελλαδικό χώρο.

Σημειώνουν ότι τα οφέλη που θα αποκτήσει η περιοχή θα είναι σημαντικά μετά την ένταξη της Νικόπολης στην UNESCO:

- Η ένταξη ενός αρχαιολογικού χώρου στον κατάλογο της UNESCO τον καθιστά ευρύτερα γνωστό παγκοσμίως
- Ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της περιοχής μας.
- Αύξηση της ανταγωνιστικότητας της Πρέβεζας ως τουριστικού προορισμού σε σχέση με άλλους προορισμούς
- Αύξηση της ροής επισκεπτών
- Οικονομική ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας
- Νέες θέσεις εργασίας και τέλος
- Θα επιφέρει μεγαλύτερα έσοδα στο κράτος.

Έτσι ζητούν την συνδρομή, συμβολή και παρέμβαση όλων των θεσμών φορέων ώστε να προχωρήσουν οι διαδικασίες και να ολοκληρωθεί ο Φάκελος Υποψηφιότητας του αρχαιολογικού χώρου της Νικόπολης, στον κατάλογο των Παγκοσμίως Προστατευόμενων Μνημείων Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO. («EpirusPost.gr» 27.6.2020)

7η σελίδα των αναγνωστών μας

Διαχρονικός αγώνας για καθαρό Καλαμά

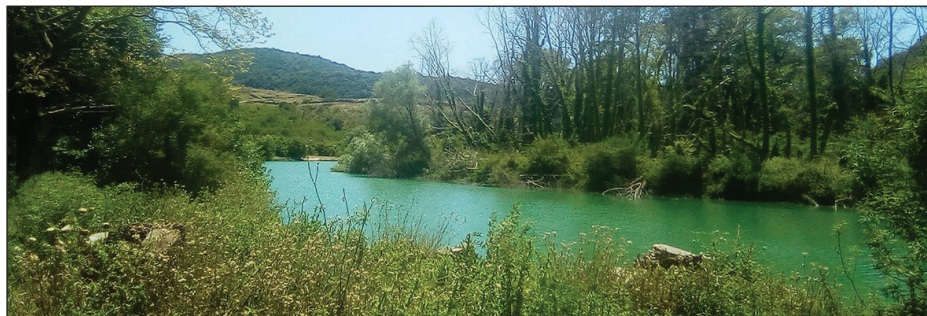
Στην οικολογική υποβάθμιση του Καλαμά και τις νέες απειλές κατά του ποταμού απ' την εξόρυξη υδρογονανθράκων και τις ανεμογεννήτριες αναφέρεται στην επιστολή του ο Παναγιώτης Μίσης, πρόεδρος της ΚΙΝΗΣΗΣ ΚΑΘΑΡΟΣ ΚΑΛΑΜΑΣ (<https://katharoskalamas.wordpress.com/> & <https://www.facebook.com/groups/167836789970995/>)

Ο Καλαμάς είναι ο μεγαλύτερος ποταμός της Ηπείρου. Τα νερά του χρειάζονται ένα εικοσιτετράωρο για να φτάσουν από τις πηγές του στη Νεμέρτσικα ως τη θάλασσα του Ιονίου στις εκβολές του στη Σαγιάδα. Προτάθηκε στις διεθνείς συζητήσεις του Συνεδρίου του Βερολίνου το 1878 σαν βορειοδυτικό σύνορο της Ελλάδας, απετέλεσε έναν ιστορικό υδάτινο φράκτη στον ελληνοϊταλικό πόλεμο το 1940 και πεδίο δράσης στα χρόνια του εμφύλιου. Τα αρχαιολογικά ευρήματα και τα ιστορικά μνημεία κατά μήκος της κοίτης του μαρτυρούν τη σπουδαιότητά του ήδη από την αρχαιότητα. Λογοτεχνία και ποίηση, θρύλοι, παραδόσεις, γεγονότα της καθημερινής ζωής συνθέτουν την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά του και τον αναδεικνύουν στον ζωοδότη ποταμό των περιοχών που διασχίζει μέσα σε ένα παρθένο περιβάλλον.

Από τη δεκαετία του 1970 ανακινείται το ζήτημα της ρύπανσης-μόλυνσης του ποταμού σαν συνακόλουθο των αλλαγών στις παραγωγικές δραστηριότητες και την μετατροπή του στη δεκαετία του 1990 σε αποδέκτη των λυμάτων της πόλης των Ιωαννίνων. Οι πολυήμερες μεγάλες κινήσεις κινητοποιήσεων των κατοίκων της περιοχής ενάντια σε αυτά τα σχέδια οδηγούν τελικά στην κατασκευή του Βιολογικού των Ιωαννίνων με την υπόσχεση πως «το νερό που θα βγαίνει θα είναι τόσο καθαρό που μετά από εκατό μέτρα θα πίνεται». Παράλληλα η χωροθέτηση της ΒΙΠΕ δίπλα στην Τάφρο της Λαψίστας που από τη δεκαετία του 1950 κατασκευάστηκε για να βοηθήσει στην αποξήρανση της ομώνυμης λίμνης και την απόδοση καλλιεργήσιμης γης στους αγρότες με την κατασκευή της σήραγγας στο Ροδοτόπι, είχε σαν αποτέλεσμα την περιβαλλοντική της υποβάθμιση και τη μετατροπή της σε χαβούζα που οδηγούσε όλο το ρυπαντικό φορτίο των γεωργικών απορροών, των κτηνοτροφικών αποβλήτων, των αστικών λυμάτων της πόλης και των βιομηχανικών από τη ΒΙΠΕ στον Καλαμά, που ήδη δεχόταν το αυξημένο ρυπαντικό φορτίο των παρακαλάμιων περιοχών.

Έτσι καταλήξαμε ο Καλαμάς να αποτελεί τις τελευταίες δεκαετίες παράδειγμα υποβάθμισης του φυσικού περιβάλλοντος, εξ αιτίας της αλόγιστης ανθρώπινης δραστηριότητας. Στραγγίσματα λιπασμάτων, φυτοφαρμάκων, ζωικών αποβλήτων και κτηνιατρικών φαρμάκων από τις γεωργικοκτηνοτροφικές δραστηριότητες, αστικά, υγειονομικά και βιομηχανικά λύματα. Το καμπανάκι χτύπησε αρκετές φορές, επιλήφθηκαν οι Επιθεωρητές Περιβάλλοντος και οι αρμόδιες υπηρεσίες, επιβλήθηκαν πρόστιμα, δόθηκαν υποσχέσεις με ελάχιστο όμως αντίκρισμα. Η μόλυνση – ρύπανση του ποταμού παραμένει και συνεχώς χειροτερεύει.

Τι συμβαίνει τα τελευταία 4-5 χρόνια; Το διαχειριστικό σχέδιο δεν εφαρμόζεται. Ο συντονισμός των αρμόδιων φορέων είναι προβληματικός. Τα μέτρα που προτείνονται από το Σχέδιο Διαχείρισης της ΛΑΠ Καλαμά μένουν στα συρτάρια. Η μεγαλύτερη εστία ρύπανσης – μόλυνσης παραμένει η Τάφρος της Λαψίστας. Οι έλεγχοι είναι ανεπαρκείς και υποτυπώδεις έως ανύπαρκτοι τόσο στην τάφρο όσο και σε όλο το ποτάμι, με αποτέλεσμα να γίνονται κάθε λογής παράνομες απορρίψεις. Δεκάδες καταγγελίες μένουν αναπάντητες. Οι αρμόδιες αρχές δίνουν εκ των υστέρων άδειες σε παράνομους αγωγούς. Τα αντιλυστάσια που οδηγούν τα λύματα της ΒΙΠΕ στο Βιολογικό Σταθμό και οι γύρω τους περιοχές πλημμυρίζουν. Ο Βιολογικός υπολειμματοεπεξεργαστής ανεξέλεγκτα τη λυματολάσπη στα γύρω χωράφια, επειδή δεν ανανεώ-

Οι νέες απειλές για τον ποταμό είναι η μετατροπή του τοπίου σε εργοτάξιο παραγωγής ενέργειας με την εξόρυξη υδρογονανθράκων, φράγματα, εργοστάσια βιοαερίου και ανεμογεννήτριες δίπλα στις όχθες του

νονται εγκαίρως οι συμβάσεις με τον εργολάβο. Ταυτόχρονα ο εργολάβος κάνει μόνο την αποκομιδή και την πετάει ανεπεξέργαστη σε παλιά λατομεία, παρά τις αντίθετες διατάξεις.

Πριν δυο χρόνια κατέρρευσε το **Θεογόφυρο**, το απaráμιλλο αυτό φυσικό μνημείο που σηματοδοτούσε επί αιώνες τον Καλαμά. Πέφτει όχι από την κακοκαιρία, αλλά από την έλλειψη προσοχής και προστασίας – παρά τις προειδοποιήσεις κατοίκων – και τις παράνομες παρεμβάσεις στα σπλάχνα του κι όλα αυτά με την ανοχή και την αποποίηση ευθυνών των αρμοδίων που τις θεωρούν καλώς γινόμενες! Οι καταγγελίες, οι αναφορές, και οι μηνύσεις μας; Στα συρτάρια... αφού κανείς όχι μόνο δε συγκινείται, αλλά ούτε και διεκπεραιώνει τις υποθέσεις σχετικά με τον Καλαμά... Έτσι οδηγήσαμε τελικά το φθινόπωρο του 2018 στην κατάθεση της αναφοράς μας στα ευρωπαϊκά όργανα, πρωτοκολλήθηκε και θα εκδικαστεί μελλοντικά, όταν έρθει η σειρά της. Παράλληλα την κοινοποιήσαμε στους Επιθεωρητές Περιβάλλοντος, τον Αντεισαγγελέα Περιβάλλοντος και το Συνήγορο του Πολίτη αιτούμενοι τις απαραίτητες ενέργειες από την πλευρά τους.

Παρά το γεγονός πως οι μετρήσεις που έκανε η Ιατρική του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, μετά από σχετική σύμβαση με το Δήμο Ζίτσας, έπρεπε να είχαν ανακοινωθεί και αναρτηθεί τόσο στη σελίδα του Τμήματος όσο και του Δήμου Ζίτσας δεν εμφανίζεται τίποτα και αρνήθηκαν να μας τις κοινοποιήσουν πέρα από μια γενική περίληψη, που ωστόσο αναφέρει πως υπάρχει πρόβλημα. Ωστόσο οι μετρήσεις βγήκαν στη δημοσιότητα με μεταπτυχιακή εργασία και δείχνουν υπερβάσεις των ορίων!!!! (<https://issuu.com/katharoskalamas1/docs>). Στις ερωτήσεις μας απαντήθηκε πως η έρευνα δεν έχει τελειώσει και συνεχίζεται, ωστόσο προσφάτως έχουμε δηλώσεις αντιδημάρχων

πως δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα, χωρίς να παρουσιάζεται κανένα στοιχείο. Κι πως είμαστε και κακοί γιατί δυσφημούμε το ποτάμι κι εμποδίζουμε την τουριστική ανάπτυξη!

Η οικολογική υποβάθμιση του Καλαμά αποτελεί σημαντικό ζήτημα για το λεκανοπέδιο των Ιωαννίνων και τους κατοίκους των παρακαλάμιων περιοχών. Έχει να κάνει με τον πολιτισμό και τις παραδόσεις τους, τις παραγωγικές τους δραστηριότητες, τον εναλλακτικό τουριστικό μοντέλο που αρχίζει να αναπτύσσεται, το περιβάλλον και τη διαφύλαξή του για τις επόμενες γενιές, την υγεία τους, την προοπτική μιας άλλης αντίληψης για την προκοπή του τόπου.

Οι πράξεις μέχρι τώρα δείχνουν ότι απέχουμε πολύ από την υλοποίηση δεσμεύσεων. Αντίθετα η επόμενη μέρα ξημερώνει με νέες απειλές, της εξόρυξης υδρογονανθράκων κατά μήκος του ποταμού και στις εκβολές του, ακόμα και σε προστατευόμενες περιοχές, φράγματα και εργοστάσια βιοαερίου δίπλα στις όχθες του, κι άλλες ανεμογεννήτριες και γενικά τη μετατροπή του τοπίου σε εργοτάξιο παραγωγής ενέργειας. Το νεοψηφισθέν νομοσχέδιο του Υπουργείου Περιβάλλοντος αποτυπώνει την πραγματικότητα που μας περιμένει όσο μένουμε αδρανείς.

Μια πραγματικότητα για εμάς χωρίς τη γνώμη μας, για όφελος κάποιων επιχειρηματικών κύκλων και στο όνομα της «ανάπτυξης» Μια πραγματικότητα που θα βάλει την οριστική ταφόπλακα στον Καλαμά επισημοποιώντας τη μετατροπή του από ζωοδότη ποταμό σε αγωγό βιολογικών, φυτοφαρμάκων, αποδέκτη πετρελαϊκών αγωγών και πάσης φύσεως διαρροών και μολύνσεων από την εξορυκτική δραστηριότητα.

«Η οικολογική υποβάθμιση του Καλαμά αποτελεί σημαντικό ζήτημα για το λεκανοπέδιο των Ιωαννίνων και τους κατοίκους των παρακαλάμιων περιοχών»

ΚΑΛΗ ΑΝΤΟΧΗ!

Με ευχές και ικανοποίηση για την επανέκδοσή της συνεχίζονται οι επιστολές προς την «Πανηπειρωτική».

Ζάχος Χαρίλαος, συνταξιούχος, δάσκαλος: **Αγαπητοί πατριώτες**. Σας συγχαίρω για την απόφαση της επανέκδοσης της ιστορικής εφημερίδας «Πανηπειρωτική» που τόσα προσέφερε στο παρελθόν και τόσα περιμένουμε-είμαστε σίγουροι- πως θα προσφέρει στο μέλλον. Η ύλη πλουσιότερη και η στοιχειοθέτηση άρτια. Είναι ένα υψηλό «επικοινωνιακό εργαλείο» που θα χρησιμεύσει στη σύσφιξη των σχέσεων των αποδήμων, αλλά και γενικότερα στην προώθηση της Ηπειρωτικής παράδοσης. Σας ευχαριστώ βαθιά μέσα από την ψυχή μου και εύχομαι καλή αντοχή, γιατί το έργο σας που είναι πράγματι αληθινά Ηπειρωτικό.

Κωτσαντής Γιώργος, Πρόεδρος της Αδελφότητας Ηπειρωτών Αργυρούπολης: Αποχαιρετάμε φίλοι μου και τον Ιούνιο. Κάποτε όλοι μας σχεδιάσαμε τότε θα πάρουμε την άδεια μας και πού θα πάμε. Αυτό κάναμε κάθε χρόνο και μεις οι συνταξιούχοι. Φέτος σχεδιασμοί και προγράμματα τέλος. Απαγορεύονται. Η πανδημία τα ανέτρεψε όλα. Για πανηγύρια και εκδηλώσεις ούτε που να το σκεφτόμαστε. Ας ελπίσουμε με την επιστροφή μας το Σεπτέμβριο, εφόσον όλα πάνε καλά. Αποφασίσαμε λοιπόν και μεις να αναχωρήσουμε για το αγαπημένο μας χωριό, το ωραίο Δεσποτικό Πρεβέζης. Ησυχία και καθαρός αέρας. Εύχομαι στη Συντακτική Επιτροπή καλό κουράγιο και καλή δύναμη. Σε όλους εύχομαι, καλό καλοκαίρι όπου και να πάτε καλά να περάσετε, προσοχή και καλή επιστροφή.

Λευτέρης Α. Τσιρώνης: Αγαπητή μου «Πανηπειρωτική». Το φύλλο του Μάη 2020, που είναι από κάθε άποψη οργανωμένο άρτια, περιεκτικότατο και άκρως ενδιαφέρον, που περιποιεί μεγάλη τιμή σε όσους εργάστηκαν σκληρά και μεθοδικά για να το στήσουν. Η φλόγα των αγαπητών συμπατριωτών μας που καθημερινά μοχθούν για την τελειοποίησή του, είναι εγγύηση για την επιτυχή πορεία του εντύπου μας στο μέλλον, που θα περιμένουμε όλο με αγωνία κάθε μήνα να διαβάσουμε και να μάθουμε από πρώτο χέρι και με αξιοπιστία, τα νέα της πολυφίλητης πατρώας γης. Ένα μεγάλο εύγε, είναι το ελάχιστο που θα μπορούσα να πω, είναι το ταπεινό μου ΑΝΤΙΔΩΡΟ για την μεγάλη τιμή που μου έκαναν οι αγαπητοί συμπατριώτες, με το να συμπεριλάβουν στις παρουσιάσεις νέων βιβλίων σε αυτό το τεύχος, την πρώτη μου ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ με τίτλο «Το ξύρισμα της Κυριακής - ενθυμήματα από την Άρτα».

Χρήστος Χριστοδούλου, πρώην πρόεδρος της Αδελφότητας Αγναντιών Άρτας: Η επανέκδοσή είναι κάτι που το περιμέναμε είκοσι ολόκληρα χρόνια. Ήμουν σίγουρος από την πρώτη στιγμή που πληροφορήθηκα τη συγκρότηση σε σώμα του ΔΣ της Πανηπειρωτικής ότι ο Έφορος Τύπου θα αγωνιστεί να πετύχει αυτό το εγχείρημα. Εύγε! Η εφημερίδα «Πανηπειρωτική» βελτιώνεται συνεχώς και είμαι σίγουρος πως σύντομα θα γίνει η φωνή όλων των Ηπειρωτών/σών. Εύχομαι κάθε επιτυχία στο έργο σας και θα είμαστε πάντα μαζί σας.

Ματαίωση εκδηλώσεων στο «Αράχθειο» Θέατρο

Ρίτα-Νάστου Μυστακοπούλου και ο Περιφερειάρχης Ηπείρου Αλέξανδρος Καχριμάνης βραβεύουν τον Σταύρο Καψάλη στο Αράχθειο θέατρο

Στη ματαίωση των εκδηλώσεων στο «Αράχθειο» θέατρο αναφέρεται με επιστολή της η **Ρίτα Μυστακοπούλου-Νάστου**: «Οι ετήσιες εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται κάθε Αύγουστο στο Αράχθειο Θέατρο στα πλαίσια του ετήσιου Φεστιβάλ, δεν θα πραγματοποιηθούν φέτος το καλοκαίρι. Η πανδημία που προκάλεσε ο κορωνοϊός παραμένει ενεργή και με δεδομένη την πιθανότητα διασποράς, θεωρούμε σημαντική τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας. Όπως όλοι αντιλαμβανόμαστε είναι ιδιαίτερα δύσκολη η τήρηση των μέτρων προστασίας για την αποφυγή της μετάδοσης του ιού σε εκδηλώσεις όπου η προσέλευση του κοινού είναι αθρόα και μη ελεγχόμενη. Θα προσπαθήσουμε σε συνεννόηση με τον τηλεοπτικό σταθμό ArtTV, εφόσον οι ανάγκες του προγράμματος το επιτρέπουν, να γίνουν προβολές μουσικών και θεατρικών παραστάσεων προηγούμενων Φεστιβάλ κατά τις βραδιές 7 έως 12 Αυγούστου. Ευχόμαστε σε όλους Καλό Καλοκαίρι και ελπίζουμε ότι του χρόνου θα ανταμώσουμε και πάλι υγιείς, χωρίς πανδημία, κατά το ετήσιο Φεστιβάλ Αραχθείου Θεάτρου 2021, έχοντας φροντίσει -όπως πάντα- για ένα καλλιτεχνικό πρόγραμμα υψηλών προδιαγραφών».

ΤΑ ΕΝΤΥΠΑ ΤΩΝ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΩΝ-ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

«ΤΟ ΚΟΜΠΟΤΙ»

Κυκλοφόρησε το υπ' αριθμ. 284 φύλλο (Απρίλιος-Μάιος-Ιούνιος) της εφημερίδας «ΤΟ ΚΟΜΠΟΤΙ» που εκδίδει η Αδελφότητα Κομποταίων «ΣΚΟΥΦΑΣ-ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ».

Η πρώτη σελίδα αναφέρεται στις εκλογές της Αδελφότητας και στη συγκρότηση σε σώμα του Διοικητικού Συμβουλίου. Παρατίθεται ο προβληματισμός για τον γιορτασμό των διακοσίων χρόνων από την Επανάσταση του 1821. «Για το λόγο αυτό συστάθηκε επιτροπή "Ελλάδα 2021" οι δράσεις της οποίας θα κινηθούν σε τέσσερις άξονες. Πρώτος "Η επανάσταση του 1821 ως καταστατικό στοιχείο της Ελληνικής Ιστορίας, αλλά και ως ψηφίδα της Παγκόσμιας Ιστορίας". Δεύτερος "Η Ελλάδα σήμερα μετά από μια πορεία 200 ετών". Τρίτος, "Ελληνες που αφήνουν το αποτύπωμά τους στον κόσμο τα τελευταία 200 χρόνια". Τέταρτος, "Το 2021 ως παράθυρο για την Ελλάδα του μέλλοντος».

Στη δεύτερη σελίδα συνεχίζεται το σχετικό άρθρο με τον τίτλο «Οι 10 πιο φονικές πανδημίες στην ιστορία της ανθρωπότητας. Πώς οι Κομποταίοι αντιμετώπισαν την καραντίνα». Το άρθρο περιέχει πολλά εγκυκλοπαιδικά στοιχεία χρήσιμα και για την συμπεριφορά μας απέναντι στην πανδημία. Επίσης υπάρχουν τα νέα από τον ετήσιο χορό της Αδελφότητας, καθώς και η ενημέρωση για τη συμμετοχή της Αδελφότητας στην Τηλεδιάσκεψη Αδελφοτήτων – Μελών της ΠΣΕ που εκδίδουν εφημερίδα.

Η τρίτη σελίδα, πέρα από την ταυτότητα της εφημερίδας κοσμείται από ένα άρθρο του **Κώστα Κουτσοδήμα** με τον τίτλο: «Τα πέτρινα εξωκκλήσια του χωριού», του Αγίου Νικολάου, (Αμπέλια), της Αγίας Παρασκευής (Πλατύ), του Προφήτη Ηλία και του Αγίου Νικολάου (Εθνικός Δρόμος). Την τέταρτη σελίδα επιμελείται («Αρθρα-Σχόλια-Απόψεις») ο **Τάκης Κολιούλης** που αναφέρεται σε κοινωνικά κυρίως θέματα. Στην Πέμπτη σελίδα υπάρχει μια ιστορική έρευνα του **Τάκη Βλαχοπάνου** «Σελαδότες και Κομποταίοι αγωνιστές του 21» όπου παρατίθενται ονόματα αγωνιστών. Ένα σπουδαίο ντοκουμέντο όχι μόνο για τους ιστορικούς, αλλά και για κάθε πατριώτη που θέλει να μάθει την ιστορία του τόπου του. Στην έκτη σελίδα η Γεωπόνος **Πηνελόπη Νάκου** γράφει για τα «Αποτελέσματα εδαφικής ανάλυσης και σύστασης λίπανσης» που έχει σχέση με το γεγονός ότι ο Δήμος Σκουφά ανέθεσε στο εδαφολογικό Εργαστήριο του Πανεπιστημίου Πατρών την πραγματοποίηση εδαφολογικών αναλύσεων και τη σύνταξη αντίστοιχων εξατομικεύσεων σχεδίων λίπανσης για δείγματα εδαφικών αναλύσεων και τη σύνταξη αντίστοιχων εξατομικευμένων σχεδίων λίπανσης για δείγματα εδαφών από τις καλλιέργειες Χονδρολιάς (κύρια ποικιλία) όλου του Δήμου μας». Και τέλος κλείνει η 7η και 8η σελίδα με τα Αθλητικά Νέα και τα Νέα από το χωριό.

Μια πολύ καλή και άκρως ενημερωτική προσπάθεια και αξίζουν θερμά συγχαρητήρια σε όσους ασχολούνται με την έκδοση της εφημερίδας «ΤΟ ΚΟΜΠΟΤΙ».

«Το ΗΡΩΙΚΟ Σούλι»

Η εφημερίδα της Αδελφότητας «Το Ηρωικό Σούλι». Εκδόθηκε και κυκλοφορεί το υπ. αριθμ. 44 φύλλο

Μάης-Ιούνιος-Ιούλιος 2020 φύλλο της εφημερίδας.

Δώδεκα σελίδες γεμάτης Ήπειρο. Στην πρώτη σελίδα με τον τίτλο: «Ο σεισμός έπληξε και το κάστρο της Κιάφας» αναφέρεται στις συνέπειες του σεισμού της 21ης Μαρτίου 2020 που έπληξε πολιτιστικά μνημεία της περιοχής, όπως είναι «Το κάστρο της Κιάφας». Φιλοξενεί την ανακοίνωση του ΥΠΠΟΑ καθώς και δηλώσεις της Υπουργού Πολιτισμού, Εσωτερικών, του Δημάρχου Σουλίου και του βουλευτή του νομού Θεσπρωτίας **Μάριου Κάτση**. Στη δεύτερη σελίδα ενημερώνονται οι αναγνώστες πως «Σε εξέλιξη βρίσκεται το σχέδιο της Περιφέρειας Ηπείρου, για την αξιοποίηση των μονοπατιών της Θεσπρωτίας, με προοπτική να ενταχθούν στη συ-

νέχεια στο ενιαίο δίκτυο μονοπατιών της Ηπείρου «Epirus Trail». Ακόμη αναφέρεται στο αίτημα του Δήμου Σουλίου για την μετατροπή του πρώην οικοτροφείου σε Γηροκομείο στο οποίο θα φιλοξενούνται ηλικιωμένοι κάτοικοι του Δήμου και ασκεί κριτική στο γεγονός ότι «ο σεβασμιότατος Μητροπολίτης μας, δεσμεύτηκε να εξετάσει το αίτημα και να απαντήσει άμεσα». Η τρίτη σελίδα κυριαρχείται από το άρθρο του **Λάμπρου ΤΟΚΑ** με τον τίτλο «Τώρα που βρήκαμε παπά ας θάψουμε καμιά δεκαριά», με το οποίο ασκείται έντονη κριτική στις κυβερνητικές αποφάσεις και ειδικότερα στον «αντιπεριβαλλοντικό νομοσχέδιο που ψηφίστηκε στις 5 Μάη 2020 στη Βουλή». Υπάρχει ακόμη (σελ. 4) άρθρο της **Χρύσας Πήλιου**, Σύμβουλο Ψυχικής Υγείας-Συνθετική Ψυχοθεραπεύτρια με τον τίτλο: «Έρωτας ή πόλεμος;» που αναφέρεται στον προβληματισμό αντιμετώπισης των «διαφορών και διαφωνιών» στις σχέσεις. Ο **Κωστής Σπ. Τόκκας** γράφει για τα «Χαμπερία από τα σουλιωτοχώρια». Έντονος ο προβληματισμός στη σελίδα 7 για τα «Φιλόδοξα σχέδια» αναστήλωσης του τοξωτού πολυκάμαρου γεφυριού της Γλυκής καθώς και για το γεγονός ότι «κινδυνεύουν τα άγρια άλογα του Σουλίου». Ο προβληματισμός συνεχίζεται στη σελίδα 8 «Στον... αέρα οι εξαγγελίες για την ανάδειξη του Σουλίου» και «Θα αποκατασταθούν και πότε οι ζημιές στο κάστρο της Κιάφας;» Ευχάριστη είναι και η είδηση πως «Την ανάδειξη δύο ναών του ιστορικού Σουλίου σχεδιάζει το υπουργείο Πολιτισμού. Πρόκειται για τους ναούς του αγίου Δονάτου (σώζεται) και του αγίου Γεωργίου (υπάρχουν τα ερείπιά του), στους οποίους προγραμματίζονται συγκεκριμένες παρεμβάσεις». Κλείνει με ένα υπέροχο κείμενο – παρουσίαση «Γυναίκες – ηρωίδες του 1821 που έγραψαν ιστορία. Ανάμεσα τους οι Σουλιώτισσες **Μόσχα** και **Δέσπω Τζαβέλλα**». Εξαιρετική προσωπική.

Συνολικά πρόκειται για μια καλοστημένη εφημερίδα, πλούσια σε περιεχόμενο, που χαρακτηρίζεται από αγωνιστικότητα για την επίλυση των τόσων προβλημάτων που αντιμετωπίζει η περιοχή του ένδοξου Σουλίου.

«Τα Νέα του ΚΕΡΑΣΟΒΟΥ»

«Τα Νέα του ΚΕΡΑΣΟΒΟΥ» όργανο της Αδελφότητας Κερασοβιτών Πωγωνίου Ηπείρου. Κυκλοφόρησε το υπ' αριθμ. 92 φύλλο. Ένα τετρασέλιδο με πλούσιο περιεχόμενο

γεμάτο Κεράσοβο. Έντονος ο προβληματισμός και η αποφασιστικότητα

των μελών του ΔΣ για την πραγματοποίηση των εκδηλώσεων του καλοκαιριού στο χωριό. Το δηλώνουν άλλωστε στην πρώτη σελίδα. «Πρόθεσή μας να γίνουν οι εκδηλώσεις του καλοκαιριού». Επίσης γνωστοποιείται η απόφαση να πραγματοποιηθούν οι εκλογές στην Αδελφότητα μετά από το τέλος της πανδημίας. Πλούσιο ρεπορτάζ από τον **Ιωάννη Ν. Βελονάκη** για την γιορτή «Βασιλόπιτα-Χορός 2020» που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα δεξιώσεων «Επαυλη Garden Music Hall» την 1η Φεβρουαρίου 2020. Τέλος, στην πρώτη σελίδα υπάρχει και η απόφαση της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων και Ενώσεων Πωγωνίου για «το μέλλον της ολοκλήρωσης της Ιόνιας οδού ως ένας κλειστός και σύγχρονος αυτοκινητόδρομος, σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα». Τονίζεται δε με έμφαση πως «Το Πωγώνι των θυσιών και των μεγάλων αγώνων, που έδωσε στο Έθνος πολιτισμό, ιδρώτα και αίμα και αφού ακρωτηριάστηκε και αποδεκατίστηκε τη δεκαετία του 1940-1949, απαιτεί να μη το αγνοεί κανείς. Η μητέρα Ελλάδα του το οφείλει και περιμένουμε τη δικαίωση. Όχι άλλος εμπαιγμός, όχι άλλη αναβολή. Ή τώρα ή ποτέ». Στη δεύτερη σελίδα υπάρχουν τα «Κοινωνικά» καθώς και ένα εξαιρετικό δημοσίευμα του **Αναστάσιου Χ. Μηλιώνη**, τέως προέδρου της Αδελφότητας Περιστεριωτών Πωγωνίου Ηπείρου στον **Φώτιο Δάλφο**, τον πρώτο Έλληνα μετανάστη «που αν και μεγάλωσε ως Σουηδός, ένωθε πάντα Έλληνας και δεν πέρασε στιγμή χωρίς να το εκδηλώνει». Στην τρίτη σελίδα, επιμέλεια **Ιωάννη Ν. Βελονάκη** υπάρχει οι «συντομες ειδήσεις από το Πωγώνι και όχι μόνο». Η τέταρτη σελίδα, σελίδα έντονου προβληματισμού υπάρχει η «Επιστολή της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ορειβατικών Αθλημάτων για το ζήτημα των ανεμογεννητριών», θέμα έντονα επίκαιρο που απασχολεί ουσιαστικά ολόκληρη την Ήπειρο. Μια ουσιαστική προσπάθεια που αξίζει πολλά ΜΠΡΑΒΟ!

ΚΟΝΙΤΣΑ

Περιοδικό όργανο Επικοινωνίας και Προβολής της Επαρχίας Κονίτσας.

Κυκλοφόρησε το υπ' αριθμ. 211 τεύχος του περιοδικού «Κόνιτσα» Μάρτης-Απρίλης-Μάης, ιδιοκτησίας «Σύλλογος Φίλων Περιοδικού ΚΟΝΙΤΣΑ». Ένα περιοδικό με επαρκές και ζωντανό περιεχόμενο, με πολλούς και εξαιρετικούς αρθρογράφους και με μια πλούσια ύλη.

Μια εξαιρετική εργασία του **Θωμά Β. Ζιώγα** με τον τίτλο: «Η περιώνυμη "γέφυρα Κόνιτσα" στον Αώο», δημοσιεύεται το Τρίτο Μέρος με πλούσια στοιχεία που αφορούν και την κατασκευή αλλά και χρηματοδότηση ακόμη και της γέφυρας Πλάκας. Δύο κείμενα που αναφέρονται στην «Πυρκαϊά στην αγορά της Κόνιτσας το 1874» και τα οποία αναδημοσιεύει ο **Χαρίλαος Γκούτος** από τις εφημερίδες της Κωνσταντινούπολης «Βυζαντίς», φ. της 21.9.1874. Με το σχόλιο «Επίκαιρο» αναδημοσιεύεται με τον τίτλο «Η ΠΑΝΟΥΚΛΑ» ΚΕΙΜΕΝΟ ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ «**Νικόλας Μπρενιόν**» του **Ρομαίν Ρολλάν**-Βραβείο Νόμπελ, μεταφρ. **Κ. Πολίτη**. Ένα άρθρο με τον τίτλο: «Δρόμοι ψυχής-

φωτεινά μονοπάτια στην καρδιά του άκαρδου κόσμου και στην κοιλάδα των δακρύων του πλανήτη μας, του **Κώστα Γρηγόρη**, Θεολόγου, πρώην Λυκείαρχη, ένα μνημείο αληθινής ανθρωπίνης διδασχής. «Θα ακούσουν οι κρατούντες του πλανήτη μας την σπαρακτική κραυγή και την εξαθλίωση των λαών; Φοβούμαι ότι αν δεν την ακούσουν τότε θα έρθουν τα όνειρα του **KAMY** και του **ΕΛΥΤΗ** να λάβουν εκδίκηση. Γιατί ο **μεν KAMY** υπερασπίστηκε την ελευθερία και την κοινωνική δικαιοσύνη σ' όλη του τη ζωή. Γι' αυτόν η ελευθερία χωρίς δικαιοσύνη είναι αγριότητα του ισχυρού. Και η δικαιοσύνη χωρίς ελευθερία είναι η κυριαρχία του συρματοπλέγματος. Η κοινωνία μας είναι αυτή που εσείς επίσημα ενσαρκώνετε, δεν είναι ελεύθερη παρά μόνο για τους ισχυρούς και είναι άδικη για τους αδύναμους. Ο δε **Ελύτης** (Νόμπελ Λογοτεχνίας) ο οποίος άγγιξε ψυχικά την αληθινή ουσία της Χριστιανικής Ηθικής, ήταν στρατευμένος στην κόλαση του πολέμου του φασισμού και του ναζισμού, επισημαίνει "Τη ζωή εν Τάφω..." και την ανάσταση της ζωής με τους θεοφόρους στίχους: "της δικαιοσύνης ήλιε νοητέ..."». Εξαιρετικό και σωστό από πάσης απόψεως είναι και το άρθρο **Σωτήρη Τουφίδη** «Γύφτοι,

αυτοί οι περιφρονημένοι!...» οι οποίοι «Κατά καιρούς μερικοί από αυτούς αναδείχτηκαν ταλαντούχοι κληροδοτώντας την τεχνική τους σε νεότερους που βαδίζουν "στα χνάρια τους" και στις μέρες μας συμπεριλαμβάνονται στη χορεία των καλλιτεχνών έχοντας την αναγνώριση και την εκτίμηση του κοινωνικού συνόλου». Ο **Γεώργιος Β. Γκούτος** έγραψε τα απομνημονεύματα του με τον τίτλο «Κείμενά μου» απόσπασμα από το οποίο μεταγράφεται με τον τίτλο: «ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΤΟΧΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΜΦΥΛΙΟ». Συνεχίζεται η δημοσίευση «Εθίμα και Τραγούδια Γάμου και Αρραβώνα της Σαμαρίνας», του **Γρηγόρη Βέλκου**, διδασκάλου. Εν συνόλω πρόκειται για ένα εξαιρετικό περιοδικό με περιεχόμενο ζωντανό και χρήσιμο για όλους τους Ηπειρώτες.

Ο Ορειβατικός Σύλλογος Κόνιτσας προς Αστράκα Παπίγκου, 18/6/1972 (Η φωτογραφία απ' το οπισθόφυλλο του περιοδικού)